Ketabton.com

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پیژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتاب نوم : د ارغنداب د څپو ژبه

ویناوال : د لوی کندهار شاعران

د چاپ کال : ۱۳۸۰ ل ـ ۲۰۰۱ م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو یون

"پښتو یون" د پښتني هڅوب، پښتو ژبې او پښتني ارزښتونو د ځلولو، خپرولو او پاللو لپاره په مینه او تلوسه لېږخپ رانغښتي او د پښتو د زړو متنونو، نویو ادبي پنځونو، څېړنو او ځېرنو چار پرمخ بیايي او په دې لار کې درانه او شمېرلي ګامونه اخلي.

دا دي د څو زړو متنونو تر خپرولو او د څو څېړنیزو نښېرونو(اثارو) تر وړاندې کولو وروسته د لوی کندهار دځوانو رېشیانو(شاعرانو) ژوندپانه چې ددوی ژوندلیك او وینا په کې راغونډ شوي او د ځوان پښت روڼ انده او خواریکښ لیکوال ښاغلي صالح محمد صالح کار پرې کړی او پر راغونډولو یې زیار ګاللی، وړاندې کوي.

دا ځوان توکم د اورونو او لنبو په منځ کې رالوی شوی او د دردونو او کړاوونو ترخې کیسې یې د پاړکو په خولو کې دي.

هیله ده تاسې یې په مینه ولولئ، د دوی پر تلوسو، هیلو او خاورې شویو امیدونو ځان خبر کړئ او د یوه ګډ یون له لارې خپل هېواد او هېوادوال له دې کړاومن ژوند او چاپېر څخه راوباسئ.

زموږ له دردمنو او خوږمنو پښتنو څخه هیله ده چې له دې یون سره مله شي او په خپلو هراړخیزو مرستو مو ولمانځي.

په درنښت

لطیف جان بابی

د "پښتو یون" مشر

فراکوی، نیویارك، امریکا

2001م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څپه_څپه ښایست

لوی کندهار که له یوې خوا د ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي، عبدالروف بېنوا، اکاډمیسین پوهاند عبدالشکور رشاد او...په څېر د درنو پوهانو زانګو ده، نو له بله پلوه دشمس الدین کاکړ او عبدالرحیم هوتك په څېر د ګڼو سندربولو توتیانو هغه ځاله هم ده، چې د همدې"ښایسته کندهار" په لرېوالي کې یې ډېرې سوې ترانې ویلې دي.

د اور او وینو توپان لکه د نور افغانستان په څېر د عبدالرحیم هوتك "ښایسته کندهار" هم لوټې لوټې کړ، خو " که کوڅه وسوځېده نو دېوالونه یې پاخه شول."

څو کاله مخکې راته ښاغلي لال پاچاازمون په ننګرهار کې د کندهار د ځوانو شاعرانو دومره ستاینې وکړې، چې زه یې د دوی د لیدلو لېوال کړم او چې کله مې د دوی د څو تنو ځوانو شاعرانو وړه تذکره(پر للمه اوري بارانونه) ولوستله، نو پوه شوم چې دملالۍ دټپو په کلي کې لا د توريږ له شرنګ سره د نغمو نری ترنګ هم ملګری دی.

بیا چې یو وخت کندهار ته لاړم، نو د محمدیار، هڅیال اوصالح په دېره کې مې په لسګونو ځوان او نوښتګر شاعران وپېژندل، دوی ټول له ظاهري بڼې ډېر ساده او کلیوال معلومېدل، خو په باطن کې یې هر یو په معنوي سینګار ښکلی و، په سترګو کې یې سری له ورایه شاعرانه ولولې، مستې مینې او یو ډول ورکې مایوسۍ لوستلای شوې.

د لوی اختر پر لومړۍ ورځ په پېښور کې د هیلې مجلې دفتر ته لاړم، غوښتل مې چې ښاغلی صالح محمدصالح وګورم، نومړي هغه ورځ هم پر همدې تذکرې کار کاوه، تر اختر مبارکۍ وروسته سره کښېناستو، هغه راته د دې تذکرې یو یو شعر په خوند خوند لوسته او ما ورته غوږ ایښی و، د شعرونو اورېدل دومره خوند راکړ که نور مېلمانه په دفتر نه وای رانوتي، نو نږدې ټوله تذکره به مو لوستله.

د دې تذکرې د شاعرانو یوه لویه ځانګړتیا دا ده چې ډېر یې د لمبو سیوري ته رالوی شوي او د خپل کور و کلي د ورانېدو غمجنوونکې ننداره یې له نږدې څخه کړې ده، د دوی په هنر کې صداقت او رښتینولي له ورایه بریښي او همدې توکي یې هنر ښکلی کړی، ځکه خو یې د افغاني ادب رښتیني استازي بللای شو.

صالح محمدصالح چې څښتن یې په ګوتو کې ډېر ښکلي هنرونه ایښي دي، د همدې ځوانانو استازی هنرمند شاعر او لیکوال دی. د هغه هنرمندو ګوتو که د ښکلو انځورونو، خوږو شعرونو او په زړه پورو لیکنو وړتیا درلوده ، نو اوس د کمپیوټر له تڼیو سره هم اشنا دي.

زه خپل دغه ملنګ هنرمند دوست ته ددې تذکرې د خپراوي د له کبله مبارکي وایم، خدای دې دده په ګوتو کې نور هم برکت کړي چې د "مست ارغند" د مستوڅپو په څېر ښکلاوې رامنځته کړي او ویې ځلوي.

ګران صالح ته د یو روښانه راتلونکي په هیله خپلې خبرې رالنډوم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مینه او شاعرانه ولولو

اجمل اند

1380ل کال پسرلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د دې غره ختک به واړه شاعران شي"

په دې وروستیو دوو درېیو کلونو کې کتاب خپرول او لیکل په بېساري ډول ډېر شوي دي. په پېښور کې به داسې اوونۍ نه وي چې دوه درې کتابه دې په کې خپاره نه شي، دا خپرنیز بهیر دومره ګړندی دی چې څوك ډېرځل د کتابونو په مطالعې پسې هم نه شي رسېدی.

کله چې هېوادمېشتي لیکوال یو څه ذهني سکون او ارواېي ډاډ تر لاسه کړل، نو د تېرو غمیزو او پېښو دلیکلو او خوندي کولو لپاره ورته ډېر خام مواد پراته وو او دې ته یې ډېره اړتیا نه درلوده چې خپله ټاکل شوې موضوع له هرې زاویې څخه په ژوره توګه وڅېړي، ځکه ګڼ شمېر تاریخ کښونکي همدا راز دسیاسي پېښو لیکوال په عملي ډول په دې پېښو کې ورګډ وو او هر څه یې د سر په سترګو لیدل. د سیاسي او نظامي خاطرو لیکوالان هم همداسې درواخله چې کتابونه یې د اوسمهالي خپرنیز بهیر لویه او غوښنه برخه جوړوي، پر اوس مهال پښتو او دري سیاسي کتابونه دومره ډېر شوي چې سلنه یې (70) ته اوچته شوې ده. ددې ترڅنګ پښتو شعري ټولګې هم ډېرې خپرېږي او په دې ټولګو کې ځینې داسې هم شته چې د زړه په زور به یې لولې. ځکه په اوس زمانه کې پیسو دومره زور او کمال پیدا کړي، چې هرې ببولالې او منظومې خبرې ته هم د کتاب بڼه ورکولای شي او اوس خو څوك ددې ډول شاعرانو مخنیوی هم نه کوي.

د کندهـار اطلاعاتو او کلتورریاست دوه درې کاله وړاندې په ټینګه پټېیلې وه چې د لوی کندهار(زابل، کندهار، ارزګان او ...) د شاعرانو او ادیبانو یوه لویه او بشپړه تذکره خپره کړي، نو په همدې موخه یې د یوه کال په ترځ کې څه له پاسه د 65-70 تنو شاعرانو ژوندلیکونه، شعرونه او داثارو معرفي راټول کړل. موږ هم ددې کار په جریان کې وو چې ټول شعرونه به د کتنې او ټاکنې لپاره کله د یوه لیکوال کور ته وړل کېدل، کله دبل. داسې هم پېښېدل چې هېچا ته به نه وه څرګنده، نوموړې مواد له چا سره پراته دي؟

د همدې کار په بهیر کې (د 1378ل کال په لړم میاشت کې) د ښاغلي لال پاچا ازمون (پر للمه اوري بارانونه) نومې وړه تذکره چې (11) تنه کندهارمېشتي ځوان شاعران په کې معرفي شوي وو، خپره شوه.

ځینو دا هڅه ښه وګڼله او ویې ستایله، خو ځینو ورباندې نیوکې درلودې چې یو شمېر به وروسته وشنو او ځینې یې دادي:

ځینو ویل د نوموړې تذکرې پر پښتۍ لیکل شوي" دسهیل لویدیځ د ځوانو شاعرانو ګډه شعري ټولګه" حال دا چې دا ګډه شعري ټولګه نه، بلکې تذکره ده چې باید توپیر یې وشي.

د څرنګوالي او څومره والي له پلوه ددې تذکرې بڼه او کچه ددې وړ نه دي، چې تذکره ورته ووایو، بلکې د تذکره لیکنې دمعیار له مخې دا یوازې د تذکره لیکنې پر لوري یوه هـڅه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب په لاس خطاطي شوی او په دې کمپیوټري زمانه کې نه ښایېدل چې دا زړې مطبوعاتې چارې راغبرګې شوې وای.

سربېره پر دې یو نیم نورې لوېې او وړې ګوتنیونې او نیوکې چې ځینې یې پر ځای او ځینې یې بېځایه وې.

دې وړې تذکرې په همدې څرنګوالي او څومره والي سره د کندهار ادبي ټولنې راټولې شوې تذکرې ته سخت ګوزار ورکړ، ځکه ویل کېدل په کندهار کې همدا (11) تنه شاعران(شاعران) وو چې هغه هم په دې تذکره کې راغلل. اوس نو موږ ته هم اړتیا نه شته چې د خپلې دې لویې تذکرې دبشپړولو او خپرولو لپاره نوره هڅه و هاند وکړو.

که چېرې د کندهار ادبي ټولنې له خوا د یوه منظم پلان له مخې دا چارې د یوې معیاري او په ټول پوره تذکرې لپاره یوه مسلکي او لېږ تر لږه داسې کس ته سپارل کېدای، چې دې کارته لېواله وای او په دې لارکې یې د منډو ترړو توان او وس درلودای، خپل ټول مصروفیتونه یې پرېښي وای او د څه مودې لپاره یې پر همدې تذکرې کار کړی وای، ګټه به یې پاموړ ختله او له هره اړخه به ډېر غوره و. همدا ډول د پخو او کمزورو شاعرانو ډلبندۍ ته همغه وخت پاملرنه په کار وه.

تر دې تذکرې وروسته پر همدې میاشت د ښاغلي نوراحمدقرآنمل له خوا(ادبي ډېوه) نومې (66) مخیزه تذکره خپره شوه، چې په هغې کې هم (39) تنه مړه او ژوندي شاعران معرفي شوي وو، خو نوموړې تذکره د یوشمېر طباعتي او ځینو نورو نیمګړتیاوو له کبله د لیکوال له خوا بېرته ټوله شوه.

لکه وړاندې مو چې د (پر للمه اوري بارانونه) پر تذکرې شویو نیوکو ته اشاره وکړه یو شمېر شاعرانو چې په دې کتاب کې راغلي وو، پر دې خبرې هم سخته نیوکه کوله چې زموږ د شعرونو سرلیکونه وربدل شوي او یا هم زموږ خپله ځانګړې ژبه بدله کړل شوې، چې دا کار هم د تذکرې په نیمګړتیا کې شمېرل کېده او ډېر کسان ورته په غوسه وو.

وایي: خولې ډېرې دي خو د خبرو اترو ژبه یوه ده، نو که په ادبي ډګر کې هر څوک له ځانه یولیکدود او لیکلار راباسي او له اړتیا پرته یې پر نورو د منلو هڅه کوي، یا هم غواړي چې یوازې خپله لهجه د قلم په زور له کومو اصولو او ارزښت پرته پر نورو وروتپي، ګومان کوم په ژبنۍ او بیا د یوې معیاري لهجې د رامنځته کېدا او ځواکمنېدا په برخه کې به لویه ستونزه رامنځته کړي. څرنګه چې هره سیمه ځانته لهجې لري، که د همدې سیمو لیکوالان په لیکوالۍ کې خپلې خپلې لهجې وکاروي، بیا خو هر سړی دې ته مجبورېږي چې یوازې د خپلې سیمې د لیکوالو لیکنې وګوري، چې دا لانجه او ربړه به د هرې ورځې په تېرېدو سره نورې هم اوږدې او لویې شي. له بده مرغه ددې ربړې د آوارۍ پر ځای ځینې ښاغلي د ژبې د ویونکو د "اکثریت" او "اقلیت" خبره رابرسېره کوي، چې ددوی په اند باید دهمدې معیار له مخې دې د لهجو په برخه کې پرېکړه وشي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې مې ددې تذکرې لپاره مواد برابرول، نو ځينو ښاغلو همدا ټينګار کاوه چې د شعرونو په: سو(شو)، د(له)، وکړ(وکړ) او داسې نورو تورو کې به لاس نه وهې، دا مې هم واورېدل چې ځينو ليکوالو له دې کبله له ځينو خپرونو سره خپله قلمي همکاري بنده کړې، چې د خپرونو د چلوونکو له خوا يې د ليکنې په ژبني جوړښت کې لاسوهنه کېږي او د هغوی سيمه ييزه لهجه معياري کوي. د ډېرې خواشينۍ ځای دی چې داسې ورې خبرې مو د لويو ليکوالو له ګوتو څخه قلم راپرېباسي او له ادبي و فرهنګي ډګر څخه يې پردي کوي.

زه پرخپل وار له دې ښاغلو څخه عذر او بښنه غواړم چې ومې ونه کړای شول په دې تذکره کې د هغه معيار له بريد څخه واوړم چې تر ما وړاندېنيو لويو ليکوالو ټاکلی، مراعات کړی او منلی دی.

په دې تذکره کې د ښاغلي لال پاچا ازمون(پر للمه اوري بارانونه) پر لسوتنو شاعرانو سربېره (41) تنه نور شاعران هم راغلي چې دا دي د لومړي ځل لپاره معرفي کېږي.

که څه هم په دې هڅه کې وم چې د نويو شاعرانو شمېره ډېره شي او په دې برخه کې مې ترخپله وسه او امکاناتو ډېر زيار هم واېست، خو ددې لپاره چې د کتاب دبېځايه لويوالي مخنيوی وشي، ځينې نوي شاعران مې بلې تذکرې ته پرېښودل، ځکه هغوی په ډېر ابتدايي حالت کې وو او لايې د خپل پرمختګ لومړني پړاوونه وهل.

په دې کتاب کې د "للمې" له شاعرانو څخه د ښاغلي عبدالله هنرمل شعرونه تکرار راغلي، ځکه نوموړي اوس له ليکوالۍ او شاعرۍ څخه لاس پر سر شوی او نوي پنځونې ورسره نه شته، نور نو هڅه شوې چې د ټولو شعرونه نوي وي.

د ښاغلو: اميد، جرس، پتيال، صميميار، پېژاند، مين، څارن او ... په څېر نور تنکي او ځوان شاعران به هم وپېژنئ چې د عمرونو په انډول يې شاعري ډېره مشره او پخه ده، تاسې به يې په خپله هم وارزوئ.

ځينې داسې شعرونه به هم ولولئ چې د شاعرانو له لومړنيو تجربو څخه دي، خو کېدی شي دا شاعران تر پايه همداسې پاتې نه شي، ځکه، کله چې د (1377)ل کال د وري پر مياشت کندهار ادبي ټولنه پرانيستل شوه، تر دې مهاله يې د همدې ځوانو او هوډمنو شاعرانو په برکت اوږده پړاوونه ووهل، که ددې ټولنې د شاعرانو د لومړي سر شاعري له اوسنۍ هغې سره پرتله کړو، لوی بدلون په کې تر سترګو کېږي، چې دا په خپله ددې پرمختګ او بري پخلی کوي.

تر دې تذکرې وروسته په پام کې ده، ددې تذکرې په بل ټوک کې هم د لوی کندهار شاعران راشي.

په کندهار کې پردې شاعرانو سربېره ډېر نور پياوړي ولسي شاعران هم شته يا وو، چې تر اوسه چا نه دي پېژندلي. د ځوانو، زړو، مړو او ژونديو ولسي او نيمه ولسي شاعرانو ډلبندي او بېلول هم ډېرو امکاناتو او وخت ته اړتيا لري، نو پر اوس مهال مو لويه هڅه دا وه چې ددې سميو شاعران يو ځل له هېرې او ورکاوي څخه وژغورل شي، منظمول،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوډون او ډلبندي یې په دویم چاپ کې ترسره کېدی شي. په کندهار ولایت کې له ډېرو شاعرانو او ادبپالو سره دګڼ شمېر ناپېژندل شویو لرغونو شاعرانو او لیکوالو ژوندلیکونه، ناچاپه شوي شعرونه او نور اثار خوندي دي، چې د همدې ښاغلو په واك کې دي او تر اوسه پورې نه دي رابرسېره شوي. کله چې مې له دغو ښاغلو سره وکتل او د ځینو شاعرانو د پېژندنې او ځینو شعري بېلګو غوښتنه مې ترې وکړه، له دې کار څخه یې معذرت وغوښت او نه یې هم راسره پر تبادلې موافقه وکړه. ځکه دوی ویل: دا مواد په موږ پورې اړه لري او خپل ځاني مال مو دی. له دغو ښاغلو څخه یوه دا خبره هم یاده کړې وه چې :" ماځوارلس کاله پوهنتون ویلی او په کتاب خپرولو او لیکلو کې ډېرې تجربې لرم. زه دا مواد څنګه یوه واړه هلك ته ورکړم؟."!!

د فرهنګي او ادبي برخو د پرمخیون او غوړېدو لپاره په فراه، نیمروز، هلمند، کندهار، ارزګان، زابل او... ولایتونو کې دادبي ټولنو جوړول، د راډیوګانو فعالول او دکتابتونونو پرانیستل ضروري ټکي دي. په فراه او نیمروز ولایتونو کې دا اړخونه ډېر کمزوري دي، د بیارغونې اوسمونې په برخه کې یې هڅو څه نتیجه نه ده ورکړې. په هلمندولایت کې (هلمند) میاشتنی اخبار خپرېږي، چې دځرنګوالي له پلوه ډېر وروسته پاتې دی. کتابتون په کې شته چې تر(4-5) زرو ټوکو زیات بېلابېل کتابونه په کې خوندي دي، خو تر هغه ځایه چې ماته معلومات شته، په میاشتو میاشتو خلك نه ورځي او ورځي هم نو د څومره والي له پلوه ډېر لږ دي. راډیو یې په دې وروستیو میاشتو کې فعاله شوې چې د ورځې یو ساعت خپرونې کوي، خو بیا هم مسلکي کسان په کې لږ دي او دا یو ساعته خپرونه هم په ستونزو او کړاوونو سره ورته برابرېږي. په ارزګان کې هم دا ډګرونه ساړه دي او له نورو ولایتونو سره یې هم ادبي او فرهنګي اړیکي غوڅ دي. په زابل ولایت کې هم دا هڅې سړې دي، خو په نورو ولایتونو کې ددې سیمو ځینې مېشت فرهنګپال او فرهنګیال کرار نه دي ناست، بلکې ترخپله وسه کارکوي. که چېرې هر هېوادمینی شتمن افغان ددې ولایتونو فرهنګي بیارغونې او سمونې ته پام وکړي او په دې برخه کې خپله همکاري ونه سپموي، نو ډېر لوی مثبت بدلون به په کې رامنځته شي، چې نورو ولایتونو ته به یې هم ګټې ورسېږي.

څرنګه چې کندهار دخپل لرغونتوب له مخې په خپله زرغونه لمن کې ګڼ شمېر اوچت او پیاوړي شاعران روزلي او ټولنې ته وړاندې کړي دي او طلوع افغان ورځپاڼه ددې ولایت دمېشتو ادبي او فرهنګي مینه والو په ذهني خړوب کې ډېر مثبت اغېز لرلی دی، خو دا خپرونه ددې ولایت په کچه وړه او نا څیزه ده، ځکه دا خپرونه ټولې سیمې ته نه رسېږي او اړیکي هم محدود دي، د جګړو له کبله هم ددې ډول خپرونو وېش محدود پاتې شوی او تر مینه والو او لېوالو پورې نه دي وررسېدلې. کندهار مجله هم په لومړي سر کې ښه په خوند او درز سره خپرېده او په ادبي او فرهنګي ډګر کې یې لوی بدلون رامنځته کړی و، دې خپرونې هم ګڼ شمېر لیکوال او شاعران وروزل، خو کله چې دا خپرونه ودرېده دا راټوکېدلې هیلې هم نیمګړې پاتې شوې، ورو ورو د ولس له ذهنونو څخه هم د نوموړو نویو راټوکېدلو شاعرانو دشعر ورمې ووتې، یو وخت داسې مهال راغی چې ټول شاعران پټ پاتې شول او هر یوه خپله شاعري یوازې له ځان سره خوندي کوله، په دې لړ کې له ځینو پرته ډېرو شاعرانو دیوانونه وکښل او په نثر کې یې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ډېر کتابونه ولیکل. له بده مرغه په کندهار کې يو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنيو کې کوم ليکوال يا شاعر ومري، نو پاتې غړي يې ټول اثار ورته د قبر ترڅنګ ښخوي او يا يې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او ليکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم دداسې کسانو لاسونو ته ورغلي چې د ولس شتمني يې نه، بلکې د ځان مال يې ګڼلي او خپته يې وربانديې اچولې ده. د يوه بل پياوړي ولسي شاعر يو ژوندی ديوان او نور خواره واره شعرونه له يوې کورنۍ سره خوندي ديي چې نوموړې کورنۍ يې په بدل کې دلسو زور کلدارو غوښتنه کوي. خو باور لرم که دا روپۍ ورته وړاندې هم شي، بيا به يې هم له سپارلو څخه ډډه وکړي.

په کندهار کې تر پنځه لسو ډېروکسانو د تذکره ليکلو په موخه له شاعرانو او ليکوالو څخه شعرونه او ژوندليکونه راټول کړي او ټولو په دې تمه دا کار کړی، چې يوه ورځ يې د خپرولو تر بريده ورسوي، خو دا نه ده څرګنده چې څنګه او څه وخت؟! تر دې څلور-پنځه کلن ځنډ وروسته څرګنده شوه چې ډېر ښاغلي يوازې په دې موخه داکار کړی چې دا توکي هم په ځان پورې اړوند کړي او يوازې يې دساتنې لپاره سره راغونډ کړي. نو اوسنۍ تذکره چې ستاسو پروړاندې پرته ده د هغو خواريو او زيار يوه نيمګړې او وړه پايله ده چې دوه کاله وخت او ډېرې منډې تړړې يې په پلو کې درلودل، هيله ده تاسو ته د منلو وړ وي.

نو دبلې تذکرې د بشپړتيا او سمون لپاره که نور هېوادمېشتي او بهرمګېشتي ملګري تر خپله وسه ددې سيمې د ژونديو شاعرانو په راپېژندنه او يا هم د هغوی د يو انځور، ژوندليك او شعرونو په رالېږلو سره راسره مرسته وکړي، ډېره لوربېنه او پېرزوېينه به يې وي، همداراز پر دې تذکرې باندې رغنده نيوکې او لارښوونې هم پر لېمو منم.

د خپلو خبرو تر غوڅاوي وړاندې به دا غوره وي له هغو دوستانو څخه مننه وکړم، چې خپله مرسته يې راڅخه نه ده سپمولې او ددوی هڅونو او مينې ددې کتاب په ستونزمنو چارو کې ډېره مرسته راسره کړې ده.

له ښاغلي لطيف جان بابي څخه چې له هغې لرې سيمې نه يې په دې برخه کې لاس راوغزاوه او خپله اورنۍ او لېونۍ مينه يې په زبات ورسوله.

له ښاغلي محمدسرورحُسنيار څخه چې خپله مرسته يې راڅخه نه ده سپمولې، له ښاغلي عبدالقديم پتيال څخه چې تر خپله وسه يې زما لاسنيوی وکړ، له ښاغلي حليم څخه چې د ځينو شاعرانو په راپېژندلو کې يې خپله فرهنګي مينه په زبات ورسوله، له ښاغلي مجيدخان بابي څخه چې ډېر يې هڅولی يم، له هغو دوستانو څخه چې پر دې کتاب يې يادښتونه وليکل، همداراز له وفا الرحمن وفا څخه چې د ټينګې مرستې او همکارۍ برکت يې ډېرې لارې راته اوارې کړې.

او له هغو ښاغلو او اغلو څخه چې دا تذکره تر پايه لولي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډېره مینه او ادب

صالح محمدصالح

/1380وری/19 ل کال

د هیلي مجلې دفتر

پېښور-پښتونخوا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارغند د ځپو ژبه؛

یوه ښکلې ادبي تذکره

د چلزینو په سر کې درته ولاړ یم

که راته ونه خاندې، مدام به ژاړم

د ارغند د ځپو ژبه کتاب د ښاغلي صالح محمد صالح د دوه کلنو هڅو نتیجه ده، چې موږ ته د کندهار دوه پنځوس تنه شاعران او لیکوال راپېژني، کتاب د امریکا په نیویارك ښار کې د پښتویون خپرندویې ټولنې په مالي لګښت په 218 مخونو کې په ښکلې کچه په 2001م کال خپور شوی دی.

پر نومورې تذکره د هېواد وتلي محقق او شاعر حبیب الله رفیع، همدارنګه د پښتویون ټولنې مشر لطیف جان بابي، لال پاچا ازمون او اجمل اند په زړه پورې لیکنې کړې دي. د تذکرې د خپرولو پر اړتیا دې ښاغلو ډېر تاکید کړی او دا یې د تذکرو په لړ کې یوه ښه هڅه ګڼلې ده.

د سریزې پرځای د لیکوال صالح محمد صالح یوه اوږده او په زړه پورې لیکنه راغلې، کندهار ادبي غورځنګ او هڅې یې ستایلې دي، د نویو ځوانانو ادبپالنې ته یې نغوته کړې ده، له دې سره – سره یې د سیمې ځینو افسوسناکو روایاتو ته هم اشاره کړې: "له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر تر څنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم د داسې کسانو لاسونو ته ورغلې، چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د خپل ځان مال یې ګڼي او خپله یې وربانديې اچولې ده..." زما په خیال دا یوه افسوسناکه عنعنه ده، چې تر اوسه پورې پالل کېږي.

او رښتیا د حیرت وړ هم ده، زه تر اوسه په دې خبره نه پوهېږم، چې داسې خلك ولې د یوه نارینه لیکوال د اثارو له خپرولو وېرېږي؟ که د کومې پښتنې خور اثار سوځول کېږي یا په قبر کې ورسره ښخېږي، نو دا تقریباً د ټول افغانستان ستونزه ده، چې د یوه منفي دود بېه لري، خو د نارینه وو په هکله دا ډول کیسه د حیرانۍ وړ ده، خدای دې وکړي چې د صالح صیب دا لړزوونکی انکشاف زموږ د فرهنګ خدمتګارانو تر غوږونو وررسېدلی وي او په نژدې ورځو شپو کې مو د حیرتونو له نرۍ څخه راوباسي.

په تذکره کې د بېلابېلو عمرونو شاعران راپېژندل شوي دي، چې تر ټولو سپینږیری ژوندی شاعر یې حاجي صیب عبدالکریم دی، چې په 1300ل کال زېږېدلی دی، د حاجي صیب د بیوګرافۍ په برخه کې لیکوال په برجسته الفاظو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي: "د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تراوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ما ته یـې هم د خپلې پېژندګلوۍ له راسپارلو څخه ډډه کوله، خو بیا مې هم اړویست چې راویې سپاري."

د دې کرښو په لوستلو د سړي ذهن ته د عزت او وقار یوه نوراني څېره ودرېږي، زما د دې خبرې تمام ثبوت د حاجي صیب په یو دوو بیتونو کې شته. لکه:

د دنیا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا د دین پرځای دې ولې شا ته زور وي

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده سم

راشې مخ کړې پر کعبه فکر دې نور وي

خدای دې وکړي چې حاجي صیب مو له خپلو حکیمانه وعظونو او نصیحتونو نه بې برخې نه کړي او په همدې هیله د تذکرې تر ټولو کشر شاعر ته راځو، هغه تاند او بااستعداده عزت الله امید دی، چې په 1368ل کال زېږېدلی دی، چې اوس د البېروني لېسې د پنځم ټولګي زده کوونکی دی، په دې حساب سره دا نوی غوړېدلی ګلاب د دوولسو کلونو دی.

خو شاعري باید یوځل بیا له مجبوریته په یوه کلیشه یي جمله کې ارزیابي کړم، هغه دا چې شاعري یـې واقعاً تر عمر ډېره مشره او پخه ده، د ګران عزت الله جان امید د شاعرۍ په هکله صالح صیب وایي: "شعري بیان یـې په عاطفه، اند او مترنم آهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یـې تضمینوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او د هېواد ناخوالو ته یـې د شعر له زاویې کتلي او انځور کړي یـې دي"...

دا یـې هم څو بیتونه، تاسې یـې د ده له عمر سره مقایسه کړئ:

چې جنګۍ په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپایو امیدونو ښکاري

یا:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـــپلواکـــه وو مورِ خپله، چا کار نه رادرلوده

دي تور غليم ته ګوره خپلواکي څان سره وړي

❀❀❀

نـــن مـــو ګلبـڼ کـې غـــوړېدلـــي د انار ګلونـــه

چې په وربل کې نجونې ږدي کتار – کتار ګلونه

خدای دې وکړي چې عزت الله جان امید په راتلونکي کې زموږ له امیدونو دروند وخېژي.

زموږ ستونزې هم ډېرې دي، یوه یې دا ده چې په تفصیل سره د یوه کتاب پلټنه نه شو کولای او بیا چې کله تذکره وي، نو حیران شو چې اوس څه پرې ولیکو او پر چا؟ څکه خو مو د عمر په مناسبت دوه کسه غوره کړل، د یادونې وړ بولم چې په دې تذکره کې داسې تاندې څوانۍ هم شته، چې د لوړ خیال او ژور فکر له مخې د څوانو شاعرانو په لومړۍ لیکه کې راځي، لکه: عبدالاحمد محمدیار، عبدالوسع هڅیال، خلیل احمد څارن، عبدالقدیم پتیال... او نور ښاغلي.

د دې لپاره چې څوك مو له یاده نه وي ایستلی او خپه شوي نه وي، نو یوه موضوع انتخابوو، په دې هکله بیا که هر شاعر کوم بیت ویلی وي، هغه د لوستونکو مخې ته ږدو، کله چې ما په دې هکله فکر وکړ، نو تر ټولو غوره موضوع راته د میوند د تاریخي سوبې ده. نو څکه خو مې همدا موضوع انتخاب کړه او ستاسو په وړاندې پـــــه دې هکله د بېلابېلو شاعرانو خیالونه ګورو:

بـــس یـــوه ټپـــــه چـې ورتـــه ووایـــم

دوی به خپل لښکر له یاده وباسي

حیات الله کاکړ

لا څومره درنه شي پښتنه پېغله

نـــنـــــګ ټپه_ټپه پر غزا واړوي

❀❀❀

شهلا مـــــلالو سترګو نه یې اوري الهامونه

میوند_میوند ټپې مې پر احساس راواچوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

پېغــلـه مـــلالــــه مـــو پــــردیـــو یووړه

څوك به د غاړې رنګین پسول ونیسي

عبدالواسع هڅیال

بــیا یــې خـــوره کـــړه د ملالې ټپه هر مورچل کې

"زاهده" ګوره هر تاریخ چې مو نن ننګ واخیسته

عبدالولي زاهد

بیا یې میوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغـــلې مـــلالـــې له غلیم څخه میدان ګټلی

ګلالی زهیر

او د خلیل احمد څارن ټول شعر چې سرلیك یې ټپه دی:

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلـمو کـړ ســــــر راپورته له بالښته

د دې تذکرې په هکله مې په یوه خپرونه کې لنډه معرفي ولوسته، چې د لیکوال کار یې په لومړي سر کې له یو لړ تشریفاتي ستاینو وروسته نیمګړی بللی و، ښاغلي معرفي کوونکي له بیړې څخه کار اخیستی، زما په خیال خو یې یوازې د تذکرې د نیولیك (فهرست) اخري نومرې ته کتلي، چې: "صالح صیب په دې تذکره کې (55) تنه شاعران راپېژندلي دي، چې ډېر ښه کار یې کړی، خو ځینې شاعران یې په دې ټولګه کې له یاده ایستلي دي، لکه: لطیف جان بابی، عبدالمالك همت او ... داسې به ډېر نور شاعران وي او مهمه خبره خو دا ده چې صالح محمدصالح په دې کتاب کې د ښځینه شاعرانو هېڅ ذکر نه دی کړی او موږ ډېرې تکړه شاعرانې لرو لکه: پروین فیضزاده ملال، مرحومه کریمه رسولي فیضزاده، بلقیس محبوبي اڅکزي او داسې نورې چې استعدادونه یې د ستایلو وړ دي."

په ډېر معذرت ښاغلي معرفي کوونکي ته دومره وایم لومړۍ خبره دا ده چې په تذکره کې (55) نه، بلکې (52) تنه راپېژندل شوي، د فهرست لومړۍ درې شمارې د خپرندویې ټولنې، اجمل اند یادښتونه او د لیکوال سریزه په ترتیب سره راغلي، دویم دا چې د تذکرې پر لومړۍ پښتۍ (لومړی ټوك) لیکل شوی او لیکوال په سریزه کې هم دې خبرې ته اشاره کړې ده، چې دا لړۍ به دوام لري او دویم او درېیم ټوك تذکره به هم له خیره سره خپرېږي. اوس که ټول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعران یوې ټولګې ته راغونډ شي، نو د کتاب د پنډوالي غم به یې بیا ښل وي او بل دا چې د خپرندویې ټولنې مشر لطیف جان بابي پر همدې تذکره یو لنډ یادښت کښلی، امکان لري لیکوال صالح د ده معرفي ترې غوښتې وي او هغه یې دا خواست نه وي منلی.

د ښځینه شاعرانو په هکله باید ووایم چې لومړی خو صالح صیب د داسې ځای په هکله لګیا دی چې د نارینه وو اثار یې ورسره ښخېږي او یا هم سېزل کېږي، دا خو د مرګ ستونزه ده او د ژوندیو نارینه وو په اړه خو یې په ډېر وضاحت او صراحت سره په سریزه کې کښلي چې دوه کاله مې په اخ و ډب ورسره تېر کړي او ایله مې دا دوه پنځوس ترې راوایستل، ښه خو چې داسې ده، بیا خو د صالح په هغه ... څه ورته وایي، هو! راپه یاد شول، بیا نو د صالح صیب په هغه حوصله آفرین چې دوه کاله یې مقاومت وکړ. دا ځکه وایم چې که خدای (ج) دې نه کوي داسې یو مسئولیت ما ته څوك راوسپاري، نو تر دوو میاشتو که خبره وځنډېده، نو بیا خو خدای خبر چې پسې وګرځم، ښه نو اوس که صالح صیب د لوی کندهار د دوو یا درېیو ښځینه شاعرانو چې هملته دي او یا دلته، بیوګرافي رااخیستې وای، نو کتاب به څه لوی شوی و؟ نه، بلکې دا به یوه بله ستونزه ورته جوړه شوې وه او د کندهار بدې خو یې لا پرځای پرېږده.

زما موخه هېڅکله دا نه ده، چې د کندهار: د ښکلي کندهار او وياړلي کندهار د باهمته ولس زړه ازار کړم، خو نن سبا چې څومره حالات ترینګلي دي، نو د ټولو خلکو سترګې همغې خوا ته دي، ځکه کندهار د یوه داسې نظام مرکزیت ګرځېدلی، چې د ښځینه نوم اخیستل ورته ګناه ښکارېږي.

او بل دا چې زما په خپل نظر د یو دوو خویندو بیوګرافي راوړل ما ته یوه غیر عادلانه خبره ښکاري، که دا ډېره ضروري وي، بیا خو باید د شریعت له مخې سم نیمایي حق ورکړو او که ووایو چې دومره شاعرانې له کومه کړو؟ نو بیا خو باید پنځه ویشت نه، بلکې (15) ښځې ضرور په کې وي، په داسې حال کې چې دوه پنځوس نارینه په دوو کلونو کې راوپېژندل شول، نو د دغو پنځلسو خویندو لپاره نو پنځلس کاله وخته ته ارو مرو ضرورت و، چې صالح صیب د اوسپنې څپلۍ پسې زړې کړې وای.

بله خبره دا ده چې دوه کاله وړاندې مېرمن ارین یون د ورمو بهیر په نامه د ښځینه لیکوالو او شاعرانو یوه تذکره راټوله او چاپ کړه، چې د ښاغلي پروین فیضزاده ملال خور په ګډون د کندهار نورې شاعرانې هم په کې معرفي شوې دي. د یادونې وړ ده چې د ورمو بهیر د افغانستان په کچه د (72) تنو ښځینه شاعرانو او لیکوالو لومړی ټوك تذکره ده، چې په داخل او بهر کې یې خورا تود هرکلی وشو. خو که دا تذکره د آغلې ارین یون پرځای بل چا، مثلاً محمد اسمعیل یون خپره کړې وای، نو زموږ د ډېرو نقادانو له ګوزارونو څخه به اوس هم په امان کې نه و، راځم خپلې اصلي خبرې ته، اوس که صالح صیب د یو_ دوو خویندو بیوګرافي او د کلام نمونې خپلې تذکرې ته وراچولي وای، نو دا به یې ډېره لویه غلطي ګڼل کېدله، هغه ځکه چې د کندهار هغه وتلې شاعرانې چې زموږ ښاغلي معرفي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوونکي ښوولي، هغه (د وړمو بهير) کې راپېژندل شوې دي او کومې چې پاتې دي، هغه به د وړمو بهير دويم ټوك ته سترګې په لارې وي او دا کار د خور ارين يون په څېر له يوې هوډمنې ليکوالې پرته د کوم نارينه د وس او توان خبره نه ده.

په پای کې صالح محمد صالح ته د دې کاميابۍ مبارکي ورکوم او له لوی خدای (ج) څخه يې راتلونکی د ادب په آسمان کې د يوه روښانه ستوري په څېر غواړم.

د کړاو محصول په انسان کې هېڅ داسې يو ضعف نه ليدل کېږي، چې هغه د تعليم له مخې له منځه لاړ نه شي، خو دا کار يوازې او يوازې په هاند او ربړو پوره اړه لري، ځکه تعليم بې له زحمت څخه د سړي په زړه او دماغ کې ځای نه نيسي، تعليم هغه وخت د سړي چې او مغزو کې ټينګېږي، چې شپه او ورځ په دې لاره کې ربړ تکليف وګالي، پرته له دې خوشې خيال او تصور دی او بس.

محمد الله کمال، پېښور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله عارف

ملا احسان الله عارف د مولوي فیض الله زوی پر 1355ل کال د غزني ولایت په ناوې ولسوالۍ کې زوکړی دی. دیني زده کړې یې کړې او له شپږو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې یوه شعري ټولګه یې برابره کړې ده، نوموړی له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې اوسي او پر اوس مهال د کندهار راډیو د اژانس مدیریت ور ترغاړې دی. وخت پروخت یې شعرونه او نثرونه په کندهار او خلافت مجلو او طلوع افغان ورځپاڼه کې خپاره شوي دي.

له هېواد او د هغه له ویاړلو خلکو سره ډېره مینه لري، د شعر ستره موضوع یې هم د همدې مینې بیانول او انځورول دي، چې همدغه ټکي یې لویه شعري پانګه ده، د دومره هنریت خاوند هم دی چې خپلو دغو خبرو ته مترنم او زړه راکښونکی جوړښت ورکړي، عارف یو هڅاند انځور ګر دی، چې د هېواد له پېښو څخه یې ډېره عکاسي کړې ده. داسې نه ده چې خپلې خبرې په وچ او کلك انداز کوي، ځکه ده ته څرګنده شوې یوازې ښې خبرې او ښه فکر د ښه او لوړ شعر معیار نه دی. که چېرې یې په دې برخه کې خپله مطالعه او هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو کېدی شي خیال یې اوچت او شعري ځواك یې نور هم پیاوړی شي.

دسیني داغ

چې مې ستا ورانې ویجاړې ولیدلې
ګران وطنه! له زړګي مې نه وتلې

په لیدو دا ستا ماتم راباندې جوړ شو
خدای دې وران کړي چې یې ته را ورانولې

ستا دننګ ځلي ټول رنګ وو ګران هېواده
پر ګرېوان مې ځکه اوښکې بهېدلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره تیره دي په وینو باندې سره وه

له درو څخه دي وینې څڅېدلې

نه هغه شور د بلبل او نه چمن و

بوراګانو سرې منګولې لګولې

د بلبل پر سینه داغ و پیدا شوی

دماتم کیسې یې هر چاته کولې

له دردونو او زخمونو سره مخ وو

د وفا په سترګو هیڅا نه کتلې

نور عارف ته منور ښکلا ښکلا شوې

چې "د خړ کتاب شریك" را وګټلې.

ملنګي

چې مین تل دمعشوق په هجران سوځي

دیعقوب زړه بیا په غم د کنعان سوځي

کړاوونه ډېر زغمي عاشق دمینې

نم د سترګو د مجنون دی ګرېوان سوځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې انځور د یار دحسن يې په زړه شي

فرهادي شمعه کړي بله سندان سوځي

لېونتوب ورته د مينې په بازار کې

ټولول دخوشحاليو خپګان سوځي

ملنګي ورته هېڅ عار و پېغور نه وي

ټولوي خيرات د مينې جهان سوځي

په بيدياوو، دامانونو کې اوسېږي

د بهار په اميدونو خزان سوځي

هلته لرې دسپېرې جونګړې خوا کې

ارمانونه او اهونه يې ځان سوځي

چې ټول عمر دمعشوق په طلب ګرځي

ځکه ما عارف همدغه ارمان سوځي.

دالفت ډېوې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اخلاص شمعې شوې بلې په وطن کې

د بلبلو مجلس جوړ شو په چمن کې

زموږ دهیلو غوټۍ وسپړل ګلونه

د نفاق کارغان چې ورك شول په ګلشن کې

غمځپلې څېرې خاندي او موسکا کړي

دخوښۍ نغمې غږېږي هرمسکن کې

چې نه چور، نه چپاول او نه جفا شته

د الفت ډېوې نما کا په هر تن کې

قرباني مو مېوه راوړه ښه په ډاګه

سرلوړي مو شوه ښکاره په سره کفن کې

چې اخلاص اوصداقت مو ښه څرګند شول

عارف ځکه شوم خوشحال په دې میهن کې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد صمیم

استاد احمد صمیم د شېخ حاجي عبدالغفور خروټي زوی پر1333لمریز کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، خپلې زده کړې یې په کندهار دارالمعلمین کې تر څوارلسم ټولګي پورې رسولې دي. د 1365ل.کال د غویي(ثور) پرڅلورمه نېټه دځینو ستونزو که کبله کډوالۍ ته اړ شو او په کوټې ښار کې یې استوګنه غوره کړه، د 1378ل.کال د وږي(سنبلې) پراتمه نېټه بېرته خپل هېوادته راستون او په خپل پلرني ټاټوبي کې یې واړول.

په کډوالۍ کې یې دهغه مهال په بېلابېلو جهادي دفترونو او پوهنیزو مرکزونوکې دندې ترسره کړې او د خپل هېواد بچیو ته یې د ژوند سپېڅلې لار ورښودلې ده.سربېره پر دې یې د ښوونکي په توګه هم په بېلابېلو ښوونځیو کې دنده تر سره کړې. د وخت کړکېچنو حالاتو دومره وځوراوه چې تر1354ل.کال را په دېخوا یې د شعر ژبه روانه کړه او په لنډه موده کې یې دډېرو خلکو پام دځان خواته را واړاوه.

په شعر کې یې فکري پانګه ډېره او شاعرانه بغاوت یې په خپل ځانګړې اډانه کې ډېرراښکون لري، هره مسره یې دیو درد او کړاو انځور دی، چې د رحمن بابا، سعدي، الفت او داقبال د کلام اغېز نوره ښکلا هم وربښلې ده، ځینې نثرونه یې هم لیکلي چې یو شمېر یې ناچاپ او ځینې یې چاپ شوي دي، د لیکل شویو اثارو شمېر یې له (22) څخه هم اوړي، له بده مرغه د 1357ل. کال د غویي تر اوومې نېټې راوروسته یې دځه لیکلو تابیا نه ده کړې او دا ډګر ترېنه پاتې دی،خدایدې وکړي چې د ډېرو لیکنو اوسېله یې زیاته او قلم یې یو ځل بیا روان شي.

نوموړی شاغلی اوس د کندهار ابو حنیفه مدرسې سر ښوونکی دی.دا یې هم دشعر څو بېلګې:

د هیلو زخم

زما ترنم د زولنو موسیقي

زماپه اهنګ کې تحول نڅېږي

بیا مې مایوسو ورځو وخندله

نوره د فرېب بوډۍ په مرګ غزېږي

زما په قلم کې قیامتونه پټ دي

زما په نغمو کې انقلاب بهېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې د بغاوت زېرى دى

د ميكدې خمونه بيا چړپېږي

زما تصور نور اسارت نه مني

لوى حركت مې له خوبونو زېږي

نن فطرتې سورخيانې ښكارې پرمخ

پټ د ورېځو شاته لمر نخښېږي

نوره ځولۍ د ارمان تشه نه ده

د هيلو زخم د صميم جوړېږي.

1378/2/1ل. كال، كوټه

☒☒☒☒☒☒☒☒☒

زه

زه د شپې خاموشه زړه يم

زه تور تم د خاطرو يم

زه يو ګړوب ښار د فرهنګ يم

زه موزيم د حادثو يم

☒☒☒

زه يو برج د تحمل يم

زه رباط د انتظار يم

زه كلا د زاړه برم يم

زړه پاڼه د روز ګار يم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒

زه یو لوی خاموشه ځلی

د سکوت همسایه کېږم

زه یادګار د ګذشته وو

په ګونګۍ ژبه غږېږم

☒☒☒

زه د قهر تخم پروت یم

دتاریخ په خرابو کې

زه یوه ورکه وچه اوښکه

د تور بخت په ګرېوانو کې.

1377/1/28ل. کوټه

☒☒☒☒☒☒

ناشناسه هدیره

د فریاد په خړو اېښمو

ددې ښار اسمان خړېږي

یا دزړه دقهر عکس

پر افق باندې رسمېږي

☒☒☒

بیا د تورې تیارې دښت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼا خېمه ټولېږي

بیا د لوی پاڼ له غارو نه

حشرات د خطر زېږي

⊠⊠⊠

بیا قبرو خولې وازې کړي

بیا د مړو ګوله غواړي

بیا خزان وهلی کښت دی

نه وربخ ورسره ژاړي

⊠⊠⊠

بیا هیبت د کنډوالو دی

د اجل چاړه تېره شوه

دسپاهیانو پته نه شته

ناشناسه هدیره شوه.

ناکامې اوښکې

بیا خندا تښتي له شونډو

بیا ولاړ تور ادمخور دی

بیا د مرګ لاسونه راغلل

سونوشت ورك کړی لور دی

⊠⊠⊠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځنګله زړه غلغله ده

زیر و بم د فریادونو

د قفس د جېل مرغانو

نغمه سر کړه د یادونو

⊠⊠⊠

د شفق انګګار بلېږي

دخونین سبا پیام دی

په کلتور مې سر ځړېږي

زوړ عظمت د چا غلام دی؟

⊠⊠⊠

د حزینو کونډو آه دی

د محزون ماښام سکوت دی

د حرمان په عذابځي کې

په ناکامو اوښکو قوت دی.

28/1/1378ل کوټه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله جرس

ځوان شاعر احسان الله جرس دمحمد ترين زوی پر1363لمريز کال د وږي(سنبلې) پر شپږمه نېټه د کندهارښار د لويې ويالې د "ډبرو پله" په سيمه کې زوکړی دی ، اوس د البېروني شوونځي په اتم ټولگي کې خپلې منځنۍ زده کړې پرمخ بيايي.

لومړنی شعر يې پر 1378ل ليکلی دی؛ له نېکه مرغه جرس په ډېر ورکتوب کې د ښو شاعرانه پنځونو لپاره پياوړی مټ او لوړ استعداد لري، په لنډه موده کې يې ځان دهنرتوب او شعرتوب لويې نړۍ ته ورلنډ کړ.که څه هم دشعري استعداد غزېدو ته يې فضا ډېره تنگه وه او د پرمختگ زمينه يې ډېره نه وه برابره، خو بياهم ډېر زيار يې وگاله او ډېر خنډونه يې له خپلې لارې څخه لرې کړل، خو يو شمېر يې لا پاتې دي. که د نورو ادبي او فرهنگي ملگرو هڅونې او په دې برخه کې مرستې نه وې، دی به ونه شي کړای د خپل کاله په تنگه فضا کې وده وکړي او يا يې څوك د هنر پر قدر وپوهېږي، د ملگرو په برکت پر ډېرو کړلېچونو او پېچومو راواوښت او خپل هنري او ادبي استعداد يې وځلاوه.

ده دقافيه وال تر څنگ ازاد شعرونه هم کښلي او اوس اوس يې د لنډو کيسو پر ليکلو هم پيل کړی دی.

غزليزه ژبه او شعري توازن يې ډېر پاموړ دي،که له شعر سره يې مينه همداسې توده پاتې شوه، په راتلونکي کې به خپلې وياړمنې ټولنې ته ډېرې ښې هنري ببلگې وړاندې کړي. د جرس ځينې شعرونه په طلوع افغان ورځپاڼه، ارغندجريده، هيله، گندهارا، کندهار، خلافت او نورو مجلو کې خپاره شوي چې ډېرو خلکو ستايلي دي. جرس څه له پاسه د څو مياشتو په موده کې يوه ټولگه شاعري وکړه، خو په دې وروستيو کې يې دا اندازه لږه شوې، نو هيله ده جرس يو ځل بيا پرليکلو پيل وکړي او په خپلو ښايسته شعرونو د مينه والو سترگې سړې او ذوقونه خړوب کړي.

شنې سترگې

پرزړگي مې له اسمانه را اورېږي الهامونه

هم له ستورو او سپوږمۍ نه را توييږي الهامونه

ته وا حسن يې سپرلی دی ،ته وا شونډې يې غوټۍ دي

په شنو سترگو دجانان کې را شنه کېږي الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږغزل دومره جگ شوی ،خدای خبرکه بیا راڅیږ شي

چې له ځوکو دخیبرنه رابهېږي الهامونه

موږ ازل کې شاعران یو، شاگردي مو دخدای کړې

نو مو ځکه هر غزل کې معلومېږي الهامونه.

6\4\1379لمریز،کندهار

کوترې

بیا ولوېدې له خروشه او له تللو نه کوترې

ای حسنه! تا خو جوړې کړې له ښکلو نه کوترې

دې ښکلو چې د حسن وزرونه پر ځان سریښ کړل

اوس موږهم په هوا کړې له غزلو نه کوترې.

16\3\1379هرات بازار،کندهار

د حسن کتاب

زما چې دزړگي رنگین کابل زخمي زخمي ښکاري

کوم یوه ظالم ورته خنجر په لاس کې ونیوه

نه درومي پېغلوټې اوس گودر ته دپېخوا په شان

ښایي کوم غماز ترینه گودر په لاس کې ونیوه

زما معصوم زړگی یې په سکروټو راته وریت کړ

ستا سرکښو سترگو چې نظر په لاس کې ونیوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه پرځیګر درته دخیال څو ستوري وکرم

ځوان "محمدیار"راته هنر په لاس کې ونیوه

ستورى چېرې نه وم، خو په ستورو يې حساب کړمه

کله چې دحسن کتاب، لمر په لاس کې ونيوه

څنګه به داستا دحسن ځل ته غزل نه لیکم

ستا دوصل شپو چې ژر سحر په لاس کې ونیوه

زما چې دغزل پرکندهار باندې سپرلی راغی

ژېړ ګل مې جانان ته نغمه ګر په لاس کې ونيوه.

1\2\ 1379لمريز – کندهار

دوصل عرش

خُمار – خُمار کتل مې د جانان، زړه تخنوي

په هغه دم مې اوښکې د ګرېوان زړه تخنوي

هروخت په غېږ کې نیسم دخيال چته سپينه پېغله

په ګوتو دغزل مې د "کاروان" زړه تخنوي

د وصل څو جامونه، اشنا! ماته را تيار کړه

زاهد وايي جامونه دشيطان زړه تخنوي

دمیني هسك اسمان ته ځو، د وصل عرش ته خېژو

جانانه ! دا ارمان مې هر زمان زړه تخنوي

دمینې په مکتب کې مې د ښکلو مينه زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

منم غزليز خيال مې د اسمان زړه تخنوي.

\1378سلواغه\12 کندهار

نېستي

اوس نه مستي او نه نازونه دي دنجونو په کې
ځکه په وينو سور ښکاريږي مازيګر دپېغلو
تش په خوبو او په خيالو مو زړه خوشحاله ساتو
نه سارنګۍ او نه سېتار شته،نه ګودر دپېغلو.

بنګ

شرنګ چې د بنګړو شي له زخمي مړونده ولوېږي
جوخت مو سارنګۍ او هم سېتار له خونده ولوېږي
لا س د وچکالۍ ددېو شي، اوږد د ګل غاړې ته
ښکلې ښاپېرۍ مو له رنګين ارغنده ولوېږي
خدايزده چې به بيا پيرنګ ته ماتې ور په برخه کړي
شور مو د ټپو چې له سرکښ ميونده ولوېږي
ژوند مو دغمونو پر بستر باندې تېر کړی دی
اوښکې مو ګرېوان ته د لېمو له بنده ولوېږي
څنګه به داستورې په دې شنه هسك کې نشه نه کړي
بنګ غوندې غزل چې د صالح له انده ولوېږي
پام کوئ ملګرو!چې "جرس" ته ښېرې ونه کړئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر که څو څو ځلې یې نغمې له خونده ولوېږي.

28\3\1379پنځمه ناحیه،کندهار

د اوښکو څپېره

زما په سوي زړه کې

د یوې ښکلې، ماه جبینې پېغلې

د وصال خیال نخښېږي

ورسره زه هم ناڅم،

او په رښتیا شي راښکاره له لرې

او رانه حال وپوښتي

ورته خپل حال ووایم

ورته ګیلې وشیندم

او ورته ووایمه:

چې د جفا سپاهیان دې هره شېبه

زما نازك خیالونه

راته د اوښکو په څپېره باندې

تغمه تغمه کړي ټوله

خیر دی که هر څومره مې ووهې ډېر

خو زه پرې نه پوهېږم

ځکه چې ذهن مې پوخ شوی یاره!

له دې څپېړو څخه

دا راته ووایې په ناز او ادا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: خیر دی صبر وکړه

او رانه لاړه شي د زړکي په تګ

راته یوازې خپل غمونه پرېږدي

راته یوازې خپل غمونه پرېږدي.

1378/12/10کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله غروب

احسان الله غروب د ښاغلي عبداللطيف زوی پر 1367لمريز کال د کندهار په نوي ښار کې زېږېدلی دی.

غروب د ګران هېواد پر ارته لمن هغه راټوکېدلي ګل ته ورته دی چې له ټوپکو،مردکيو،وينو او...څخه پرته يې پر بل څه سترګې سرې شوې نه وي، له 1378لمريز کال نه را په دېخوا شعرونه ليکي، د وروستيو خونړيو پېښو ځينې انځورونه يې په خپلو شعرونو کې کښلي دي؛ لا ډېرتنکی دی او ډېر مزلونه يې لار ځاري، دده ذوق او استعداد دا په ډاګه کوي چې په نږدې کلونو کې به ښه شعرونه وليکي. خو دشعر ليکلو تر څنګ مطالعه او رياضت ته هم بايد پاملرنه وکړي، ددې تر څنګ که هڅه وکړي چې خپل شعري بيان ته ځانګړې تګلار وټاکي غوره به وي، ځکه دشعر له رنګ او څرنګتيا څخه يې دا څرګندېږي، چې د ويلو لپاره ډېرې خبرې لري او غروب هڅه کوي خپلو دې ويناوو ته هنري بڼه ورکړي. د غروب شعرونه ډېر لږ دي، خو بيا يې هم همدا لږه هڅه ستايو او نورې برياوې ورته غواړو.

نوموړی اوس په امام ابو حنيفه مدرسه کې پر خپلو زده کړو بوخت دی. طلوع افغان ورځپاڼه دده د شعري استعداد په غوړولو او ځلولو کې ډېره اغېزناکه تمامه شوې ده، چې دده لومړنۍ تجربې په کې خونديدي دي.

د غروب فکري او ذهني بلوغ ته ډېر وخت پاتې دی او ډېره موده په کار ده چې هنري او ادبي نبوغ يې هم وځلېږي.

خال

زه دلمر غونديې جانان د خيال ارمان يم

پرښايسته تنې يې ځان نه ورتيمه

د يو حسن او رڼاوو لاروی يم

دښکلا دپسرلي ارمان لرمه

دهر ستوري بدرګې ته اوښکې نغاړم

پر لمن يې نوراني ګرېوان کرمه

ته مې مه ګرځوه مخ له خپل شنه خاله

لا تراوسه قسمونه پرې زه خورمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمان

یو څوك مې وژني هره شپه ټولې خېمې لټوي

لکه رڼا، ده څراغونه او لمبې لټوي

کاشکې د لمر په خوا مې کور وای ما به نور پېژنده

زما لېمې د تورو شپوپه غېږکې شپې لټوي

د باد سره څپه مې ودرېده پر څیري گرېوان

زما دهیلود ارمان هغه شېبې لټوي.

سرابي ښایست

اوس نو ستوري په کې نه شته

څه کمزوري په کې نه شته

دا د لمر په تاو کې گرځي

که یې گورې په کې نه شته

ها خوا دا خوا خو مې چاڼ کړل

هورې دورې په کې نه شته

هر گلاب له شعره جوړ دی

خو بیا تورې په کې نه شته

بس همدا غزل یې بس دی

خدای شته نورې په کې شته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379لمریز،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدالله وثيق

احمدالله وثيق د مولوي نقيب زوی پر 1356 ل.کال د زابل ولايت په خروټو کلي کې زېږېدلی دی.نوموړي پر دينې زده کړو سربېره تر اتم ټولګي پورې ښوونځی هم لوستی دی، په هېوادکې يې په يو شمېر ادارو کې هم دندې ترسره کړي او د څه مودې لپاره د طلوع افغان ورځپاڼې مسوول چلوونکی او دکندهار راډيو نطاق و، اوس هم پر فرهنګي چارو بوخت دی، د هر کړېدلي افغان په څېر يې د خپل ژوند په بهير کې څو څو ځلې هجرتونه هم کړي دي.

شعر يې عاطفي رنګ لري، چې لوستونکو ته ځينې نوي ټکي هم ورلېږدوي.د شعر په ژبه يې ځينې انځورونه هم پنځولي چې د انځورګر خيال ځواک يې په ګوته کوي، له تکلف او وچې تصنع څخه لرې ګرځي، خو په دومره سادګۍ کې هم نه دی ډوب چې خپلو خبروته د هنر جامه ورنه کړای شي،بلکې دده انځورګري داسې ده چې ډېرې کيسې په کې اخښل شوې وي، هغه که د "زاڼو د اتڼونو" نشت احساسوي او دبې شورو چينو يادونه کوي په خپله له انسانانو څخه د يوه تش او ړنګ کلي کيسه ده چې پر بل څه يې راغبرګه کړې ده. هغه ورځ به هم راشي چې نوموړی تر څه رياضت او د تجربو تر ترلاسه کولو وروسته له ښو شاعرانو څخه وي. ځکه هنري ژبه او ادبي ځراکت يې ښه دي او دا ډاډ راکوي چې په راتلونکي وخت کې به نور پرمختګ هم وکړي.

زاڼې

زخمي ده زخمي ده، پر وزر زخمي ده

د الوتو په ځان کې شور نه لري

وچ دي لاسونه شه ښکاري زلميه!

څومره ظالم يې، هېڅ شور نه لري

هغوی ساده دي د مين په کتاب

څوک چې په تن د مينې اور نه لري

ولې وېرېږې ترې د ځواک څښتنه

دی مساپر دی، دلته کور نه لري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پرې د زانګو اتڼونه نه شته

ارام بهېږي، ټنګ ټکور نه لري

پلار د مرمۍ، مورېې د بم خوراکه

غریب یتیم دی دلته کور نه لري.

اوښکې

دي، تودې تروې اوبه پرمخ بهېږي

پر ګرېوان تريوه ځنډه بيا ورکېږي

دا چينې کله مستېږي له خوښۍ نه

کله بيا له ډېره غمه را خوټېږي

کله چاته د زاريو چوپ بيان شي

چې د سترګو له کاسو نه راتويېږي

کله جوړ له ځاځکو- ځاځکو نه سېلاب شي

د نړۍ واړه رندان په کې ډوبېږي

دا چينې هم کله وچې بې اوبو شي

سر پر سګر چې پرې غمونه رارسېږي

دومره زور په دې تروو اوبو کې شته چې

پورته شوې توره ښېرته پرې کوزېږي

وثيق اوښکې ورته ځکه څخومه

پر دربار يې سوال په اوښکو ښه قبلېږي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورغر

تېر مو پسرلي شول له خنجر ځنې

وپوښته غیرت مو له "سورغر"ځنې

پڅه شوله توره د بزدل مغول

ورکه يې شوه لاره له لښکر ځنې

ښه بېدرېغه ګل يې رانه يووړلو

ماتې يې کړې څانګې له نښتر ځنې

خاورې دې پر سر شولې ښکارې اشنا!

بندې شولې زانې له ګودر ځنې

زړې د غمونو مې په برخه دي

پاتې شوم بې برخې له اختر ځنې.

اوبه

ښکاره ویلای نه شم "ستا به خوښه شي که نه" شي

پر زړه مې ستا لپاره ښه خبره ګرځي ګرځي

له خدایه د همته د"همت" کوي سوالونه

زما مین زړګی لکه سوالګره ګرځي ګرځي

لوی خدایه! جل وهلي دې په خپل رحمت اوبه کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلي پر ګودر مو شنه لوخړه ګرځي ګرځي.

کندهار

مين

په لوړو سردرو کې چې خوږې سندرې بولي

شپېلۍ سره مې مينه ده، شپونکي باندې مين يم

چې ډول د غزا ووهي او ځي په تکبيرونو

د جنګ تېزو اسونو پر دربې باندې مين يم

چې راشي له اسمانه او د کب په خوله کې پرېوځي

پر هغه لوړ قيمته سره غمي باندې مين يم

چې هر مازيګرې يې نجونې لمانځي په سندرو

ګودر مې د زړه سر دی، پر منګي باندې مين يم

لرې ځواني ګلرنګه، چناري ونه يې دنګه

دګل په څېرې ښکلي، يو سړي باندې مين يم

غمجن د بل پر غم وي، زړه يې ډك له پاکې مينې

پر هسې سالم فکر او زړګي باندې مين يم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد فاني

احمدفاني پر1353 ل.کال د کندهارښار په پنځمه ناحيه کې د شهيد نوراحمد کره زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې يې په غازي محمد ايوب خان ښوونځي کې پيل کړې،خو د ځينو ستونزو له کبله له ښاره کډوال شول او زده کړې يې نيمګړې پاتې شوې خو يو څه موده يې په غازي عبدالصمد خان اڅکزي ښوونځي کې خپلو زده کړو ته دوام ورکړ،کله چې بېرته ښار ته را کډه شول يوولسم ټولګی يې په نساجي ښوونځي کې ولوست،تر هغه وروسته نورې زده کړې ترې پاتې شوې، پر دې سربېره يې ديني زده کړه هم کړې ده.

کله چې يې وحشي روسانو پر 1365 ل.پلار ور شهيد کړ، کورنۍ ټولې چارې ده ته ور تر غاړې شولې، پردې ستونزو او کړاوونو سر بېره يې له شعر سره هم خپله مينه اېښنده ساتلې ده؛ غزليزه شوخه مستي يې شعر ته ډېره ښکلا ښښي. د لرغونو شاعرانو اغېز يې ډېر منلی، چې په دې برخه کې يې د پيرمحمد کاکړ، حميدبابا او شيدا له شعري مزاج سره خپل شاعرانه خيال همغاړې کړی دی.

شاعري يې پخه او ښکلې ده خو که ددې وروستيو وختونو په څېر رياضت او ليکلو ته شا کړي نو دا وېره کېدی شي، چې شاعري يې په هنري لحاظ ټيټه يا کمزورې شي. د احمدفاني په شعر کې ځينې داسې ټکي هم شته چې لوستونکو ته بشپړه مانا نه شي رسولی، کله کله دا ستونزه په لفظي جوړښتونو کې وي کله هم په همدې لفظي پېچلتيا کې چې تر غور وروسته غوڅېدی شي.

شرنګ

کاکل دې د چشمانو ښايسته زُحل وژلی

يوسف لکه چې نن د خپلې لارې مل وژلی

د زلفو جادو ګرو يې د کوډو غشي جوړ کړل

په سرو وينو شهيد يمه، ما ځان په بل وژلی

ورمو د صبحدم يې د سپين مخ زلفې کړې ماتې

د ګلو په ګلشن کې يې تنها سنبل وژلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوخ د اننګو خو یې د زړونو پیالې توی کړې

روسانو په ظلمونو کې زما کابل وژلی

نغمې- نغمې بلبلو په اواز کې سره لمبه کړې

یا ښکاري چې احمد فاني په حرف غزل وژلی.

کندهار، پنځمه ناحیه

مستي

خیال یې جادو غوندې یو برید دی د نیولو په کار

خومره ماهر دی لکه سترګې د وژلو په کار

تل د سهار د وړانګو مخ ته د ژوند لاس غزوم

نه یم عادت لکه شبنم د ویدېدلو په کار

ښایي افغان یم،په لویۍ کې هم ځان لوی ګڼمه

لکه یو لمر پوهېږم، بیا د رالوېدلو په کار

ما ته یې نه و زده، لومړی باب یې هم دلته پیل شو

اوس پوره پوه دی هر روسی د تښتېدلو په کار

دا خو منم چې ټپي شوي یو، هم زه هم وطن

ژوبل زمری لا قهرجن شي د خیرلو په کار

احمدفاني بې دډاګونو په توصیف موړ نه شي

نور بې ماړه شي د ګلونو د ستایلو په کار.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد

درد د پرهارو شوم ،د کابل پر طرف لاړمه

شپه شوم د زلفینو د چارګل پر طرف لاړمه

پوځ شومه د وربځو د شفق ځمکې مې لاندې کړې

ویر شوم د مرمیو، د منګګول پرطرف لاړمه

شر شومه، فساد شوم، د سندرو ملا مې ماته کړه

ستونې ته رانجه شوم، د بلبل پر طرف لاړمه

اه و اسوېلی شوم، د مظلوم د کعبې بت شومه

مینې ته ګناه شوم، د ازل پر طرف لاړمه

تندر د هجران یم د ګودر پر منګو پرېوتم

تبر د فرهاد شوم، د جبل پر طرف لاړمه

ما د ارمانونو د کوثر جام چپه واخیسته

چپ له خپله اصله د بدل پر طرف لاړمه

مایې له رخساره تورې څڼې په لاس واخیستې

ځانه ته شوم پرېشانه، د سنبل پر طرف لاړمه

اور شوم د سندرو د احمد فاني د زړه پر سر

لمګر د تصور شوم د غزل پر طرف لاړمه.

سرې سینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تل پسې را وځم، لکه لمر چېرې يې نه پرېږدم

هسې له تيارو سره مې خداى طبيعت نه کړ خوښ

ځان لکه باڼه غوندې په لمر سوځم، ازاد دې يم

ژوند مې لکه سترګه د بل چا په زحمت نه کړ خوښ

سوځم د وطن محفل ته ځان قر بانولاى شم

شمعه غوندې ځان ته مې يو لږ څه راحت نه کړ خوښ

څوك چې مې په سيل سرې سينې ته مازيګر راځي

ما لکه شفق د ماښامونو ذلت نه کړ خوښ

سر کې به دې وروست شي، د افغان د غلامۍ فکر

لوړ اسمان له سره د ټيټوالي عادت نه کړ خوښ

نوره ګناه نه لرم احمدفاني تورن په دې

چاته مې په مړو سترګو هېڅکله خدمت نه کړ خوښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله سحر

ارواښاد بسم الله سحر د جان محمد زوی پر 1352ل کال د زابل ولایت په نوبهار کې زوکړی دی. زده کړې یې په زابل ولایت کې پیل کړې او د کوټې او پېښور ښارونو په ځینو دیني مدرسو کې یې هم لوست کړی دی، کله چې له طالبانو سره یو ځای شو نو دشعر ویلو ځواک یې نور هم پیاوړی او غښتلی شو. ځکه دشعر ډېره برخه یې حماسه ده او چې کله یې د هېوادوالو ناخوالې له نږدې نه ولیدلې نو واړه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې او نورو مینه والو ته یې وړاندې کړې. په شعر کې یې د حماسي بیان ترڅنګ د مینې او ښکلا انځورونه هم کښل شوي، چې د شاعر د زړه غوښتنې او هیلې رابرسېره کوي. هغه یو دلګۍ مشر و او له خپلې دندې سره یې ډېره مینه درلوده، خو پر 1377ل کال د تخارولایت د خواجه غار په سیمه کې د یوې جګړې په ترځ کې په شهادت ورسېد. دوه کاله وړاندې یې د کندهار اطلاعاتو او کلتور ریاست له خوا شعري ټولګه چې (سحر) نومېده خپره شوه، سحر په خپله ژوندی نه و چې پردې کار یې خوشحالي ښودلې وای.

ارواښاد سحر په ادبي ډګر کې د (سحر) نومي شعري ټولګې په خپرېدو سره مطرح شو او خلك یې له ذهني او فکري تګلورې څخه خبر شول. خو دا مهال ډېر ناوخته و؛ هغه په خپلو بوختیاوو او کارونو کې دومره ورك و چې دې چارو یې پر ادبي او فرهنګي هڅو سیوری اچولی و، کله چې یې شعرونه لیکل نو یوازې یې خپلو ملګرو ته اورول او د هغوی لاربښوونو ته به یې غوږ نیوه.

محبت

د زړه په وینو مې غزل لیکمه

نازك تصویر دلاله ګل لیکمه

په وینو لیك سره توري تور اوړې

سوځند آهونه د بلبل لیکمه

په سوي سکور او دا ټوټې قلم مې

توري دیار زلفې سنبل لیکمه

چې کله یې او کله نه یې سحر

دا اوس د ځان ژوند ته اجل لیکمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شوه

دیدن ته په تلوار چې به راتلله هغه څه شوه

چې زما د زړه ژړا یې اورېدله هغه څه شوه

کوڅه کې چې به زما د اسوېلیو شور اوچت شو

له مینې به لمبه لمبه کېدله هغه څه شوه

سپوږمۍ د څوارلسم چې شي دغره پر سر اوچته

همداسې چې پر بام به راختله هغه څه شوه

وفا یې چې فطرت و د پتنګ د عشق و تاو ته

چې تل به لکه شمعه سوځېدله هغه څه شوه

دا لاره ترې په کومه، دلته اوس راغلی څوك دی

بېدیا کې چې د زړه مې اوسېدله هغه څه شوه

له وېرې چې سحره! په کلو ورته خاموش وم

غوسه یې چې لېمو کې تاوېدله هغه څه شوه.

د نیران کوڅه

ذرې ذرې مې د جانان کوڅه کې وغورځوئ

ډېر مې بېقدره د خپل ځان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه زخمو کې مې دردونه په لړزان خوشې کړئ

خو یو ګړی مې د درمان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه پرهر باندې مې نورې مالګې هم واچوئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رقيبو! بيا مې د ارمان کوڅه کې وغورځوئ

لاسو اوپښو ته مې راواچوئ کړۍ د ظلم

هسې مظلوم مې د زندان کوڅه کې وغورځوئ

پټ او عزت قاتلو ای د محبت دښمنو!

پټ او ابرو مې د بهتان کوڅه کې وغورځوئ

که ديار ديد کړې لږ و ډېر خو هېڅ پروا نه لري

سحر په ژوند کې د نيران کوڅه وغورځوئ.

1993/3/7م کال، کندهار

ټکور

ستا له يادونو سره لوبې کوم

ښکلو فکرونو سره لوبې کوم

چې د جنت ژوند يې تصوير غوندې دی

هسې خيالونو سره لوبې کوم

چې ستا بې سترګو بل ټکور نه لري

هسې دردونو سره لوبې کوم

چې نه يې دود، نه يې لمبې ويني څوك

هغو اورونو سره لوبې کوم

د قسمت لوبې دي له تندې مرمه

کومو خمونو سره لوبې کوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور مې د چا فکر او خیال نه شته دي

ستا له خیالونو سره لوبې کوم

سحر پر غم یم ددنیا ناخبر

د یار غمونو سره لوبې کوم.

1377ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشیراحمد بشارت

بشیراحمد بشارت د ښاغلي محمد موسی زوی پر1356لمریز کال د کندهار ښار په څلورمه ناحیه کې زېږېدلی دی،ترمنځنۍ زده کړو وروسته نوري هغه تري نیمګړې پاتې شوي او د خپل کمزوري اقتصاد له کبله پر ورځنیو دندو بوخت دی. درې کاله وړاندې د شعر میناتورې دنیا ته راننووت.کله چې یې د خپلو ادبي ملګرو له تاندو بنډارونو سره اشنايي وموندله، د شعر وږمې یې نورهم په ذهن کې غزونې وکړې،که شعرونه یې لږهم دي په خپله سادګۍ کې یو شمېر راڼه انځورونه را برسیره کوي ،د وروستیو ناخوالو سیورو یې هم د اند یوه برخه نیولې ده، ورسره ترڅنګ د شعرونو تغزلي ښکلا یې هم زړونو ته لار پرانیزي. بشارت پر خپل شعري استعداد باندې ډېر باور نه لري کله کله خو ځان له ادبي او هنري دایرې څخه بهر احساسوي، کېدی شي په دې برخه کې یې خپل مات نفس هم وربانديې زورور وي، خو بشارت بیا دومره بېغوري کوي چې ګرد سره د شعر مطالعې ته هم" هغسې چې ښايي" ډېره لېوالتیا نه ښيي او که ښيي یې هم، پر له پسې ریاضت نه کوي، چې داکار یې شعر او هنر ته زیان رسوي.

بشارت ښکلې هنري ژبه لري، که یې خپله فکري پانګه نوره هم ډېره کړه او نوښت ته یې ډېره پاملرنه وکړه، نو دا تمه تري کېګډی شي چې نور پرمختګ هم وکړي.

څپانده

اوښکه چې څرګنده شي، ځلانده شي

جوړه د ویر سیند شي را څپانده شي

څه شېبه بڼو کې غلې – غلې شي

راشي اننګو ته راغړانده شي

تم شي یو ځل سپینه مرغلره شي

درومي و هر لوري ته بهانده شي

هار شي بیا پر سپینه سینه وزانګي

لاړه شي ګرېوان کې لالهانده شي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارونه

پردېسي اوښکي مې رواني، د ګرېوان پر لوري

رنځور زړګی مې په نڅا شو، د جانان پر لوري

عقل مې پرېښودله لاره په جنون کې ګډ شوم

اوس ورځم په پښو کې زولنې، ځم د زندان پر لوري

شولې راپورې سرې لمبې د بېلتانه په ښار کې

لوګی – لوګی رانه خوځېږي، د اسمان پر لوري

چې مې را وناځي په زړه کې اندېښنې د هجر

ورځمه د اوښکو جوړ هارونه، د ارمان پر لوري

راته یو دید یې قیامتي شو بشارته د یار

سر به ور لېږمه ډالۍ کې ددې ګران پر لوري.

1379لمریز،کندهار

کرښه

څوك دعقل په ببړۍ کې د جنون پر لارو درومي

چاته کلی زنداني شي، زنځیرونه را پارېږي

دبدۍ کاروان روان دی، د زمان پر کړلېچونو

نفاق خپل منزل ته رسي، پسادونه را پارېږي

اسمان ټوله زلزله دی، د قسمت بدلول غواړي

د تقدیر پر کرښه ګام ږدي، تدبیرونه را پارېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ دهیلو سمندر کې، لا نیمګړې ښېرۍ لامبي

کله بیا راشي څپو کې، نهنګونه را پارېږي

د سمون پر سمه لاره، بشارته سم قدم ږده

هسې نه بېلتون راغلی، هجګرانونه را پارېږي.

کندهار، دویمه ناحیه

وير

بیا دې په ځیګر کې د سرو وینو لښتي توی شول

بیا مې د نمجنې سترګې اوښکه توپاني شوه

بیا دې په ګرېوان کې د سکروټو باران وشو

بیا دې په ګوګل کې یوه چغه اسماني شوه

بیا دې په لمن کې د پردیو اور راشین شو

نن دې له لېمو څخه رودونه ولاړېږي

بیا پرې سپېلني شول د اسمان ځلانده ستوري

خوځې دې له ټنډې نه ګردونه ولاړېږي

☒☒☒

سترې کاروانونه دې د هیلو شول لارورکي

غاړې ته دې ولوېدل د سرو لمبو هارونه

شنې شولې تناکې دې پرسپینو مروندونو

تاو دې شوله غېږکې د لوخړو بهیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپرلیه!

دمودو پردېس سپرلیه! راشه زموږشاړو مېرو ته

په پسته رنګینه غېږکې ګلان راوړه دې دښتو ته

دژوندون په نامه ژوند دی، د زندان په څېر قفس کې

ټولې هیلې زندۍ شوې دي، د ظلم په محبس کې

د تیارو کړۍ ور لوېږي، د مظلومو لاس و پښو ته

هر محفل سور رنګ اخیستی، د حنا رنګ بېګانه دی

د مطرب لاس کې رباب دی، ایښی سر پر زنګانه دی

نه نڅا شته، نه موسکا شته،نه خوښي شته د چا زړو ته

دخزان ترخې سېلۍ مې رژوې راته ګلڅانګې

د یاغي توپان څپو کې مې ډوبېږي د عشق مراندې

د امید د بېړۍ تله دي، د هدف و رسېدو ته

په ګردونو ډك اسمان کې د کرګسو شور ما شور دی

د بېوسو په انګړ کې د لوخړو اتڼ خپور دی

د وحشت په تاریکو کې لاره پرانیزه وړانګو ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بها الدين الهام

ښاغلی بهاالدين الهام د ارواښاد حاجي فتح محمد زوی پر 1335ل.کال د کندهار په دربیمه ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو اقتصادي ستونزو له کبله له عصري زده کړو څخه بې برخې پاتې شو، خو دیني هغه یې له خپلو سیمه ییزو ښوونکو څخه تر سره کړي، چې په دې ترڅ کې یې د خصوصي زده کړو لپاره پېښور، هلمند او چمن ته هم سفرونه کړي اود پوهې لمن یې نه ده پرې ایښې. کله چې سروپوځونو پر هېواد باندې یرغل راوړ نو ښاغلی الهام له خپلې کورنۍ سره په پاکستان کې استوګن شو، نوموړی تر پنځو عنوانو ډېر شعري او نثري اثار لري چې لا خپاره شوي نه دي.

څرنګه چې لرغوني کندهار په خپله تانده لمن کې ولسي شاعران روزلي او پاللي، نو په دې سیمه کې همدې ولسي شاعرانو تر ډېرې مودې پورې د شعر جنډه هسکه ساتلې ده. د ولسي شاعرانو شعري څرنګتیا یو له بل څخه توپیر لري، یانې د ځینو شاعرانو شعرونه له ورایه پېژندل کېږي، په دې شاعرانو کې ځینو له دیني زده کړو څخه پرته نورې زده کړې نه دي کړي، ښاغلی الهام هم له هغو شاعرانو څخه دی چې له اوسمهالي شعري بهیر سره یې هېڅ ډول اشنايي او بلدتیا نه ده موندلې، اوس هڅه کوي چې معاصر شعر هم ولولي او په خپل اند یې تول اړخونه وارزوي.

ولسي شعرونه یې ډېر لوستي چې اغېز یې دده په خپلو په شعرونو کې څرګندېږي. دده په ذهن او زړه کې د هېواد مینه په څپو ده، چې ددې مینې او خواخوږۍ څرک یې په شعرونو کې کتای شو.

مه راځه سپرلیه

دلته مه راځه سپرلیه دلته، اوښکې نه درېږي

دلته جوړه کربلا ده، دلته سرې وینې بهېږي

د لته هره ورځ تاوېږي، د غمو د کېږدۍ مراندې

د لته پلار و زوی ته ژاړي، زوی د پلار پر ژړا خاندي

دلته ګرځي بې ادبه، د ادب پرځکمه باندې

دلته توره تاریکه ده، سباوون نه معلومېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته خاورې ارمانونه، دلته مرگ پر مخ روان دی

دلته شا ته ارادې دي، دلته جوړ د وير جهان دی

دلته هر گلبوټي ژاړي، دلته هر گلبڼ خزان دی

دلته غبرگې زولنې دي، په هېڅ ډول نه ماتېږي

دلته بڼ د تقوا لاښ دی، دلته نه شته همتونه

دلته ولي په ډبرو، ښایسته ښکلي لالونه

د لته پښې دنورو خلکو، موږ پرې اخلو قدمونه

دلته داسې جامعه ده، د تزویر ناوې نڅېږي

دلته لگي تېره غشي، پر سینه د بلبلانو

دلته قدر و عزت ډېر دی، په دې بڼ کې د زاغانو

دلته گام پر گام نېشونه، د وژونکو لړمانو

دلته خوار بهاالدین دی، د پردو په لاس خرڅېږي.

1375ل. کوټه

زموږ ټاټوبی

دا ټاټوبی د زمرو دی، داسنگر د مسلمان دی

هره لوټه یې سره زر ده، هره بچی یې مسلمان دی

دا نارنج چې موږ یې وینو، دتاریخ ستر یادگار دی

دمیرویس نیکه کورگی دی، اصلي دغه کندهار دی

دا سمبول د ازادۍ دی، پر خپل ځای باندې ولاړ دی

زرټوپونه یې خوړلي، اوس هم ټینگ پر خپل پیمان دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د وخت بوډا دی، زړه يې ډك دی له رڼا نه

د مجاز نغمې ته غوږدی، ديثرب باد پرې چالانه

په لمن کې يې راوړي، سرې غونچې دي له عرفانه

په مثال د رود نيل دی، هر دښمن لره توپانه

دلته "مياصاحب" او نور ډېر عارفان دي اوسېدلي

ډېرې سترګې و الله ته په دې ځای کې ژړېدلي

د رڼا وو بارانونه پر دې ځمکه اورېدلي

دلته پوځ د فيضاتو، دلته بحر د عرفان دی

دا مرکز دی داسرارو، خانقا د نقش بند ده

د ادب ډېرې ويالې دي، په دې رود پورې پيونده

جام د جم ورته عاجزه، خزانه د علم و فن ده

دا د سرو ګلونو باغ دی، پرې خوشحاله هر افغان دی

ملاترِلی مجاهد دی، د انارنج چې معلومېږي

پولادي توره ورڅخه، له دښمن نه نه وېرېږي

ښکېلاکګر د زمانې يې په ليدلو چپه کېږي

دی مخکښ دی د برياوو، لوی فاتح د اصفهان دی

دلته پټه خزانه ده محمد هوتك ليکلې

د ادب زانګو په بيره، پر دې ځمکه زنګېدلې

چا چې بد ورته کتلي پر هغه مور ژړېدلې

ای الــــــــــهامـه! ليکل بس کړه، ډېر ارت دغه ميدان دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورنپال بابی

ښاغلی تورنپال بابی د ارواښاد شهیدمحمداسحق خان زوی دی، چې په کندهار کې زوکړی دی. د کورنۍ لړۍ یې د میرویس خان نیکه تورزن، پښتوپال او ادبپال" بابوجان بابي" ته رسېږي. ښاغلی تورنپال د ستر او زلمي ټولواك شاه حسین هوتك په ښوونځې کې خپلې لومړنۍ زده کړې پیل کړې، د هېواد د دښمنانو د ورانکاریو او ظلمونو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي، له دې امله یې ددې جګړو ډېرې صحنې او پېښې په ذهن کې غزونې وکړې چې اوس یې هم هر مهال سترګو ته نېغې نېغې کېږي، نوموړی کډوال شو، سختۍ یې وګاللې او د ژوند ترخې او خوږې یې وڅکلې، د ملي محاذ په فرهنګي څانګه کې یې دنده پیل کړه، له ډېرو نورو شخصیتونو او څېرو سره اشنا شو، د خپل ملي او افغاني شعور له مخې یې د هېواد د لویو او ویاړمنو شخصیتونو د ویناوو د دودونې او ځلونې په موخه یې هم ښایسته هڅې وکړې، خو د ناسمو شرایطو د لا اوروړینېدو له کبله امریکا ته کډوال شو، نوموړي هلته د لطیف جان بابي او غرڅنیخان بابي په مرسته د افغانستان د ملي ژبې د غوړېدو او ځلېدو لپاره فرهنګي او کلتوري هڅې پیل کړې، د دووکلونو لپاره یې په خپل لګښت او مېړانې پښتو مجله خپره کړه، سربېره پردې یې پښتو کلیز، خبري پاڼې او خبرتیاوې یې په خوږه پښتو وژباړلې او خپرې کړې.

د کورنۍ له مشر"بابو خان بابي" څخه شاعري او لیکوالي په ورثه ورپاتې دي، چې تر دې مهاله ددې کورنۍ په فضا کې غوړېدلي او تاندې دي، همدراز یې کورني مشران رحمت الله خان بابی، سلیمخان بابی او دین محمدبابی د شعري دېوانونو خاوندان وو، د کورنۍ لرغوني اثار په تېره بیا د شاه حسین هوتك د مهال قلمي اثار یې د بېباکو واکمنانو او ناسیالو پښتنو له خوا لوټ شول، همدراز کورني شتمني او جایدادونه یې هم تالان شول، د کورنۍ سپینږیرو یې خرقې شریفې مبارك زیارت ته پناه یووړه او پر ځوانانو په تېره بیاغلام حیدرخان بابي او ابراهیمخان بابي د تېلداغۍ حکم وشو، درې سوه کسیزه درنه کورنۍ یې هر مهال د مړینې له ګواښ سره مخامخه وه، خو د نادري پېر(دورې) په پای کې یې مشران له زندانونو څخه خوشې شول او په کندهار کې یې د ژوند کولو حق تر لاسه کړ.

بابی یو هېواد مینی او پر ملي ویاړونو او ارزښتونو مین شاعر دی، لږه شاعر هم کوي ښه یې کوي.

غوښتنه

زه به څه غواړمه خاونده چې ته دا را

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته باندې پوه یې یو د ګل غوندې اشنا را

چې د ژوندون ترخې تیارې مې پرې روښانې وي

یوه ډېوه په تور زړګي کې د رڼا را

ښکلا او خپلواکي

تا د نامه په ښکلا د لمر وړانګې

خپرې وې هر لوري ته،

خو،

زه یې په سیوري کې وم؛

دا ولې! دا ځکه

چې زما مینه ستا تر ښکلا لویه ده،

او ستا ښکلا زما د تور، سوړ او ژوړ زړګي

اوږده دالانونه نه شول پوره رڼا کولای؛

نو زه هم ځکه ستا ښکلا نه لمانځم

ته مې هېر کړه

او ما هم د وروستي ځل لپاره هېره کړلې

واخله!

دا راکړی احسان دې بېرته واخله،

زه د مینې ړوند یم، ما ته یوازې احساس بس دی

بیا زما و تیاره ګور ته هم ډېوې مه بلوه،

ما تا ته ربښتیا نه شوای ویلای

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دروغجن مه بوله

زه روغ ښکارم، خو ړوند یم، په دې چې تا نه وینم،

هغه یادونه چې زما پر زړه را اوري

روغې سترګې خز هم هغه نه ویني،

نو پرېږده چې زه ځم

پرېږده ما په ابدي خاموشي او تیاره کې یو او یوازې

خو خپلواك!

نو

پرېږده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید الله حمید

مولوي حمیدالله حمید د مولوي دین محمد زوی پر 1352ل کال دکندهار ښار په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. د پلار په مرسته او څارنه يې تر لسم ټولګي پورې په کور کې زده کړه کړې، تر هغه وروسته يې منځنۍ زده کړې په کوټې ښار او نورې ديني زده کړې په پېښور کې له مولوي عنایت الله غبرګي او شېخ عبدالمنان مفتي فرید څخه کړې دي. له 1366ل کال را په دېخوا شعر لیکي، چې اوسني شعرونه يې یوه ټولګه کېږي. سربېره پر دې یوه ژباړه يې هم چاپ ته تیاره ده.

ښاغلی حمید وايي چې دمجبوریت له مخې يې یو ځل خپل ټول شعرونه وسوځول او بیا يې هم په ناشعوري ډول یوه ټولګه تیاره کړه او ورڅخه له منځه لاړه، اوسنۍ ټولګه يې هم په خطر کې ده. ډېر ځوانان عادت شوي چې خپلې لومړنۍ تجربې ډېرې ټیټې او کمزورې ګڼي، پر همدې بنسټ خپله لومړنۍ شاعري له منځه وړي، خو که دیوې شېبې احساساتي کېدو پرځای له څه زغم څخه کار واخلي، ګټه به يې نوره هم ډېره وي، یو خو به دا نوي ځوانان خپل لومړني شعرونه او لیکنې له اوسنیو هغو سره پرتله کړي او خپل پرمختګ به ورته څرګند شي، بل د نوموړیو توکو خوندي کول یوه اړتیا ده چې باید ورته پاملرنه وشي. د حمید شاعري په یوه غلي چاپېریال کې د شپېلۍ هغې نغمې ته ورته ده، چې د یوه ماهر شپانه په لاس وغږول شي.

نوموړی اوس د یوه مدرس په توګه په یوه جومات کې بوخت دی او د هېواد بچیو زړونه او ذهنونه د پوهې په رڼا روښانوي.

د مینې پور

چېرته چې د لمر یاغې وړانګې رسي

چېرې چې کاروان د مینې واړوي

ووايي بلبل په ترانو دعشق

وسوځي، ایرې شي په لمبو د عشق

زور ورکړه شپونکیه و شپېلیو ته

وایه د سارا و لېونیو ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشئ چې د مينې له مجنون سره
وخاندو په زوره له جنون سره
دادی پور د مينې ستاسو غاړه کې
دا دی اور د مينې ستاسو غاړو کې.

بارانونه

تر سترګو مې دردونه، سېلابونه را اوربېږي
پرمخ مې شولې لارې ارمانونه را اوربېږي

و مخ ته مې بندونه د لېمو ورته تړلي
پرې مات شولو ماتېږي توپانونه را اوربېږي
د هجر باد د مينې انګارونه سره لمبه کړل
د زړه کور مې سوزان شو هجرانونه را اوربېږي
ورځم د شاه خوبانو و هغې ښکلې هوجرې ته
روضه کې چې يې کښېنم رحمتونه را اوربېږي
معشوقه استسقا رانه د سترګو پردې يووړې
که يو وار نظر وکړې بارانونه را اوربېږي
د هيلو باغ مې ګوره د اميد غوټۍ نيولي
پر هغه لار مې تش کړه چې نازونه را اوربېږي
غوښتنه کې منظور شوه بيا هلته حميد ګوره
ارمان څه چې له خولې به يې سازونه را اوربېږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1378/5/28ل کال

کندهار

د کوڅې خاورې

ستا د کوڅې خاورې مې ښکل کړې د وفا په هیله
لارې د کلي مې پل پل کړې د وفا په هیله
ستا په درګاه کې يم سرټيټی، خړې سترګې ولاړ
سترګې د سوال مې درته ول کړې د وفا په هیله
اوښکې غوټې پر اننګو لاړې ګرېوان ته لاړې
د ګرېوان کور کې مې ځل بل کړې د وفا په هیله
یوه رښتيني هدف راوستمه ستا و در ته
ما ويل له زړه نه که ما ښکل کړې د وفا په هیله
ستا ښکلي مخ ته ګورم ياره خو حميد ته ګوره
شمعې حميد ما درته بل کړې د وفا په هيله.

1379ل کال- کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي عبدالکريم

حاجي عبدالکريم د ملا غلام محمد زوی پر 1300ل کال په کندهار ښار کې زېږېدلی دی. زده کړې يې په خصوصي ډول د خپل کلي او د سيمې جوماتونو له ملايانو او ديني پوهانو څخه کړې او له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې د يوه حکيم په توګه دنده ترسره کوي اوله دې لارې خپل اقتصاد خړوبوي.

که څه هم پر اوس مهال سپينږيری شوی، خو په زړه کې يې د هېواد او هېوادوالو مينه هماغسې تانده او تپانده ده، کله چې د هېواد د روانو حالاتو او اخ وډب په هکله غږېږي نو ډېرې کيسې يې له سترګو څخه اوښکې بهوي، دا په خپله ددې ښکارندوی دی چې ښاغلی عبدالکريم دردېدلی او ځورېدلی انسان دی، له خپل هېواد سره ډېره مينه او خواخوږي لري، داسې سخته ورځ هم پرې راغلې چې نومړی يې د خپلو ډېرو ارزښتمنو کتابونو خرڅلاو ته اړوېستی دی، خو هغه بيا هم دا ترخې ورځې او شپې په سړه سينه زغملي او زغمي يې.

د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تر اوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ماته يې هم د خپلې پېژندګلوۍ له سپارلو څخه ډېره کوله خو بيا مې هم اړوېست چې راويې سپاري.

نومړی د ټولنې او چاپېريال يو انځورګر شاعر دی، د شعر ډېره برخه يې نصيحت او پند دی، خلك اخرت او د دنيا پايلې ته ځيروي او دا اواز اوچتول غواړي چې له مادياتو څخه بايد سترګې پټې کړو او مانيزو توکو ته په درنه سترګه وګورو.

د ښاغلي عبدالکريم په زړه کې د هېواد سپېڅلې مينه او لېوالتيا همداسې تانده غواړو او د هغې ورځې دعا ورته کوو چې نومړی خپل هېواد او هېواد سمسور ووينې او بيا يې يوه پېښه او صحنه هم پر ګرېوانه اوښکې راتويې نه کړي.

دنيا

د دنيا پرځای دې دوه سترګې ځلور وي

دا ددين پر ځای دې ولې شا ته زور وي؟

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده

راشې مخ کړې پر کعبه، فکر دې نور وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه باغ به تاته څه ثمر در وکړي

چې له تخم او نهالانو څخه تور وي

که ایمان و، اخرت ځي باك پرې نه کړې

که دنيا ځي هغه ورځ ستا غم په کور وي

د دنيا مينې دې هسې زړگی وريت کړ

لکه نغښتی چې پر تورو ايرو سکور وي

عاقلان هېڅ د دنيا طلبگار نه دي

نادانان يې په طلب ځي ناصبور وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیات الله کاکړ

ښاغلی حیات الله کاکړ د حاجي محمد عطا زوی پر 1358ل کال د کندهار دړېیمې ناحیې د کاکړو په کوڅه کې زوکړی دی. تر پنځم ټولګي پورې یې (د چوك مدد سیمې) په سردارمدد ښوونځي کې او درې کاله یې په دیني مدرسو کې زده کړې کړې دي، چې اوس هم لګیا دی او دا لړۍ پرمخ بیایي. له دوو کلونو را په دېخوا یې له شعر و شاعرۍ سره مینه پیدا شوې او د شعر مطالعه یې پیل کړې ده، د نوموړي لوست تر دې کچې دی چې په ډېر کراو سره کتاب لولي او په دې توګه هڅه کوي چې د کتاب پر ټولې منځپانګې ځان پوه کړي او ګټه ترې واخلي، د هېواد پر روانو پېښو کښل شوي کتابونه هم په مینه لولي او تر یوه حده په تاریخ کې یې هم خپل معلومات لا زیات کړي دي. تر دې مهاله یې په ادبي غونډو او بنډارونو کې ډېر لږ ګډون کړی او شعر یې هم له خپل ذهن او کتابچې څخه بهر ولس او ټولنې ته نه دی رسېدلی، پر لومړنیو شعرونو یې د سیاسي پېښو او ناخوالو سیوری ډېر و، خو کاکړ اوس په دې هڅه کې دی چې دغو پېښو ته هنري بڼه ورکړي او دغو انځورونو ته داسې رنګ ورپه برخه کړي چې په خپله ځان ته مینه وال را مات کړي. دشعر هنري جوړښت او ذاتي ارزښتونه یې پرخپل ځای اوچت او خوندي پاتې شي. کله چې یې شعر لولو، نو دا راته جوتېږي چې ښاغلی کاکړ خپل شعر دتکلف له لومو څخه راخلاصوي او د سادګۍ و روانۍ پر لورې یې بیایي.

بندیز

اور یې پر سندرو لګولی دی

برید دی زور ورو لګولی دی

نن دباز تر سیورې په سلګو ښکارې

تور یې پر کوترو لګولی دی

اوس د طلایي شغلو په کلي کې

غر یې د نشترو لګولی دی

نه شي الوتلای د لمر کې ته

مېخ یې پر وزرو لګولی دی

هره بزدلي له ښاره کډه شوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور دی برېتورو لګولی دی.

کندهار

لار

ورکړې ده ګلځانګو چې ګلونو لره لار

د باد پر کلي تېره شوه عطرونو لره لار

اسانه دومره نه ده چې یې واګې کړي ترلاسه

مشکله ده چې وکړي څوك دې زړونو لره لار

اخر به په زاریو د غرور له هسکه راشې

ختلې ده حتمي اشنا! دې غرونو لره لار

زموږ د خرما ونې به په ملا کې کړي را ماتې

ور نه کړئ خدای لپاره و بادونو لره لار

خاکسار وجود له خپله ذاته مومي لوړ مقام

څوك نه کاږي له هسك ځخه کورونو لره لار.

هیر

ما نه مې نظر له یاده وباسي

ښکلي چې خپل ور له یاده وباسي

اوس هغه معصوم ستوري ویده ښکاري

کوز به هم دا بر له یاده وباسي

سوځي تول چاپېره شتمني د ژوند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور چې خپل شرر له یاده وباسي

ما نه مې د کسیو رڼا واخلي او

دا د حسن لمر له یاده وباسي

اوس يې په سندرو راولمه خو

نن که هغه شر له یاده وباسي

بس یوه ټپه چې ورته ووایم

دوی به خپل لښکر له یاده وباسي

هلته پاچایي که وي د عشق د خدای

ټولو نه به زر له یاده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خالد احمدحیدري

خالد احمد حیدري چې اصل نوم يې بهاالدين دی، د جنرال سيد نجم الدين حيدري زوی د1359لمريز کال د غبرګولي پر18 مه نېټه په کابل ښارکې زېږېدلی دی، پلرنی ټاټوبی يې د کندهار ښار د ارغنداو سيمه ده. له نهو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي او يوه ټولګه يې برابره کړې ده.

دی هڅه کوي چې د شعر په ژبه نوې موضوعګانې بيان کړي او د نوښت پر لوري ګامونه واخلي، يو نيم ځای يې د نورو پر پله د تلو هڅه کړې ده؛کېدی شي په راتلونکي کې دشعر اّر جوهر ته په پام سره خپل شعر ته د نوښت او شعر توب رنګ وبښي، له ساده بيان او عاطفي ځخه يې ځرګندېږي چې په غزل کې به تر څه هڅې وروسته خپله لار هم بېله کړي او هغه بري ته به ور لنډ شي چې د لږو کسانو لاسونه وررسېږي.

دښاغلي حيدري لپاره دا غوره کار دی چې په خپل شعر کې ځان ته دريځ ولري، هېڅکله د بل چا په خوښه څه ونه ليکي، خو موږ پر دې باندې باور لرو چې حيدري صيب هنر ته ارزښت ورکوي او خپل شعر به د هنر په جوهر نور هم ښکلی کړي، که له تکراري ترکيبونو، سمبولونو، استعارو او تشبيه ګانو ځخه يې خپله فاصله نوره هم ډېره کړه او نوښت ته يې پاملرنه وکړه، شعر به يې نور هنري او ادبي ارزښت هم خپل کړي.

ملنګ

فاني ديدار ته مې سودا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خيالي کېږدۍ مې پوپناه، شوه چې د غرو ملنګ شوم

دلبره !بيا د زړه چاودلي کورته څه راپاشې؟

معصوم زخمونه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

بيا د اسمان پر کټ پراته دا لرې – لرې ستورې

ولې سپوږمۍ ته په نڅا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خدای مې شاهد دی چې د شپو کلی مې ولړزاوه

شمعه له سوزه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیدري بیا د پاڼې-پاڼې جانان زړه ته کتل

خیالي مې مینه وه، رښتیا شوه، چې د غرو ملنګ شوم.

/1378جوزا/6 /لمریز

کندهار

لټون

د حسن پوځ به ستا په یاد پسې جهان لټوي

ځکه ټول عمر مې هر اه مست بلبلان لټګوي

سپېره شمال دې، په مړه خوله د مرګي زېرى راوړ

چې تصور مې په یو وار ستا هر داستان لټوي

کوټلو وینو مې ماشوم زړه کړ په جبر خپه

ځکه احساس مې کړاوونه او زندان لټوي

د روح ښیښه به مې په ګوتو د تقدیر شي ماته

چې ستا انځور مې هر ګړی خیرى ګرېوان لټوي

ستا پر پالنګ مې ګوهرناکې او ښکې ورکې شولې

ځکه لیمې مې له سینې د خون باران لټوي

چې حیدري پټ زنګوي ستا د فاني هیلو ټال

خود به ځیګر په راڼه عقل د اسمان لټوي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

\1378قوس\4 ل-کندهار

څپه

چې یو شور د تاندو هیلو د وختو پر پلونو څارم

څو څپه – څپه خیالونه د نغمو پر پلونو څارم

چې زخمونه د ځوانۍ یې د طبیب سترګې ړندې کړي

نن هغه چاودلې زړه، د ارمانو پر پلونو څارم

چې به شمعې ورته توی کړې هدیره –هدیره اوښکې

هغه شپې، هغه تیارې نن د سپېدو پر پلونو څارم

چې فلك د وینو جام یې د شفق په لېچو واخیست

حیدري هغه دلبر به د غمو پر پلونو څارم.

1378جوزا\6 ل

کندهار

بغاوت

قلم پورته کړه شاعره!

ویده زړونه رابیدار کړه

د ازل په زولنو کې

شعر د زړه په خون سینګار کړه

د ولس سپېڅلې وینه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رگو کې په رفتار کړه

د غوټۍ له سره لړمونه

جوړ دفکر نو بهار کړه

تصور کې جهان جوړ کړه

تل ایجاد نوي افکار کړه

د اغیار غاړې ته دار نن

د بیتونو ښکلی هار کړه

د صهبا پیاله بیا راوړه

زوړ خمار پرې کرار کړه

له فطرته سبق واخله

حیدري! ځان دې هوښیار کړه.

\1378جدي\24 ل.کابل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیل احمد څارن

ښاغلی خلیل احمدڅارن د عبدالباقي زوی پر 1352ل کال د کندهار ولایت په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې په نسیم اخندزاده عالي ښوونځي کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولې او د ځینو ستونزو له کبله لوړې هغه ترې پاتې شوې دي. اوس په یوه موسسه کې دښوونکي په توګه دنده ترسره کوي.

له اتو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې په دې ډګر کې د پیاوړي هنري مټ خاوند دی. شعر یې روان، ښکلی او شوخ دی.

څارن په پښتو، دري او انګرېزي ژبو خبرې کولای شي، یوازېنۍ هیله یې دا ده چې د خپلو ښوزلو او کموزلو هېوادوالو لپاره په خپله سیمه کې د "ځلاندخراغ" په نوم یو لوی کتابتون جوړ کړي، چې هیله ده دا ملي او افغاني ارمان یې پوره شي. د ښاغلي څارن شاعري دده دعمر په انډول ډېره اوچته او پخه ده. که له ځینو سولېدلو خبرو څخه یې نوره فاصله هم واخیسته، نو شعر به یې نور هم هنري ښکلا او ادبي ارزښتونه خپل کړي، د ښاغلي درویش دُراني په څېرېې په شاعرۍ کې د ژوند او هنر ټول اړخونه رابرسېره شوي، چې دژوند پګېښو ته یې د هنر جوهر ورکړی او د یوې ښکلې میناتورۍ په څېر یې د لوستونکو مخې ته ایښې ده.

د ستورو خوی

سهاره! ورو ورو قدم ږده یوه دنیا ویده ده

د زړه په غېږ کې په خواږه خوب مې لیلا ویده ده

لکه سپوږمۍ چې د اسمان پر مخ ښکاره ولاړه

هسې ښېدرېغه، بې پروېنې برملا ویده ده

شبنمه! پام کړه چې بارخو یې زخمي نه کړې ګوره

نوې غوټۍ په نوې هیلې د سبا ویده ده

د پېغورونو له دنیا څخه ده ډېره لرې

ځکه په غېږ کې په هوس د خپل اشنا ویده ده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وصل شپې! د هجر لمر مخې ته ودرېږه

ليلا د ستورو خوی لري له لمر په غلا ويده ده

څوك به يې خوب، څوك حقيقت، څوك به يې خيال بولي ادا

څارنه! ستاپه دغه شعر کې معما ويده ده.

نه وه!!

هسې خو نه چې دا راغلې له بهاره نه وه

زړګيه! ستا د ځوانيمرګ زړګي غمخواره نه وه

ما د يارانو له نېستۍ نه ځنې کډه وکړه

خو دغه کلي کې يوه نجلۍ بې ياره نه وه

اسمان پر ښکلي مخ د هرچا بخت ته ستوري راوړل

هر سړي خپله برخه يووړه، زما لپاره نه وه

ما د ديدن په تمه ووهل اوږده مزلونه

افسوس د يار منزل ته تللې دغه لاره نه وه

ما ته خو ډېر وې قدرمن، ما خونکار نه بللې

د سترګو سپينه! ستا سورخي خو له خماره نه وه

د هجر شپه وه، ترووږمۍ وه، ګرنګينې کوڅې

سپوږمۍ و لمر تر لاس نيولې تر سهاره نه وه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې زما ماشوم زړګی په وینو ولمباوه

زما بېتابي ستا له جفا وه، له پرهاره نه وه

خپله يې مړ کړم، خپله ښخ، ځارن پر ځان یم شاهد

د سترګو تور زما لوېدلې لا له ځاره نه وه.

ټپه

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلمو کړ سر راپورته له بالښته

پیغله وم چې شوم له پیغلې خوله بهره

بېشماره پر میدان سرونه رغښته

د غلیم وینو شپلې وبهولې

لکه جوړ شي سېلابونه له اورښته

د انګرېز مانۍ تراوسه په لړزه ده

ځکه ما يې وایسته بنیادي خښته

دلته ډېرو د بقا تخمونه ښخ کړل

خو چا نه یووړه مېوه له دغه کښته

چې پرون ومه نن هم یم، سبا هم یم

زه میراث یمه ورپاتې پښت پر پښته

د هر عصر یرغلګره! ښه غوږ خلاص کړه

زه ټپه د ملالۍ یم رانه تښته

د ویاړ ځلي مې میوند جوړ شو ځارنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند، عبرت دي يرغلگر لره زيات زښته.

کندهار، پنجوايي ولسوالي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواجه محمد رغبت

حاجي خواجه محمد رغبت دښاغلي حاجي گل محمد زوی د 1322 ل کال د لړم پر څلورمه نېټه په کندهار کې زېږېدلی دی، زده کړې یې په چکسواکیا کې په انجنیرۍ څانگه کې ترسره کړي او له پراگ څخه یې ډپلومه اخیستې ده، نوموړی د کندهار په بېلابېلو ادارو کې دندې ترسره کړې او اوس هم له المان څخه افغانستان ته د پرزه جاتو پر سوداگرۍ بوخت دی. د کندهار په ورځپاڼو او نورو خپرونو کې یې لیکنې او شعرونه خپاره شوي دي، یوه شعري ټولگه(د مینې سوز) یې د چاپ لار څاري، (انسان او انسانیت) یې هم د نظم و نثر بله ټولگه ده چې دا هم لا خپره شوې نه ده. د رحمن بابا، خوشالخان ختك، ملایحیی، مولوي عبدالغفار بریالي ، ملاعبدالمنان ، ملاعبدالسلام او ملامحمدعیسی له شعرونو سره بې کچه مینه لري، له دوولسو کلونو راپه دېخوا په امریکا کې د کډوالۍ ترخې شپې ورځې سبا کوي. پر دې بوختیاوو سربېره یې له شعر و شاعرۍ سره هم خپله مینه تانده ساتلې، له نورو فرهنگپالو او ادبپالو سره ادبي او کلتوري مرستې کوي، په فرهنگي غونډو کې گډون کوي او د هېواد له فرهنگي او ادبي بیارغونې سره ډېره مینه او لېوالتیا لري. شعر یې د خپلې ودې او پرمختیا لومړنې پړاوونه وهي او د هنریت او شعریت ټول ارزښتونه او اړخونه خپلوي.

په ځینو شعرونو کې یې د وزن نیمگړتیا ترسترگو کېږي چې دا ستونزه هم ترڅه ریاضت او زیار وروسته غوڅېدی شي.

خوبونه

ترې د عمرونو یم ساقي د شونډو بنگ را

سترې د کلو یم ښه خوبونه د پالنگ را

د مینې یو بیماریم میخانې لره درځمه

د میو یم خمار ډکې پیالې لره درځمه

د حسن ډك جامونه په هر ان کې رنگ په رنگ را

سترې د کلو یم ښه خوبونه دپالنگ را

ساقي وایمه تاته چې نصیب زما خراب دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخت یمه ترټلی داخپل ژوندون مې لوی عذاب دی

خوار یم له ازله رانه ورك ښار د ګلاب دی

زه یو مست فقیر یم د کوڅو،کچکول په ځنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را

اخته دې تور بېلتون له ډېره درده په نشو کړم

د وصل په ارزو دې یم یوازې تورو شپو کې

خپلو او پردیو دې محتاجه د پردو کړم

ستومانه یم راغلی هغه برخه د ملنګ را

سترې د کلو یم ښه خوبونه د پالنګ را

مجلس ته مې دښکلو درخبره کړه

په لیدو مې د هغه یار منور کړه

بدله دنیاګۍ مې په اخترکړه

لرې له غمازه ځای د سرو ګلو تر ځنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را.

د هېواد مینه

پاځه له خوبه ای افغانه چې هېواد دې بربادېږي

ترخو به پروت یې په غفلت کې سپینه ورځ دې تیاره کېږي

ای زلمیه! ته خبر یې چې خپلو ورور مو بېګانه شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمسون او چال او فرېب د همسايه شو

په قدرت پسې له سده دېوانه شو

ايمان غيرت يې دښمن يووړل بېگانه شو

ناست مدهوش په بازارو کې کور مو يو پر بل خر څېږي

ترڅو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

تماشه کړو هره ورځ چې وطن کې مو څه کړه دي

په وينو د ځوانانو دظالم لاسونه سره دي

د عقل پوه قلم او احساس ټول راڅخه مړه دي

يو ناست مورږ په غرب کې ښه مو کور، ښه مو خواږه دي

څه همت راته په کار دی چې هېواد مو ليلامېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

لټي مه کوئ افغانانو! څه غيرت او همت وکړئ

له سره به کړو روغه دا جونگړه خدمت وکړئ

راټول له لر او بر شئ، يو اواز او وحدت وکړئ

وشړئ ظالم له پاکې خاورې صداقت وکړئ

که يو نه شو واړه گران وطن مو تباه کېږي

زما ورونو! ځان خبر کړئ د وطن په يتيمانو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو تور قيامت په هره شپه تېرېږي پر خوارانو

لاهو دی څوك په سرو وينو، څوك غم خوري د بچيانو

څوك ښخېږي څوك ناست پر فاتحه دعزيزانو

قسم دی ای رغبته که يو نه شو نابودېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي.

1995/10/20م کال

امريکا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواخان مینه پال

دوا خان مینه پال د ښاغلي شاه باران زوی پر1356لمریز کال د زابل ولایت په شاه جوی ولسوالۍ پورې اړوند د کوچیانو په کلي کې زیږېدلی دی؛ په هېواد کې د سیاسي اخ و ډب له تودېدو سره جوخت کوزې پښتونخوا ته کډوال شول او هلته یې استوګنه غوره کړه، نوموړي خپلې زده کړې په ساینس او تقوا عالي لېسه کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او اوس په کابل کې د حقوقو پوهنځي د دویم کال محصل دی، له 1377لمریز کال نه را په دېخوا شعرونه لیکي، چې د وروستیو دوو کلونو شعري ظګرافت یې ډېر پاموړ دی او دا هیله ترې کېدی شي چې د راتلونکي لپاره ښې هنري بېلګې وپنځوي او نور هم پر مخ لاړ شي.

نوموړی د شعر تر څنګ لنډې کیسې هم لیکي او په هر ځای کې چې وي هڅه کوي ادبي او فرهنګي غونډې ورڅخه قضا نه شي، د مطالعې مینه وال دی، چې دهمدې مینې په برکت به دلوړتیا پر لوري د پرمختګ اوږده مزلونه ووهي، که له شعر و شاعرۍ سره یې خپله مینه نوره هم وپالله، نورې بریاوې به هم ترلاسه کړي. مینه پال د ژوند په بوختیاوو کې راښکېل دی، کله په کندهار، کله زابل او کله په کابل کې وي.

نوموړی فرهنګپال او ادبپال ځوان دی، که له نورو فرهنګي او ادبي ملګرو سره یې خپل اړیکي نور هم ټینګ کړل او د تخلیق ترڅنګ یې مطالعه له پامه ونه غورځوله، نو د غوړېدو او ځلېدو هیله ترې کېدی شي.

د ستورو کېږه

ستورو له مدار کېږه وکړله

ښکلو له دې ښاره کېږه وکړله

جوړ چې یې پر مخ راته زخمونه کړل

اوښکو په دې لاره کېږه وکړله

ها څو بلبلان چې ښکاري وویشتل

مات وزر یې خپاره کېږه وکړله

شونډې دې ټکور شوې و زخمونوته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څړیکو له پرهاره کړه وکړله

نه شته ها ښکلا هغه زینت په کې

څو غمو له هاره کړه وکړله

اوس له لاس نیوه تر وره واته دي تش

میني له بازاره کړه وکړله

نو نو مینه پال زابل کې څه لري

تاهم ځني یاره کړه وکړله.

پاڼه

د گل پر پاڼه دی دلبر لیکلی

هم پر چنار هم پر نښتر لیکلی

که څوك نظر وكړي پر سمه او غره

په هر يو كاڼي او پر سخر ليكلی

دا راڼه ستوري هم سجدې كړي ورته

هم پر سپوږمۍ او هم پر لمر لیکلی

په ترنم يې بلبلان يادوي

د هر مرغه دی پر وزر لیکلی.

ښامار

جانانه! تا چې دی له سپيني غړۍ هار تاو کړی

ماهم له غاړې نه یو ټینگ مزی ددار تاو کړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دې اشنا له دغو مړاووکتو شم سپېلنی

څومره په ناز دې هر باڼو ترې پېره دار تاو کړی

چې دې پر تورو زلفو سپینه لوپټه خپره کړه

ډېر دې په خوند له تورو شپو ځنې سهار تاو کړی

پرون دې لید چې پر سپېره بېدیا، سپېره ولاړ و

نن بیا زرغون کمیس له ځانه برچنار تاو کړی

چې پر دنیا یې له غیرته کهکشان لړزېده

نن یې له ځانه د سپېرو خاورو مزار تاو کړی

نور مینه پاله اننګې مې ښکلولای نه شې

بیا مې له سپین مخ نه د زلفو تور ښامار تاو کړی.

1379/7/1لمریز

پرې منګولې

چې یې نیولې دې خورې منګولې

زما په وینو یې دې سرې منګولې

د زړه په وینو مې شفق سور شوی

دې باندې ښخې خونخورې منګولې

بیا یې په زهرو دې نوکان ډک کړې

چې یې نیولې دې کړې منګولې

په مینه – مینه ور کتلای نه شم

د کوم ظالم دې پرې پرتې منګولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به دې نه کړي په شعرونو انځور

له مینه پاله دي اوس پرې منګولې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

روح الله ساقیيار

ښاغلی روح الله ساقییار چې اوس(نامراد) تخلص کوي، د ښاغلي سیف الله زوی پر 1340ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زیږېدلی دی. خپلې زده کړې یې تر لسانسه رسولي او اوس دیوه بااحساسه ډاکټر په توګه دنده ترسره کوي، له څو کلونو را په دېخوا په چمن کې استوګن دی او خپلو فرهنګي او ادبي هڅو ته دوام ورکوي.

تر دې مهاله یې دغه اثار خپاره شوي دي: د مینې زمزمې، رڼا

اوښکلا او زخمي یادونه. همداراز پښتو فارماکولوژي او ناوړه دودونه نومي دوه کتابونه یې چاپ ته چمتو دي. دښاغلي ساقییار په شعر کې د عرفاني ښکلا یو څرک هم ځان څرګندوي چې دا په خپله دده په شعر کې د ځینو لرغونو شاعرانو اغېز جوتوي، قافیې او ردیف یې ښایسته دي. ددې ترڅنګ یې دشعر هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. ښاغلی ساقییار د ښکلا او مینې په اړه هم ډېر بحثونه کوي او هڅه کوي چې ددې فلسفې او ستر راز پر مانا پوه شي او په دې دوو مسایلو کې ډوب او ژور لاړ شي، چې دا په خپله دده مینه او ذوق څرګندوي. د کندهار ځوانو شاعرانو یې شعرونه لوستي او خوند یې ورڅخه اخیستی دی. هیله ده شاعري یې نوره هم وځلېږي او نثر و نظم دواړو کې پوره بری ترلاسه کړي.

رڼا او ښکلا

زما د مینې په جهان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

زما د زړه په کهکشان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د بلبل وینا په تاده، د سره ګل ښکلا له تا ده

په بهار او ګلستان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د ګلرخو په څېرو کې ستا د حسن عکس ښکاري

د خوبانو په کاروان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د افق سپینه وړانګه یې، په شفق کې ستا سرخي ده

د سپېدو په روڼ ګرېوان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه په کوه طور کې انوار ستا د تجلو دي

د جمال په دې عرفان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

هر طرف ته چې نظر کړم، ستا رڼا ده، ستا ښکلا ده

د هر مصر په کنعان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

ساقييار پر تا شيدا يم، ستا وصال زما ارزو ده

زما دهيلو په اسمان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې.

ته هم ژاړې زه هم ژاړم

شمعې! بيا د چا لپاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

په سرو اوښکو تر سهاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

ته سوځېږې زه سوځېږم، ته ويلېږې زه ويلېږم

اوس مو نه شته بله چاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

نور تمام جهان خاموشه، د سکون په خوب ويده دی

زه او ته ناست يو بيداره، ته هم ژاړې زه هم ژاړم

د هجران له درد وغمه د يار ياد دی په سرو اوښکو

په هجران کې بې له ياره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

لاله! ومې گوره زړه ته ستا په شان داغ او خونين دی

پر سارا بهر له ښاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

دا د مينې سر انجام دی زموږ نصيب واړه ژړا ده

شمعه وايي ساقيياره! ته هم ژاړې زه هم ژاړم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمال وړانګې

زما د عشق سبا سبا دی ستا جمال وړانګه وړانګه شو

هر طرف ښکلا ښکلا ده ټول جهان ډېوه ډېوه شو

زما د ژوند اغاز او یاره ستا په مینه مینه

زما ارمان ګلاب ګلاب و ستا خواب غونچه غونچه شو

ستا لیلا لیلا نظر و زه یې هم مجنون مجنون کړم

تا زلفان ګیسو ګیسو کړه زما ګرېوان پاره پاره شو

زما د زړه په لوی جهان کې ادا ستا خیال خیام دی

زما هوس زخمي زخمي دی ستا غرور نغمه نغمه شو

د ساغر مستي مستي ده د کوثر پر څنډه څنډه

دلته جام خمار خمار دی، هلته خم پیاله پیاله شو.

د ژوندون کاروان

د دنیا پر کږو لارو د ژوندون کاروان تېرېږي

د حالاتو ننداره ده له وختو سره بدلېږي

د تقدیر په حواله دي د جهان واړه کارونه

د قسمت په حکم شلېږي ټول د عقل زنځیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لار کې دي ناکامه ارادې او تدبيرونه

له هر ځانه پټ جهان دی عواقب يې نه ښکارېږي

له عدمه دې جهان ته ډېرې کډې دي راغلي

له هر څه نه نا خبره څو شپې دلته اوسېدلي

په امید ورته راغلي په ارمان ورڅخه تللي

انسانان له دنيا درومي ارمانونه يې پاتېږي.

اور

پرې ولوېدې ستا د خولې د انعکاس سکروټې

زما په زړه کې ستا د مينې شرر او واخيسته

له دغه اوره مې اوس ټوله ځيګر اور واخيسته

زما په لاس کې د شرابو ساغر اور واخيسته

د يوه ځاڅکي توان يې نه و د مينوش په نوش کې

ساقي د جام له سرشاريه کوثر اور واخيسته

چې پلوشو دې را ايسار کړه د اسمان لمنه

له ډېر جوشه پر اسمان باندې لمر اور واخيسته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلي مخ دې له نقابه راښکاره کړ شهلا
ستا په نظر دښکلو مخو منظر اور واخیسته

نه پروانه یم نه د چا اتشکدو ته عابد
دا ستا لپاره مې جانانه پر سر اور واخیسته

د نوراني شمعې بوسې ته چې یې شوه تلوسه
پر پروانه باندې دستې خپل وزر اور واخیسته

د سپین بارخو د خولې څاڅکی بې اثره نه و
شبنم د ګلو په بستر کې سحر اور واخیسته

زه ساقییار شومه نامراد هیلې مې شوې نیمه خوا
زما د وصال د ارمانونو ثمر اور واخیسته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالخالق صادق

سید عبدالخالق صادق دارواښاد میرا آغا زوی پر 1320 ل کال دې نړۍ ته سترګې رڼې کړې دي. ښاغلي صادق تر دوولسم ټولګي پورې په بېلابېلو ښوونځیو کې زده کړې کړې، دودیز علوم یې دکندهار په جوماتونو او دیني مدرسو کې ترسره کړي دي. له اته کلنۍ څخه شعرونه لیکي چې تر دې مهال یې شل ټولګې خپرې کړي او ګڼ شمېر سندرغاړو یې هم شعرونه په ترنم کې ویلي دي. په دې توګه یې په کندهار ولایت کې یو ملي ریکارډ ټینګ کړی او په دې ولایت کې بل داسې شاعر نه شته چې دده تر کچې یې شعرونه ترنم کې ویل شوي وي. صادق په ولس کې یو محبوب شاعر دی، د شعر اکثر مینه وال یې نالوستي کسان دي، ځکه د ده شعرونه د سندرغاړو په اوازونو او د موسیقۍ په سرو تال کې رانغاړل شوي او په ټول ولس کې حل شوي دي. په کندهار کې به دلوستو او نالوستو کسانو په ګډون داسې څوك نه وي چې ددې ښاغلي یو-دوه شعره یې په یاد نه وي، که څه هم تکړه او برلاسي شاعران ډېر وو او اوس هم شته، خو د صادق ذهني او فکري اړیکي له سندرو سره ډېر دي او وو، چې اوس یې هم د پخوا په شان په ډېرو مجلسونو او ناستو کې شعرونه پر ژبو ګرځي، د همدې محبوبیت له مخې د کندهار ټول خلك ورته درناوی کوي او په درنه سترګه ورته ګوري.

ډېر نالوستي شاعران چې پر شعر لیکلو پیل کوي، نو په لومړي سر کې د صادق له شاعرۍ څخه مرسته غواړي او دده شعر تر اغېز لاندې شعرونه لیکي. د صادق شاعري د پند او نصیحت شاعري او د ټولنې ربشتیني انځورګري ده، چې دولس ربشتینې هیلې او نیمګړتیاوې رابرسېره کوي.

ملامت

چې پیر نه وي کامله مریدان ملامت نه دي

تقصیر چې د استاد وي شاګردان ملامت نه دي

پر سپین لباس ښېخي ژر توره ټپله معلومېږي

مُلا چې د نیا خوښه کړي امیان ملامت نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کار د عاقلانو، چې ترمخ ځي تر شا ګوري

بینا سړی چې غوځار شي، نو ړندیان1 ملامت نه دي

شرف د هر انسان مدام په علم و په ادب دی

هوښیار چې کار ویران کړي، لېونیان ملامت نه دي.

کندهار

ځاله

ستا په هجر کې امیدم کړم د وصاله

بدلومه دا زړه شړی په شاله

بې له تا زما په مینه کې دا حال دی

لکه و چې کړي مکتب کې مرغۍ ځاله

چې لذت یې د چینې لیدلی نه وي

خود به خوښ په کنډولي وي د کلاله

د بې سترګو که هرڅو قران په یاد شي

پېژندلای نه شي حرف د دال و ذاله

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښايست خريداران تر حساب تېر دي

لږ قيمت پر يوسف مه ايږده دلاله!

زما د ميني ابادي له ډېره وخته

ای رقيبه ځان ساته له زوږ دېواله

لکه ژړو ته چې اب د زرو ورکړي

ظاهري جمال هم داسې بې کماله

ستاد ورزو د هلال له برکته

پر عبدالخالق اختر دی سرو کاله.

غلط

د هوښيار پر خپل اقرار بېرته انکار بولم غلط

تر حساب تېرې خبرې او لږ کار بولم غلط

چې په خپله شي خوك بد يا د بل مل گناه د چا ده

ته بې زوی ملامت بولې، زه يې پلار بولم غلط

د پردو لاسونه چې زموږ له وطنه کوتاه نه کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې مشر او سپينږيری او واکدار بولم غلط

چې يې موږکړو د ځان مشر دی ځان کړي د نوروکشر
دارقم ځوکۍ نشين سياستمدار بولم غلط

هغه غوټه چې په لاس خلاصيږي غاښ ته څه حاجت
جنګ جدل دا ډېر قتلونه او کشتار بولم غلط

يواسلام، يومو وطن، ټول يو ورونه يو د بل
يو پر دې لار، بل رهي پر بله لار بولم غلط

چې يې جوړ له هره بيته يو متل د پښتو نه شي
زه سيد عبدالخالق هغه اشعار بولم غلط.

میاشت

ما ليدلې په ابرو کې د دلبر مياشت
چې و ځنګ ته راختلې وه د لمر مياشت

دازل نقاش چې دا هلال دی کښلی
د بخت په شپه کې يې ويني بختور مياشت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د شپول پوړنی ایسته کړې له مخه

راښکاره به شي په دې ژېړ مازيگر مياشت

چې جلوه د بام پر سر وکړي محبوبه

سلامي ورته کوي د غره پر سر مياشت

دا لنډې برات د هجر خدايه تېر کړې

پر سيد عبدالخالق کړې د اختر مياشت.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريف الله شرافت

ځوان شاعر شريف الله شرافت د ښاغلي محمدرفيق پوپلزي زوی پر 1362ل کال په پاکستان کې سترګې رڼې کړې دي، له اّره د کندهار ولايت د پاشمول سيمې د اخندزاده خېلو جومات ته ورځېرمه په يوې کليوالې او ساده کورنۍ پورې اړوند دی. پر اوس مهال تر ښکارپور دروازې بهر د پوپلزو په نوې کلاچه کې استوګن دی.

په پاکستان او کندهار کې يې په بېلابېلو مدرسو کې، همدا راز له خپل پلار څخه زده کړې کړې دي، له درېګيو کلونو راهيسې شعرونه ليکي چې اوس يې هم دا لار نه ده پرې ايښې، که خدای کول د هنري او ادبي تجربو په لاسته راوړلو سره به وتوانېږي خپل اصلي منزل ته ورسېږي، ځکه د کندهار ادبي ټولنې په ډېرو ادبي او فرهنګي غونډو کې ګډون کوي، خپل شعرونه چې اکثر يې لومړنۍ تجربې دي لولي او د ځينو ادبي شخصيتونو له لارښوونو او کره کتنو څخه هم ګټه اوچتوي، چې دده په روزنه او پالنه کې ډېره مرسته کوي. شرافت هم په پيل کې د سيدعبدالخالق صادق ولسي شاعري اورېدلې او يا هم لوستې ده، له دې کبله د نوموړي اغېز وربانديې پروت و، خو اوس چې يې نورې شعرې ټولګې او کتابونه هم ولوستل او په خپل اند يې وارزول، نو په دې هڅه کوي شو چې په دې ډګر کې خپله لار بېله کړي، اوس ولسي شعرونه هم لولي او له نويو شعرونو څخه هم ګټه اوچتوي، ځکه د اوسمهالي شعر مطالعه دا مانا نه لري چې ولسي هغه دې هېر کړو، د دواړو پالل او لوستل ضروري دي، دا هم د تنکي شاعر شرافت څو شعري بېلګې:

د غم ستوري

چا به ليدلي لکه لمر وي دا رقم ستوري

ماخوليدلي په رښتيا دي ای صنم ستوري

دا چې د مينې هسك اسمان کې هسې ستوري لرو

خود بې تابع شي ددې ښکلو د عالم ستوري

څومره رڼا يې خپره شوې لا خپرېږي پسې

د هغو نورو په څېر نه دي دغه سم ستوري

ستوري د ستورو و ورانګو ته تېروي تورې شپې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه پرې وياړي ورته ډېر دي محترم ستوري

چې سپك نظر ورباندې نه کړي شرافت لري ډېر

دا غمشريکه، غمځپلي دي دغم ستوري.

1379/6/10ل کال

کندهار

خيمې

د ورځې چېرې يې د شپې راشې

زما و سر ته څو شېبې راشې

ښکلا د حسن دې منو محبوبې

لکه ها پيغلې د خېمې راشې.

1379/5/12ل کال

زخمي احساس

پښتنه پېغله يم کومه په پښتو خبرې

ځکه مې خوښې دي د پاکو پښتنو خبرې

د ښکلا ميره يمه غواړمه سالو د مينې

خاونده مې يې را ته نيسې د هغو خبرې

زخمي احساس مې نه لري د ژوند کولو تمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې مې زړه راته کوي د اميدو خبرې.

کندهار

مينه !!؟

مينه کوو خو زده مو نه دی هغه چم د مينې

واړه لوېدلي يو له کيفه او له برم د مينې

بس دومره پېژنو چې دا ده بله نه شته قبله

نور مو د تورو ګردو ډك د زړه حرم د مينې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالستار کمین

ښاغلی عبدالستار کمین د حاجي عبدالحلیم زوی پر 1343ل کال دکندهار شپږمې ناحیې په سرپوزې (داماني) کې دې نړۍ ته سترګې وغړولې. تر اتم ټولګي پورې یې ښوونځی ولوست، چې د اقتصادي ستونزو له کبله نورې زده کړې ورڅخه پاتې شوې او د کورنۍ ټولو کړاوونو اوستونزو ته یې اوږه ورکړه، سره له دې چې دکورنۍ د اقتصادي خړوب لپاره کار کوي، خو بیا هم لس کاله کېږي چې شعر لیکي، ددې تر څنګ په ترنم کې هم لوی لاس لري.

شعر یې ولسي رنګ او خوند لري. د ارواښاد بریالي او ګلبیدار له شاعرۍ څخه اغېزمن ښکاري. ښاغلی کمین کله کله دکندهار ادبي او فرهنګي ټولنې په ځینو غونډو کې هم ګډون کوي، که دې برخې ته یې نوره پاملرنه هم وکړه او دنورو شاعرانو له شعري تجربو څخه یې نوره ګټه هم اوچته کړه، پایله به یې ګټوره وخېژي. شعر یې ولسي څرنګتیا لري او ددې سیمې د ځینو ولسي شاعرانو اغېز په کې ترسترګو کېږي چې کېدی شي د وخت په تېرېدو سره دا اغېز لږ شي. همدا راز د اوسمهالې پښتو شاعرۍ مطالعه هم ورته ضروري ده، ځکه د لرغونو او اوسمهالو شاعرانو د فکري، ذهني او هنري کچ ارزونه او شننه هم ډېر نور اړخونه رابرسېره کوي، چې هرڅوک باید په دې کار کې برخه واخلي، ښاغلی کمین ډېر شعرونه د ترنم لپاره د موسیقۍ پر مقامونو جوړوي، هیله ده چې له خپل ذهن او فکر څخه دا چوکاټ لرې کړي او داسې شاعرۍ ته دې مخه کړي چې د زړه او ضمیر هیلې او غوښتنې یې په رښتیني ډول انځور کړي.

نه وای

خپل بدن بلبل افګار لیدلی نه وای

د ګل څنګ سره مې خار لیدلی نه وای

سپین لباس پر تور صورت چوخه اغوستی

بې عمله مې ګفتار لیدلی نه وای

مینان له معشوقو سره خوشحال وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يافرهاد د تېشې وار ليدلی نه وای

د ازل برخه تقسيم کړه تقديرونو

د يوسف مې خريدار ليدلی نه وای

د معراج پر شپه چې لاړ و لامکان ته

دڅو شپو مې يو سهار ليدلی نه وای

چې په اور کې يې ګلزار دمينې جوړ کړ

ما خليل پر سره انګار ليدلی نه وای

د سهار تر کوره شپې د وزخ دوزخ شي

د يار مخ ته مې اغيار ليدلی نه وای

چې و هر چمن بوستان ته کمين ورشي

په سرو وينو مې بهار ليدلی نه وای.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خیال

ځوان شاعر عبدالله خیال د ښاغلي حبیب الله زوی د کندهار ښار پنجوایي ولسوالۍ دصالحانو په کلي کې زېږېدلی دی، تر اتم ټولګي پورې یې د کوټې ښار په ابوذرغفار مدرسه کې زده کړه کړې او وروسته یې په یو شمېر کلیوالي ښوونځیو کې هم لوست کړی دی، خو د زده کړو بشپړېدو ته وخت پرې نه ښود، اوس د ډنډ ولسوالۍ د حاجي عربو په کلي کې استوګن دی.

دوولس کاله کېږي چې شعر لیکي اوپه دې ډګر کې د ښې تجربې خاوند دی، که څه هم په خپلو ورځنیو دندو او کړاوونو کې دومره بوخت دی چې څه لیکلو ته ډېر لږ وخت پیدا کوي، خو بیا یې هم خپله هنري ښکلا د ځلښت تر بریده رسولې ده. فکري لېږد او شاعرانه ترکیبونه یې ښکلي دي، خپل احساسات په بشپړ ډول په ساده ژبه بیانوي، له تکلف څخه به ځکه لرې وي چې په زوره یې د شعر لیکلو تابیا نه ده کړې. سپین شعر ته ورته ځینې ټوټې یې هم لیکلي چې په هغو کې یې هم ځینې انځوریزې ورې پېښې را اخیستې دي. نوموړی ډېرې مطالعې ته هم اړتیا نهویني ځکه وایي په ادبي ډګر کې د بل چا اغېز منل هم ډېر غوره کار نه دی. سړی دې لږ ولیکي ښه دې ولیکي، د خیال صیب(وېره) نومی شعر د ښاغلي محمداسمعیل یون د(شعر حجاب) نوي شعر ته ورته دی، چې لومړی بیت یې داسې دی:

د ژوند مراوې سندره مې رباب کې راولم

د ویښو شپو کیسه دعشق کتاب کې راولم

خو زه پر دې ډاډمن یم چې خیال به د یون صیب شعر نه وي لوستی یا که لوستی یې هم وي او په شعوري ډول د هغه تر اغېزې لاندې نه دی راغلی، ځکه چې ده هغه نوي کتابونه ډېر نه دي کتلي چې تر هېواد بهر خپرېږي.

د خیال شعر روان او اغېزناك دی، که دا ډګر یې پرې نه ښود او همداسې پرمخ لاړ، نو ډېره هیله شته چې دښو شاعرانو په لیکه کې ودرېږي.

تنده

سپور په نیلي یم روانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

سترګې را واړوه ستنېږم ،بیا ارمان ونه کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له توپانه زېږېدلی، د موجونو غر يم

په رپ د سترګو کې ورانېږم ،بيا ارمان ونه کړې

اوس لا راغاړې وځه پلنګ د ګلاب زما و ستا دی

لکه شبنم درنه ورکېږم، بيا ارمان ونه کړې

يم د اوبو د مخ هنداره، وربل ژر سموه

په يوه پوه سره ورانېږم، بيا ارمان ونه کړې

په بيړه ونځېږه شکليه ! مهال پاتې نه دی

د مجلس شمعه يم ويلېږم، بيا ارمان ونه کړې

دا توري څڼې دې په مستو ځاځکو ولمبوه

د سپرلي اېښمه يم، تېرېږم، بيا ارمان ونه کړې

يوه شېبه مې پر زنګون باندې سر وزنګوه

يو سيلانی يم روانېږم، بيا ارمان ونه کړې

ژوند دخوبونو سلسله ده، په باور خو نه دی

لکه ويده هسې ويښېږم، بيا ارمان ونه کړې

قلم راواخله يو انځور مې پر کاغذ وليکه

"خيال" د شاعر يم ترې هېرېږم ،بيا ارمان ونه کړې.

کندهار

د تقصير ايينه

زما دسوي زړه ناره ده ،څوك بې واوري فريادونه

دامې خپل بخت مرور دی، شول کانه د وخت غوږونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ملیار د هسې بڼ شوم، هر څه ورك، هر څه يې وران وو

پاڼو، بوټو سر اخيستی، سر نګون ښايسته ګلان وو

دا ګلبڼ نه و،ځنګل و، په کې پټ وړي ماران وو

هر نوروز يې خُمپرست و، ورکول يې سره ګلونه

نصيب هسې ځای ته راوړم، په کې ورك خپل او پردي وه

بس شرنګی د زولنو و،له قانونه سرکشي وه

هر يو خپل پر ځان مين و، ټول مجذوب وو،لېوني وو

ټولو وخندل راباندې ما چې وپوښتل نومونه

زه پر داسې کور مېلمه شوم، کوربانه ټول مرور وو

زه او دوی، نه دوی په خپله، خپل تر منځ په يو نظر وو

عقل وويل جنون ته :درنه غواړم کومکونه

تر قلم مې اوښکې څاڅي "خيال"به جوړ څنګه ديوان کړم

قسمت ژبه راتړلې، حال د زړه څنګه بيان کړم

د تقصير په ايينه کې پټ انځور څنګه عيان کوم

لا په ګونګه خوله د خپل زړه رانه غواړي تعبيرونه.

وېره

توصيف د ښايستو په دې وختو کې پټوم

سپوږمۍ د تخيل په حجابو کې پټوم

پېغور د زمانې شوه پر بارخو نښه د هجر

سېلاب د ترمو اوښکو په لېمو کې پټوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې په لړمانه کې مې تقدير خېمه وهلې

انځور د سباوون په اميدو کې پټوم

قسمت راته بلا شو، سوابق مې د ژوند خېړي

جانانه! زاره پلونه دې کوځو کې پټوم

نصيب مې محتسب شو، تېره توره يې په لاس کې

د نظم ښايسته پېغله په پردو کې پټوم

کچکول او چلتار دواړه په دې ښار کې تومتي شول

کميس د ملنگۍ مې په بوخڅو کې پټوم

اسمانه! عواطف مې په زړګي کې زنداني شول

براس د سوي زړه په اسوېلو کې پټوم

سبا را څخه وپوښتئ وعدې د پرون خلکو!

د وخت له وېرې هر څه په شيفرو کې پټوم

ماشوم فکرونه وايي چې د "خيال" غاړه کړه ده

يارانو!خپل غرور مې په سجدو کې پټوم.

کندهار

مست ژوند

ساقي ځار دې شم تر سترګو، سر پر سر پيالې ډکېږي

اوس يو ښکلی جام تيار کړه، چې نوبت مې رارسېږي

زما له مرګ نه وېره نه شته، زه د مست ژوندون ملنګ يم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ژوند نیم اورې شمعه هسې هم خاموشه کېږي

شېخه ځه و خپل خلوت ته، د مستانو سیالي مه کړه
زموږ په وینو اور ګډ شوی، شاه رګونه مو نخښږي

دا محفل د لېونو دی، دلته عقل بېګانه دی
هر یو جام د ژوند په بیه دلته مړي ژوندي کېږي

د دوزخ په کروندو کې، جنتي تخمونه پاشي
د جنون انګازې کښت دی، په کوثر سره اوبېږي

ټول رندان سره راټول دي، هوش یې تللی دی له سره
هر مرید کامل مجنون دی، عقل کله پرې رسېږي.

1376/10/10نیمروز

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله امید

تاند او بااستعداده شاعر عزت الله امید د ښاغلي اغاجان(رحمت الله) زوی پر 1368 ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی، نوموړی اوس دالبېروني ښوونځي دپنځم ټولګي زده کوونکی دی.

ګران امید په ډېره لنډه موده (څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې) وتوکېد او و غوړېد، هغه په دې لنډه موده کې د پرمختګونو بلا ډېر مزلونه ووهل، چې ډېر لوی کسان به هم په کې پاتې راشي، دا په زغرده ویلای شو چې امید د ښو استعدادونو له کتاره هغه زرغونه څانګه ده که یې د غګوټیو بارونه لا پر اوږ و وړي نه دي، ددې جوګه دی چې د سرو او ژېړو غوټیو درمندونه راوټوکوي او ډېر خلك ګوته پر غاښ کښېنوي، که له یوې خوا د مشر ورور هڅیال شاعرانه طبیعت ورته دشعر لپاره ډېر څه ورکړي، له بلې خوا یو مرموز شور یې هم په تاند ذهن کې اېښي، چې انعکاس یې دده په شعرونو کې کتای شو، امید هغه د چا خبره لا په ذهني و فکري لحاظ بلوغ ته نه دی رسېدلی او ډېر مسایل شته چې دده ذهن یې نه شي راجذبولای، خو دنېکمرغۍ ځای دا دی چې امید د اوچت خیال او ویښ ذهن خاوند دی.

شعري بیان یې په عاطفه، اند او مترنم اهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یې تضمینوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او هېواد ناخوالو ته یې دشعر له زاویې څخه کتلي او انځور کړې یې دي.

هغه وخت به لرې نه وي چې "امید" پر "ډاډ" بدل شي او د کندهار شاعرانه سیمه نوره هم ښکلې کړي.

توتي

شینکی توتي و، د همزولو له کتاره پرېووت

لکه ژېړ ګل چې دګلونو له ګلزاره پرېووت

قسمته! څه شوي لا د هیلو ارمانونه ګوره

ښکلی بلبل خو د وختونو له ښاماره پرېووت

د زړه هوسۍ پسې مې څله دا ځنګل لټوې

ماشوم غرڅه و، له خپل اه او له پرهاره پرېووت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیامو نیمګړي ارمانونه نیمه لار کې پاتې

د یار دیدن راته د سترګو تر انګاره پرېووت

بیا مې زړګی راته ټکور کړئ چې رنځور یمه لا

نا"امید" ناست، زړه مې له ښکلي کندهاره پرېووت.

1378/61لمریز

کندهار

انارګل

نن مو ګلبڼ کې غوړېدلي د بهار ګلونه

څکه وربل کې نجونې ږدي کتار-کتار ګلونه

سپرلی راغلی، هر ګلشن کې غوټۍ وسپړېدې

دا چې منګول کې یې نن وینم د ملیار ګلونه

بلبل د ګل خوا کې له نازه داستانونه وایي

د ترنم نغمو کې نغاړي د"غفار" ګلونه

بڼوال د ګلو خواکې وینمه خندېږي ورته

چې غوړېدلي یې کاله کې د انار ګلونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دې له ډېره وخته لار څارله، دا ومنه

ځکه چې شپې غېږ کې راوړې د سهار ګلونه

"امیده" ! یمه د ګلونو د کاروان لاروی

ځان سره وړم یو څو تنکي د کندهار ګلونه.

1378/1/15ل. کال، نوی ښار

کندهار

ملنګې

چې جنګی په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغی د سرو اورونو ښکاري

د فریاد اوښکې یې په سترګو کې څپه څپه شي

د هیلو ناوې مې انګړ کې د اهونو ښکاري

د ویر نغمه بیا غړوي د چا پر حسن باندې

شور او غوغا نن په کې بیا د څو غمونو ښکاري

چې ترنم کې لوستل کېږي ستا د مینې په نوم

زما د عشق څو غزلونه د وختونو ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپایو امیدونو ښکارې.

څپې

د وخت یاغي څپې زموږ کښتۍ ځان سره وړي

بدمرغه پړانګ راغلی دی، هوسۍ ځان سره وړي

ټول عمر مو تېر کړی، په خندا او په هوس

اوس غم راته راغلی خوشحالۍ ځان سره وړي

خپلواکه وو، موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غلیم ته ګوره خپلواکۍ ځان سره وړي

توپان راباندې راشي ما ته وایي چې دې وړمه

خزان راباندې راشي ښې ځوانۍ ځان سره وړي

پردېس او مساپر له خپل وطنه نا امید یم

رقیب ظالم ته ګوره نېکمرغۍ ځان سره وړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله پېژاند

ښاغلی عزت الله پېژاند پر1356 لمريزکال د کندهار په زرغونه غېږ کې دې نړۍ ته سترګې غړولي دي، ښاغلي پلار يې "احمد شاه" د خپل تنکي ارمان د زېري په اورېدو سره په زړه کې ډېرې داسې هيلې وروزلې چې د ژوند ډېر سپېره اړخونه يې پرې ښکلي شول.

پېژاند اوس خپلې منځنۍ زده کړې پر مخ بيايي، ددې تر څنګ د يوه بااحساسه نرس په توګه په ميرويس روغتون کې دنده تر سره کوي، له درېيو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي؛ ددې وروستيو وختونو شعري بيان ته يې د هيلو سترګې وراوړي، د ازاد شعر پر ډګر هم د خپل آندوخيال نيلی په ښه برياليتوب سره ځغلوي.

په لفظي انځورونو کې ځانګړې عاطفه او آند سره ګډوي، چې خوږلني او ظرافت يې هر زړه ته لار پرانيزي. هنري جوړښت او د انځورونو راڼه توب ته ډېره پاملرنه کوي، همداراز يې د هېواد د وروستيو هغو غميزو او ناخوالو ځينې برخې انځور کړي چې د هر افغان زړه ترېنه شين شوی دی، د کندهار او نورو ځايونو په خورو ورو خپرونو کې يې شعرونه او نورې ليکنې خپرې شوي او په دې وروستيو مياشتو کې يې يو شمېر لنډې کيسې هم ليکلې دي.

د پېژاندصيب ازاده شاعري تر قافيه والې هغې ډېره ده، چې په ازاد شعر کې ښه په بري سره روان دی، يو وروستي ازاد شعر يې په کندهار کې د لومړۍ درجې جايزه وګټله.

قافيه واله شاعري يې هم ښکلې ده، پر لړو بيتونو ډېره خوار کوي او هڅه کوي چې شعر يې بېځايه اوږد نه شي، هغه خبره چې په لنډو ټکو کې کېږي يې په ډېرو الفاظو کې يې نه پېچي.

زرينې پاڼې

ورليکم يې پر سترګو ،پر لېمو زرينې پاڼې

اشنا چې رانه غوښتي دغه څو زرينې پاڼې

سپوږمۍ بېګا د بام تر سره پټه – پټه راغله

راتويې کړې د ورېځو له درځو زرينې پاڼې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې رانه واخلي ،بس هر څه راځنې هېر شي

چې تاو کړي رانه ښکلي د لاسو زرينې پاڼې

يو دنګ او شازاده شپانه شپېلۍ کې راته ووې:

باروتو کړې لوګۍ زمونږ د زړو زرينې پاڼې

دې شېخ ته که يو څه د کلي خلکو مخه ورکړه

په ډېره به کړي ښکل د اننګو زرينې پاڼې.

\1379سلواغه\10 ل.دويمه ناحيه ،کندهار

تمه

زه چې ماښام تنها له ځانه سره

د تېر سهار د غم سکې وشمېرم

او دخپل خيال په ګوتو

يې د زړګي په تل کې ښخې کړمه،

د اومه ذهن نړۍ

مې ټوله ولړزېږي

او د لېمو له کليو

داوښکو سپينې پېغلې

له خوبه وپاڅېږي،

کتار-کتار شي، دګرېوان ښار ته پناوې يوسي

لکه زمونږ دکلي

پېغلې چې ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تورو تورو شپو کې

ځي تر پردیو ښارو

او هلته ورکې شي، ترې شي د سبا په تمه.

\1378سلواغه\12ل.کندهار

ماڼۍ

د اسوېلیو، د دردونو او زخمونو ماڼۍ

څوك به را جوړې کړي زموږ د ماتو زړونو ماڼۍ؟

ټوپکه! ستا بدمرغه خوله چې ترینه واوښتله

په دغه ښار کې شولې جوړې په سلګونو ماڼۍ

جانانه لږ نظر پرې وکړه ورنه مه تېرېږه

دي جوړې کړي مې ستا لار کې د سوالونو ماڼۍ

که نورې هم دا د باروتو لمبې مړې کړې ربه

سرېبه شي جوړې پاس د غرونو پر سرونو ماڼۍ

ورته لوګي کړې د لویدیځ د نجونو لوڅ سرونه

څومره دي ښکلې د حیا په پلوونو ماڼۍ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یو موسکی انځور مې یاره د زړه مخې ته پروت

پرې جوړوم د خیال په ګوتو د رنګونو ماڼۍ

ستا پیکه شعر ته به پېژانده څوك ښه ونه وایي

چې په کې نه شته د رنګونو،هنرونو ماڼۍ.

\1379وری\12 ل.میرویس روغتون،کندهار

اوښکې او یادونه

یو وخت به ما او اشنا

جوړه-جوړه او لاس تر غاړې تللو

د پورې غره لمن ته

هلته به لاره کې د کلي نجونو

راته پټ – پټ له دریڅو کتله،

بیا به یې ښکلې شیر چایي شونډکې

ورو شانته وموسېدې،

لکه د ښکلي کنداري ګل ګلاب

غوټۍ چې وغوړېږي؛

بیابه د غره لمن کې

پر هغه غټه ګاره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پرې ليکلي به وو، زما او د اشنا نومونه

دواړه جوړه کېناستو

او زموږ د کلي د رمو شپونکي به

راته پسته خوږه شپېلۍ وهله،

ما او اشنا به مې په غبرګو او جوړه غږو کې

ښکلې ټپې ويلې

او د ژېړ لمر ښاپېرۍ

به په نڅا لاړله

د هاغه غره ترڅوکې.

⊠⊠⊠

وروسته تر ډېرو مودو

لاړمه ها د پورې غره لمن ته

هغه د کلي ددرڅو په منځ کې

دنګې ښايسته جنکۍ نه ښکارېدې

او نه د غره لمن کې

راته دکلي شپونکي

ژېړه شپېلۍ شونډو کې ونيوله،

د پورې غره له سره

بس د باروتو شنې لوخړې تللې؛

باد په پستو لاسونو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې ته لرې يوه سپينه جنډه

راښوروله ورو ورو

لکه له لوړه چې يوه دنګه پېغله

د جنګ ډګر ته تلله؛

د لو نګينو برېتورو زلمو لارې څارې

او تورې څنې يې پر سپين تيکرې وې باد شيندلې؛

جنډې ته څو ګامه ور وړاندې شومه،

د مازيګر د زرين لمر وړانګو مې

پر دواړو سترګو باندې

زرين شال وغوړاوه،

ورو مې د لاس په سيورې

شال رااوچت کړ د لېمو له مخ نه

پر هغې دنګې ،هغې سپينې جنډې

مې په تور ليك ليکلي،

دا توري ولوستله:

"چې مې د قبر خوا ته راشې

ديدن به نه وي نو دې پورته کړه لاسونه."

/1378سلواغه/10ل.دويمه ناحيه،کندهار

باز

ولې پوښتئ ښکلو نه د شپو کيسې ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی خو په لېمو کې زده کړه کړې ده

زه هم اخر یمه ددې غرونو باز

ما هم په دې غرو کې زده کړه کړې ده

هر څه باندې پوه یو خو څه نه وایو

موږهم پټ په زړو کې زده کړه کړې ده

دا چې هر اټکل په ټوپکونو کړو

دا مو په جګړو کې زده کړه کړې ده

مه سپارئ هغه ته څوك د مینې كار

چاچې په تسپو کې زده کړه کړې ده

دا دځان لپاره کوه نور ګنم

ما چې په پښتو کې زده کړه کړې ده.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالباري حيرت

ښاغلی عبدالباري حيرت د حيات الله کاکړ زوی پر1356لمريزکال د زابل ولايت په "دارې"کلي کې زېږېدلی دی ،د جګړو تور ښامار کډوالۍ ته اړويست، په کډوالۍ کې يې تر اتم ټولګي پورې د لورلايي په "زنګيواله" کې زده کړه وکړه.

پر1376ل. له "ګورنمنټ ډګري کالج" څخه ددوولسم ټولګي په برياليو زده کوونکو کې و،پر همدې کال د کانکور تر ازموينې وروسته کندهار پوهنتون ته بريالی شو او اوس د کندهار پوهنتون د طب پوهنځي ددرېيم کال محصل دی ،له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي.حيرت د خپل شعري پر مخيون په بري کې د"پښتو ادبي جرګې " مشر خير محمد عارف ډېرې هڅونې ستايي، چې دده په اند ډېر څه يې ترې زده کړې دي.

شعري بيان يې ساده او عاطفي دی، که يې ډېر څه ولوستل د راتلونکي لپاره دډېرو ښو هنري پنځونو لپاره به د پياوړي مګټ ښنتن شي، که د وزن او څپو په برخه کې يې هم له لږ څه غور څخه کار واخيست شعري بيان به يې لا ښکلی شي، د نويو غورو شعري ټولګو لوستل هم په دې کار کې ورسره مرسته کولای شي. د کندهار پوهنتون فرهنګي څانګې په مياشتنيو غونډو کې هم ګډون کوي، همدا راز کله کله کندهار ادبي ټولنې ته هم ورځي او خپله ادبي تنده په کې ماتوي، د پوهنتون د درسونو تر څنګ ادبي او فرهنګي هڅې رواني ساتي.

سترګې

په خوب ليدلي ما د ګران سترګې دي

اوس راته ګرانې د جهان سترګې دي

ژوندون دغه دی، که نور هم غزېږي؟

زما په تمه د وجدان سترګې دي

چې يې فطرت پر سينه چورلي-چورلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دداسې خلکو پر ګرېوان سترګې دي

په هر قانون باندې پيسې اورېږي

ځکه ړندې د هر انسان سترګې دي

که ددنيا کونجونه ولټوې

ما ته خوږې د خپل جانان سترګې دي.

1376ل.لورلايي

لپه

پر ټولو دا يوه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

نوځکه داخوږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ګيله څه په کار نه ده، اوس له خپلو له پرديو

دنيا کږه وږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ستا چم سور او زرغون شو،زما جونګړه شوه لوګۍ

عجيبه ننداره ده، چې ته هم ژاړې زه هم

د تمې لپې نه شته، د سرونو تجارت دى

ددوى دا فيصله ده، چې ته هم ژاړې زه هم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړگیه یوه ورځ خو د حیرت په رضا راشه

ژوند کله یوه شپه ده، چې ته هم ژاړې زه هم.

1377لمریز

مړی

دخپل عشق په لمبو سوی مړی پروت دی

د اجل انتظار وړی مړی پروت دی

بیا د غم سترې شپېلۍ ورته په شور کړئ

داد عشق تورو ځپلی مړی پروت دی

مینه لاړه دوی هم نورو ته تکیه شول

هغه مست د وجدان کلی مړی پروت دی

سرې منګولې غبرګې ښکارې د یار خوا ته

د دېوال سیورې ته تللی مړی پروت دی

خود به تل داسې حیرت په غم کې ښکېل وي

بخت یې ځنګ ته لکه سترې مړی پروت دی.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

لاهو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یمه حیران چې زه خپل ځان لاهو کړم

دا ټول ګرېوان، که ټول جهان لاهو کړم؟

که د ډېوې اوښکې کړي وچې سبا

نن به زه هغه پتنګان لاهو کړم

چې يې ايستلی وم د پام له کوره

هغه د عمر په زندان لا هو کړم

که د پښتو قلم په ګوتو راشي

زه به د وخت ټول جابران لاهو کړم

په ټول ژوندون مې د خوب خيال نه درلود

حيرته تا غونډې انسان لا هو کړم.

هنداره

په سمولو ستا د څڼو او کمڅو يمه زه

کابله ستا پر سينه بيا په ګډېدو يمه زه

زه چې په سپينو جامو نغښتی وم تا خپل ګڼلم

نن په ساده جامو کې ولې د پردو يمه زه

ددومره وخت په تېرېدو سره سمسور نه شوې ته

بخته ظالمه تل له تا په اسوېلو يمه زه

هغه هنداره يم چې ځوك راکې ځېرې لټوي

بدرنګې ډېره شوه اشنا په ما تېدو يمه زه

هېواده ! ستا د خپلواکۍ لاره له کومه کرمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دغو ډېرو کړلېچو په ورکېدو یمه زه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع صميميار

ښاغلی عبدالنافع صمیمیار د ولي محمد پردېس زوی پر 1359 ل کال دکندهار په شپږمه ناحیه کې زېږېدلی دی. شپږ کاله يې په ځينو ديني مدرسو او جوماتونو کې زده کړې وکړې چې اوس هم پر ديني او ادبي زده کړو بوخت دی.

صميميار په شعر ليکلو کې د ښه هنري او ادبي ځواك او ذوق څښتن دی. که څه هم ډېر تنکی دی، خو ژور فکر او اوچت خيال يې ددې خبرې پخلی کوي، چې نوموړی د سبا ورځې په ښو شاعرانو کې راتلای شي. که ځينې سولېدلي شعري ترکيبونه، استعارې او تشبيهات يې پرېښودل او دتولنې او وخت نوي انځورونه يې راواخيستل، لنډه دا چې د نوښت لار يې ونيوله هنرمنده او شاعرانه ژبه به يې دده هنري او فکري پانګه نوره هم بډايه کړي.

صميميار صيب په خپلو شعرونو کې له اخلاقي او ادبي جرئت څخه کار اخيستی او تل يې هغه څه ليکلي چې په ذهن کې ورته الهام شوي دي. د ډېرو لرغونو شاعرانو له کلام څخه يې خوند اخيستی او مينه ورسره لري. په دې وروستيو وختونو کې يې بوختياوې ډېرې شوي، له همدې کبله له ادبي چاپېريال څخه يو څه لرې شوی دی. خو بيا يې هم له قلم او کتاب سره خپله مينه اېښنده ساتلې ده.

ساقي

ساقي زړه واخلي، پر سکرتو مو لېمې خپرې شي

له څُمه اور څاځي مستۍ کې مو نشې خپرې شي

شيدا او عقل سره ورك کړي د جنون پر اسمان

سترګې را واړوي هی هی شي غلبلې خپرې شي

اوښکې شوې وچې د ښو ريښې مې سرې په وينو

لمن کې وينې ورم چې ستا د جام جلوې خپرې شي

تندی پر خاورو ږدي په اوښکو يې اغزي اوبه شي

چې ستا په ياد د لېونيو سجدې1خپرې شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمونه سرې جامې په تن کې روح د وينو مل شي

لا به دې عشق لره هم نورې جنازې خپرې شي

په وينو ولمبېږي مات شي، ډبرين فکرونه

چې د غرور رخسار دې شمعې بډې لمبې خپرې شي

شيدا خو هغه ستا زخمونه چې په تيږو څيرې

زما له ناکامه تش پر زړه د اور جوپې خپرې شي

سينې انګار شي ستاله عشقه د شراب په نور کې

ذکر په رقص کړو پر خوب مو لطيفې خپرې شي

ستا د نوم زور دی چې د تېښتې په غبار کې شي ورک

د مجاهدو پر دښمن چې قافلې خپرې شي.

/1379تله/29 ل کال، کندهار

د سترګو معراج

بيا دې د سترګو پر معراج د کيف جلوې پرتې دي

څکه منظر کې مې د وينو سرې لمبې پرتې دي

د اوښکو بوی مو ستا له عشقه دی خمار تود کړی

زړونه نرګس شول د شرابو پرې شغلې پرتې دي

تندې يې يوورل پر سکروټو د سجدو محل ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر د جنون دی بې مداره يې لېمې پرتې دي

بانه دې غبرگ کړل په سينو کې بيا سپرغۍ راښندي
راج د رخسار سره دې ياره زولنې پرتې دي

تا اورولي دې زمين ته نورسي اورونه
مکتب د حورو دی د خال و خط ډېوې پرتې دي

د ځنکدن سلگۍ چې ستا په ياد شهيدې وځي
پر هغو زړو د ابدي ژوند ننداري پرتې دي

چې رابطې به د ايوب وې ستا د زلفو په ننگ
وار د نيزو ته يې تر اوسه لاسينې پرتې دي.

/1380جوزا/21ل کال، کندهار

د عشق مستي

زما چې د خيال سلسلې سرته راغلې
واړه افکار مې وو هم ستا د مينې
سر مې دی کښته ستا مغرور حسن ته
وينې کرم پر کربلا د مينې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یو عاجزه د جنون مسله

دا ستا د کبر پر اسمان غوړوم

ستا و رخسار او مستغني صورت ته

درته په خاورو کې لېمې ټیټوم

که ستا فرمان پر کایناتو نه وي

له تورو خاورو نغمې څوك پاروي؟

بیا تر لحد تجلې څوك رونوي

په تورو شپو کې ورځې څوك ویښوي؟

که دې ازل په عشق پرېولای نه وای

که دې د مینې انځور کښلای نه وای

او محبت دې د معراج سراج کې

په سرو شرابو لمبولای نه وای

دلته به نه وای د اشنا خوبونه

نه د منصور رنګه رسوا یادونه

نه د مجنون او د لیلا لېونتوب

نه د یوسف او زلیخا خوبونه

نن مې مستۍ هم ستا له عشقه بولم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دوزخ کې جنتونه کرم

او له غماز سره به یو غمازان

د حسن اور کې دې صورت نځوم.

/1379جوزا/11ل کال، کندهار

داغ

په ضمیر کې مې ژړېږي یو پرېشان داغ

له فراق څخه را زېږي د نیران داغ

رقیبانو مې په وینو ګوتې سرې کړې

له ځیګر ځنې مې کاږي د جانان داغ

رنځور زړه رنځورې وینې په لېمو کې

تر محشره یې راکړی د هجران داغ

چې هرڅو مې رابطې پرې مرتب کړې

درد را تود نه کړ تېر کې د یزدان داغ

د لحد شپې مې سینګار غواړي د وینو

شهادته را نصیب کړ یو روښان داغ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

/1379جوزا/21ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد ابراهيم مشرقي

ښاغلی محمد ابراهيم مشرقي د ارواښاد شهيد ګل محمود خان مشرقي زوی پر 1339ل کال په کندهار کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې يې په فاضل کندهاري ښوونځي کې ترسره کړې چې وروسته له احمدشاه بابا لېسې څخه په ښو نومرو فارغ شوی دی، د کابل پوهنتون په کرنې پوهنځي کې يې خپلې زده کړې تر درېيم ټولګي پورې رسولې وې چې د غوبي کرغېړنې کودتا توپان راوالوت اونوموړی هم پر1362 ل کال د خپلو زرګونو او لکونو کړېدلو هېوادوالو په څېر پاکستان ته کډوال شو، تر يوه کال وروسته امريکا ته لاړ او اوس د همدې هېواد په نيويارك ښار کې استوګن دی. نوموړی دخپلو ورځنيو ستونزو د غوڅاوي لپاره پرسوداګرۍ بوخت دی، له موسيقۍ سره بې کچه مينه لري چې دهمدې مينې او دپاك خدای ﷻ د يوه نعمت(خوږ غږ او له سوزه ډك ترنم) په برکت يې په هنري دنيا کې ځان ته ځانګړی ځای په ښه کړی دی، سربېره پردې د کډوالۍ په هغه ستونزمن چاپېريال کې افغاني ماشومانو ته د يوه ښه لارښود او مهربانه ښوونکي په توګه د هېواد تاريخ او پښتو ژبه په وړيا ډول تدريسوي، چې تر پنځه دېرشو زيات زده کوونکي لري، دوه ناچاپې شعري ټولګې لري او اوس هم لګيا دی شعرونه او نور مضامين ليکي.

شعر يې روان او ساده دی چې هڅه کوي نوي مضامين په کې راونغاړل شي، په هغه پردې چاپېريال کې يې د هېواد مينه په زړه کې تانده او ځپانده ساتلې او هر مهال دخپل هېواد وياړونه او دخپلو سرلوړو هېوادوالو مېړانه او سرښندنې ستايي او دا د ځان لپاره ستر وياړ او لويه شتمني ګڼي.

ژړا

نن بيا پر هېواد راغلم تېر يادونه دي ژړېږي

سپېره ماحول ته ګورم، ځيږ مخونه دي ژړېږي

امېد د پسرلي ته پرېشان خلك هېښ ګوري

ګل نه شته، هوس نه شته، خزانونه دي ژړېږي

سېلۍ دي د ټګيو نړيوال راته په دروه شول؟

ګلبڼ مو خپل پرې لوټ کړ، لاړ ګلونه دي ژړېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ظلم تیارې راغلې دافغان فضا یې ګیر کړه

وربځ د وچکالۍ شوې بارانونه دي ژړېږي

قلم د خوشال څه شوې؟ حقیقت پر ژبه راوړه

نفاق پر مورِ نسکور شو، وحدتونه دي ژړېږي

په چل د پردو جنګ دی، پرګنې یې په تنګ کړې

ورور، خور د افغان ویر کړې ماتمونه دي ژړېږي

رڼا به خدای کړي کله؟ سباوون ته انتظار دي

افغان د تیارو مېشت شو، ارمانونه دي ژړېږي

یو دین دی، یو یې ملك دی، مشرقي کشکې تړل یووای

پښتون که هزاره، تاجك قومونه دي ژړېږي.

خپله خاوره

شم به قربان تر خپله خاوره

دښمنه غوږ شه له مانه واوره

که بې پروا شولم یارانو

سرمې په دار کړئ بس وار له واره

زما د بابا میراث راکړه راته

ساتل یې فرض دی ترهر څه ماته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورې، ټوپك ته لاس کومه

غليمه! خوله به کړم درماته

هېواد مې مور، هېواد مې کور دی

هېواد مې پلار، هېواد مې ګور دی

زه توريالی، سرتېر افغان يم

دشهيد نوم راباندې پور دی

دا پښتانه دي چې کړېږي

دا پښتانه دي چې مړه کېږي

د پښتنو مېړنی زور دی

انګرېز او روس پرې ښه پوهېږي

څوك دي برباد غواړي وطنه!

سر بې ورپرې کړمه له تنه

زه مشرقي وايم په ډاګه

نه به شي ورك له مادښمنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدظاهر رشید افغان

ښاغلی ډاکټرمحمدظاهررشیدافغان د حیات الله خان زوی پر1351ل کال دزابل ولایت د شملزو ولسوالۍ په قلعه‌ءرشید کلي کې زوکړی دی.

لومړنۍ زده کړې یې په شهیدعبدالمتین مدرسه کې او منځنۍ یې د پاکستان په کوټې ښار کې په شهیدغلام محمدنیازي لېسه کې ترسره کړې دي. پر1373ل کال د کابل پوهنتون طب پوهنځي ته بریالی شو او پر1380ل ترېنه بریالی راووت او اوس په روغتیایي برخه کې خپله دنده پرمخ بیایي، نوموړي له نهم ټولګي څخه شعرونه لیکل، چې د جهاد دورې ډېر شعرونه یې اوس هم خوندي ساتلي دي. ګڼ شمېر منثور و منظوم اثار لري، خو د کمزوري اقتصاد له کبله یې پر خپرولو نه دی بریالی شوی، د ترتیب شویو اثار شمېر یې اتو ته رسېږي، چې څلوریې شعري ټولګې او څلور نور یې نثرونه دي. رشید افغان په نورو ادبي او فرهنګي خپرونو کې هم نه دی راڅرګند شوی دی. که څه هم ناسته ولاړه یې له فرهنګیالو او ادبپالو سره ده، خو دی په خپله هڅه کوي چې خپلې هڅې په خپلواک ډول رواني وساتي او هغه څه چې لیکي یوازې هېوداني ملي ارزښتونه او ویاړونه په کې بیان شوي او شنل شوي وي. په شعر کې یې یو ډول بغاوت او له ځینو بریدونو او پولو څخه تېګښته تر سترګو کېږي، چې د شاعر ذهني تمایل او د زړه غوښتنه انځوروي. د رنځورو هېوادوالو د پالنې او لاسنیوي تر څنګ ادبي هڅې هم رواني ساتي.

ساز

که راشي شین زاهد یو ځل و ساز ته د رباب

تسبې به کړي راځوړندې شهباز ته درباب

دا یو ته محتسبه! نه پوهېږې پر ښه بد

محمود ټینګېدی نه شي و ایاز ته د رباب

ورځه، ورشه قاصده! وړه پیغام پیغمبري

سلام زما له خوا وایه غفار ته د رباب

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړي زړونه د تنکيو ماشومکو کوترکو

ورکړی خدای پنجې عقابي، باز ته د رباب

ورځه زاهده پرېږده د رشيد دا شين خمار

والله که ټينګېدلای شم تناز ته د رباب.

تږی

دا چارې د تقدير زه په تدبير تړلای نه شم

د وخت و فرعونيانو ته ضمير تړلای نه شم

مجنون ناروغ، ليلا غوندې طبيب غواړي يارانو!

دسرو شونډو پر ترږو دا اکسير تړلای نه شم

ګېډۍ د ژېړو ګلو چې راټول کړم د يار مخ ته

ترې ښکلی دی، اشنا زه يې نظير تړلای نه شم

په تن يم د زاهدو د ټوليو په محفل کې

خو زړه نه د اشنا ښکلی تصوير تړلای نه شم

له وينو به غاټول د خپل هېواد ميرو ته جوړ کړم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته به پښتونخوا کړم ترې کشمیر تړلای نه شم

قلم به له انکار نه وقبول ته کړم راکښته
خو عقل لېونی مې په زنځیر تړلای نه شم

زما رشید پر زړه د ښکلو خال حکمراني کا
عسکر به وترمه خو امیر تړلای نه شم.

خوب

ښکلی کابل پر لوګر تور ویده دی
د ګل په غېږه کې اوس اور ویده دی
چېرې به وګټې میدان د تورې
رستمه! ستو کې دې زور ویده دی

په دې محراب کې څنګه وکړم سجدې
چې تور شیطان په کې نسکور ویده دی
د زاغ منګولې تر غوتۍ راتاو شوې
بلبله ژبه کې دې شور ویده دی
هېواده! ستا په دې کړو کوڅو کې
هغه خندا هغه ټکور ویده دی
نه ځې رشید، له هر بېسره سره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه خو غلی په خپل کور ویده دی.

مات تکل

تقدير تېره کولنګ دی، د تکل د ماتېدو
کنه نن مې و قصد د تور وربل د ماتېدو
ړنګ کړی به په هسك کې وای ما خپل سپېره ليکلي
خو نه راځي په لاس چم، د ازل د ماتېدو
دا پورې پښتنه چې د ملالې تپه وايي
ده وېره له ما خواره د تامبل دماتېدو
روح واخله عزرائيله! خو اشنا ته په سجده کې
نېته بدلېدی نه شي د اجل د ماتېدو
رشيده! د خولګيو د زکات پر ورځ ويده وي
ګيله کوي له چا تندی دی خپل د ماتېدو.

يوازې

نه محتسب، نه مې ملا دی اشنا
د ميخانې پير مې رښتيا دی اشنا
د شېخ، زاهد له نومه بد ورمه زه
مست خرابات مرشد زما دی اشنا
رشيد خاوند د سرو او سپينو ګنم
يو ستا له وصله بېنوا دی اشنا.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدمعصوم هوتك

الحاج محمدمعصوم هوتك د حاجي محمود زوی پر 1326ل کال د کندهار په کابل بازار سیمه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې یې د خپلې کورنۍ له مشرانو څخه ترسره کړي او تر دوولسم ټولګي پورې یې په میرویس لېسه کې زده کړې کړي او لوړې هغه یې له حقوقو پوهنځي څخه پیل کړې او بیا یې د کابل پولیتخنیك د ساختماني انجنیرۍ څانګه ولوسته او تر هغه وروسته یې د کندهار عالي دارالمعلمین او کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ولوست، ددې ترڅنګ یې دیني زده کړې هم کړې دي. په تاریخ کې هم د ډېرې مطالعې خاوند دی.

رسمي دنده یې د کندهار په مشرقي لېسه کې د ښوونکي په توګه پیل کړې، سربېره پردې یې په نورو څانګو کې هم یو لړ دندې درلودلې دي. لومړنی شعر یې پر 1343ل کال په طلوع افغان ورځپاڼه کې خپور شوی دی، د ښاغلي هوتك ځیني شعرونه د "څرك" په نامه هم خپاره شوي دي.

د هوتك صیب شعر پر ټولنیزو مسایلو راڅرخي، د مانا له مخې یې په خپل شعر کې یو لړ ملي او افغاني ارزښتونه رابرسېره کړي او هڅه کوي چې هنري معیارونه هم اوچت وساتي.

په جلا وطن چاپېریال کې د فرهنګپالو او فرهنګیالو افغانانو ترڅنګ د ښاغلي هوتك هڅې هم د ستاینې او منني وړ دي، چې د همدې مینې په برکت یې د نورو فرهنګیالو او قلموالو لاسنیوی هم کړی او خپله دغه مینه یې په زبات رسولې ده. په خپله هم خپلو ادبي او فرهنګي کارونو ته دوام ورکوي، چې په دې برخه کې یې په هماغه پردي او اغزن چاپېریال کې هم څو کتابونه لیکلي او خپاره کړي دي.

جګه غاړه

څه ارزوګانې دګور بندې شوې

څومره ککړې کام د مرګي شوې

ځارتر ها سترګو قربان تر خولو یې

چې نه شوې ټیټې نه په زارې شوې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يثربي مينه

چې تور تندی مې د حرم پر سپینه ژۍ لګاوه

يثربي عشق مې اور د زړه پر ودانۍ لګاوه

د سپين كفنو له لښكر سره چې مل شوم خلكو

ما چې ويل تاج مې پر سر د سلطانۍ لګاوه

ښامار د نفس ترخوله اورونه غورځول له خښمه

بخته درځار شم، ماېې غاښ پر ککرۍ لګاوه

ما د مزله د شهسوارو رفتار وليدلو

يو ګام يې دلته بل يې هلته پر سپوږمۍ لګاوه

د توپانونو له څپو راڅغورل شوي مانو

په ډاډه زړه يې مېخ په خپل لاس پر بېړۍ لګاوه

د كفنپوشو د سېلاب څپې چې وخروښېدې

رقيب مې كوت، اور يې په خپل كور و ماڼۍ لګاوه

د ډېرين مورچل ترشامې دښمن وليدلو

د ماتې داغ يې پر تندي په مايوسۍ لګاوه

په ښادنامو يې ستوني وچ كړل د سفر ملګرو

چې د عشق مهر مې پر دفتر د ژوندګۍ لګاوه

قاصده زېرى ځغلوه زما تر کوره پورې

چې معصوم ګول د محبت لکه هوسۍ لګاوه.

/2001مارچ/12م كال، منوره مدينه

د "استاد" هڅونه)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مې له کابله نوشتو ته هڅوي

مرغۍ په مات وزرو الوتو ته هڅوي

د لیك په هره کرښه کې فیضونه راته خاندي

دشعر هره مسره مې ترانو ته هڅوي

خبر نه یم چې زما په تور تندي کې څه لیدلي

چې مات زړه مې و لویو کارنامو ته هڅوي

که هر څو راخبر چې پردېسی یم سخت ځپلی

بیا هم مې توږۍ ژبه ګړېدو ته هڅوي

د خیلو قافله مې له سکون څخه راباسي

پر لوري د سبا یې خوځېدوته هڅوي

یوسف د امیدونو مې د یاس له څاه راکاږي

تولۍ د ارزوګانو کنعانو ته هڅوي

ښاخونه د لاښ بڼ مې نه پرېږدي و وچېدو ته

غوټۍ د قریحو مې غوړېدو ته هڅوي

تهنه د عقاب د الوتلو مینه نه ده

بازان مې د خیالونو سردرو ته هڅوي.

د خولګۍ ټکور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سر ټيټېدو لرم نه ژبه د زارو

جنون ټکورومه په اورونو د خولګيو

يو ښکلوته تسليم يم بل عشوې د خوبانو

ځواني راغړوم لښکر وهمه د پېريو

شبابه توره ډال سمبالوه بيداره اوسه

زړښت نغم کيندي و قلمرو ته د ځوانيو

سبا ځم اجاره د ګلاب پاڼو ټوله اخلم

سرې اوښکې د شبنم پيوندوم په خوشحاليو

غالبه باندې مينه د ليلا چې مچول يې

که نه مجنون و پوه، چې خولې مردارې دي د سپيو

قصور مې دی د ختې چې په مينه کې يم پاتې

غرور دې په ميراث راپاتې شوی د پېريو

تيارې دي، ترووږمی دي تېرې تيږې دي پښې لوڅې

قدم ږدم پر سکروټو لار وهمه پر اغزيو

محتاجه، سرګردانه، لالهانده، وږی تږی

نه لاس د مرستې شته، نه اراده د مرستندويو

داړو راته نيولی دی کمين په لويه لار کې

پر هر ګام واهمې دي راته پټې د غديو

نېستۍ دي بې ازارې دي ديدنۍ دي، ناميندۍ دي

پر سر راسره دورمې لکه چتر د ژليو

خو:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سينه مې کوه قاف ده، حوادث په کې ورکېږي

لمن کې مې اوسېږي پرګنې د ښاپېریو

ډېوې به مې شي بلې د ماضي په مستقبل کې

که پاك خدائج وژغورم له فتنو نه د پرديو.

/1998اپرېل/23م کال

اوکویل، کاناډا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهدي خلیق

استاد محمد مهدي خلیق دمیزا محمدرفیق زوی پر1328ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زیږېدلی دی، لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د کندهار په کاکاسیداحمد ښوونځي کې ترسره کړي او پر1348لمریز کال له احمدشاه بابا ښوونځي څخه په بریالي توګه فارغ شوی دی.

د اقتصادي ستونزو له کبله له لوړو زده کړو څخه بې برخې پاتې شو او د خپل روزګار د سمولو لپاره یې کارته ملا وتړله، تر دې مهاله یې د خپل ورك برخلیك پر لارو سختۍ او کړاوونه ګاللي اولا یې ګالي ، که څه هم پر شاعرۍ یې ښه اوږده موده اوړې او د دري هغه تر څنګ یې پښتو ادبیاتو ته هم د قلم له لارې پاموړ او غوره سوغاتونه وړاندې کړي دي.

ده هم د ځینو خپلکو په شان خپل ډېر شعرونه او نورې لیکنې سوځولي او له منځه وړي دي، خو اوس یې دخپلو ځینو ملګرو په ټینګار د خپلو شعرونو او لیکنو خوندي کولو ته زړه ښه کړی دی.

د شعر پر شنه سمندر یې دیوه پټ درد او خواخوږۍ څپې په غورځنګو دي، چې له هېواد اوخلکو سره یې خپله توده مینه په زبات رسوي.

شعر یې د دردونو او هغو ناخوالو رښتیني انځورونه دي، چې دهېواد له وروستیو پېښو او نانډریو څخه الهام اخلي، همدا راز فلسفې ته ورته ځینې ټکي یې هم دشعر په ښکلا کې برخه اخلي. "رنګ" نومی ازاد شعر یې دهمدې خبرې پخلی کوي چې په دې وروستیو کې یې کښلی دی.

استاد خلیق ښکلی غږ لري چې په ترنم کې یې استادي ګټلې ده، نوموړی دخپل هېواد پر ټولو ارزښتونو او ویاړونو فخر کوي. بد غندي او ښه په نره ستايي. کومه ورځ د ګاونډي هېواد کوم"تور" سړي د "افغان" په اړه څګګه سپکه خبره ورته کړې وه، خلیق له ګرېوان نه رانیولی او د هغه کمیس یې پوزې ته نږدې کړی و، بیا یې ورته ویلي وو: ستا له جامو څخه اوس هم د غلامۍ بوی ځي، ته راځې پر افغان ملنډې وهې؟

خلیق صیب چې په خوله څه وايي په عمل کې یې هم تر سره کوي، له دروغ، تکلف او ټګۍ څخه تش دی، له همدې کبله یې ډېر ملګري پر کړو وړو، هنر او اخلاقو مین دي او هڅه کوي چې هر وخت یې له مجلس څخه خوند واخلي. نوموړی په ادبیاتو کې ډېره مطالعه لري، خو څرنګه چې په دې وروستیو کې یې پر نثر لیکلو پیل کړی دا دعا ورته کوو چې قلم یې روان او ذهن یې تاند اوسه!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواني

ستا د سرو سترګو لغزش دی هوسۍ سترګې

که شراب په سره پیاله کې احمر واوښت

پر رخسار باندې دې زانګي تورې څڼې

که د شپې په تور ظلمت کې سحر واوښت

دعشرت ښیښه شوه ماته دماغ سوزه

که دشوخ ساقي له لاسه ساغر واوښت

دا غیبي د زنې خال ته ورشیوه شوم

که د یار پر زنخدان مې نظر واوښت

وهم و خیال ګوره، فلك دی چې نخښېږي

که مې روح هسې دمرګ پر خطر واوښت

زه خلیق پر هوس پوه د ځوانۍ نه شوم

چې قامت مې سهي راست پر کمر واوښت.

نهیلي

انصاف ګوره دقاموس په لمنلیك کې

موږکانو دی خوړلی هغه ټوك

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدل څومره چې یادېږي کتابو کې

هومره نه شته په نړۍ کې لکه نوك

شرعه دلته په محراب کې یاغي شوې

چې پر خوله دې هر سړی وهي په سوك

دې قضا ته چې لېوان پر ډېر پرېوزي

جلادان به خود پراته وي بغل څوك

د قانون دفتر مو سوی سر تر پایه

زه خلیق ورمه ځنګله ته د زړه دوك.

کندهار

ماتې

د ماتو زړونو له روغتونه ځنې

یو زه مجنون ترېنه وتلی یمه

نورو د مینې معماوې حل کړې

خو زه مفتون ځنې وتلی یمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒☒

له دې سارا نه تښتېدلی نه یم

په سویو زړو کې سوی ځان لټوم

پر وچه ځمکه لامبوزن یمه زه

لالونه سره د بدخشان لټوم

☒☒☒☒

پر یوه ټکي چې تاوېږم هسې

خو ابتدا او انتها مې ورکه

هغه ذهني انځور ټاکلی دی ما

چې هر ګړی مې ترینه کېږي کرکه

☒☒☒☒

ماته تلقین دمړومه راکوه

زه د خلقت یم نارامه څپې

ستا د مرموزو ګوتو وینم اثر

ما به نابود کړي له دې ښاره څپې

☒☒☒☒

زه چې د صبر کړی ورمه پښو کې

د همنوا له خولې نه آه نه خېژي

دلته احساس دی په اوهامو کې پټ

خلیقه څوږ د هر همراه نه خېژي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ

له انځور ګر نه شاعر وکړ تپوس:

ته انځورګر یې، ښه رنګ ستا په نظر

کوم هغه رنګ دی، په رنګونو کې

رنګین تر ټولو؟

انځور ګر وویله:

ګرانه! رنګونه ډیر دي

او په رنګونو کې(رنګ)

د بېرنګۍ دی رنګین.

/1379د روژې 27 نېټه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار محمد شکیب

ملا سردار محمد شکیب د ښاغلي راز محمد زوی پر 1354 ل.کال د زابل ولایت د شاه جوی په سیمه کې زېږېدلی دی. دیني زده کړې یې د زابل ولایت او پاکستان په بېلابېلو مدرسو او جوماتونو کې تر سره کړې دي، تر دې مهاله یې ګڼ شعرونه لیکلي،شعر، "په ځانګړې توګه غزل"یې ډېر ظرافت او ځینې بیتونه یې په خپل سندریز تال کې زړه راکښونکی جوړښت لري.نوموړی هڅه کوي چې خپل احساسات او خیالونه په زغرده انځور کړي، خو بیا هم خپلو خبرو ته دومره ډېر استرونه نه وراغوندي چې فکري او هنري انډول یې خپل یووالی له لاسه ورکړي، شعري بیان یې له خپلې ټاکلې اډانې څخه بهر نه وځي، په شعر کې یې یوه مرموزه مستي په غورځنګو ده او ځینې ټکي به داسې هم په کې وي چې د پوهېدو لپاره یې باید له لږ څه سوچ او ژورتیاڅخه کار واخیستل شي، یا یې هم د ځینو شعرونو د انځورونو او لفظي جوړښتونو تسلسل یې په بشپړ ډول نه دی غزول شوی، چې په ازادو شعرونو کې یې ډېر تر سترګو کېږي.

خو تر هغه ځایه چې یې نوي شعرونه لولو، ښه بیان یې ددې ثرګندوی دی چې ښه هنري ژبه لري، چې په راتلونکي کې به نوره هم ښکلې او زړه راښکونکې شي او دا کار ورسره په پرمختګ کې مرسته وکړي، د ځینو ازادو شعرونو وزن یې روان نه ښکاري، چې دا ستونزه یې په پخوانیو شعرونو کې ډېره تر سترګو کېږي او اوس یې دا ستونزه غوڅه کړې ده. ښاغلی شکیب دشعر تر څنګ نثرونه هم لیکي او ژباړه هم کوي. چې تر ډېره حده دیني او اسلامي موضوعګانې څېړي، کوم ځانګړی خپور شوی اثر نه لري. نوموړی د څه مودې لپاره د خلافت مجلې مسوول چلوونکی هم پاتې شوی او اوس هم په کندهار کې پر فرهنګي چارو بوخت دی.

زور

له بره راشي، د ګرېوان پر ښکلي چم پر پوزي

څو سترې اوښکې مې له سترګو نه هر دم پرېوزي

د زړه پر تخت که مې زخمونه جوړوي رقیبان

د یقین توري مې پر زړه لکه مرهم پرېوزي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د گلو څانګې به شي تاوې له سکروټو ځنې

پر هره پاڼه به رحمت لکه شبنم پرېوزي

ځومره ساده دي هغه خلك چې لا نور نه مني

ګڼې د ستورو قافلې به پر عالم پرېوزي

د مظلوم اوښکې بې څه مه ګڼه، شکېبه ياره!

يووخت به دا هم پر کلنتېن لکه اټُم پرېوزي.

کندهار

پرونۍ وعدې

پرېږدئ چې وسوځم ،لوګی لوګی شم

پرېږدئ ستي ستي شم

زه د پتنګ په څېر لمبو ته دانګم

پرې چې لوزونه مو نيمګړي نه شي،

ها پرونۍ وعدې مو ماتې نه شي

زه چې ازل کې لا د مينې په ټالو زنګېدم

او هغه شېبه

د لېونو زندان ته وهڅېدم،

نو ځکه اوس هم ، دهغې مينې

تنکې خيالونه،

زما په رګونو کې غورځنګ کوي ،ټوپونه وهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رانه غواړي چې لمبه لمبه شم،

زه يې هم سرو اورو ته ونځېدم

و سرو سکروټو ته يې وغورځېدم

لا د همدې مينې په تور

ځان ته زندان او هتکړۍ لټوم،

چې زولانه شم او جنون غوره کړم

ددې زمان له نيرنګونونه پردی پاتې شم؛

خو:

زه له قسمت سره پوخلا نه يمه

يا دا فلك راته اغزن خوبونه ويني

يا داسمان په ماڼيجن ذهن کې

د تش غرور خيالونه غورځي راته

يا يې په زړه کې پټ اورونه شنه دي؛

چې يې بخري زما تر خوا رااوري

راته په قهر قهر ګوري او رمزونه لري

خو زه،

له دغې مينې تېرېدلا ی نه شم

هغه وعدې هم ماتولای نه شم

زه د پتنګ په شان له شمعې بېلېدلای نه شم

پرېږدئ چې وسوځم،لوګی-لوګی شم.

\1379تله\16 ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلی

دکلي چم کې یې ځوږ نه شته مساپر دی چېرته

رقیبان وایي پرې یې نه بږدئ هېڅ وبال نه لري

شپېې د هجر یې اوږدې شوې خدایزده څه پرې وشول

د وصال ترې سره ځواب نه وي اوسوال نه لري

چې پرې رنې شي د عمرونو خوبوړې سترګې

دغه منبر هغه اذان، هغه بلال نه لري

د زړه پر پاڼه یې لیکلی دی پیغام د مینې

د جانان نوم چې کله واخلي بیا زوال نه لري

خیر که نن نه وي سبا به یې د سوبې اورې

داسې یې مه ګڼه چې توره نه شته ډال نه لري

شکېبه! ستا غوندې به کله څوک پرې ورحمېږي

وایي یتیم دی، هېڅ تربور یې نه شته سیال نه لري.

ملنګه

د سعدالله سعید په قافیه

قاتل یې مه ګڼه چې زړه له دې ملنګه راوړي

د بڼو غشي اوروي سوبې له جنګه راوړي

دعشق منصب یې دی خپل کړی پر دې لاره درومي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېڅلې شمعې ته وزرونه له پتنګه راوړي

د یوې نرۍ رڼا په تمه سل مزلونه وهي
هغه زلمی له کوه طور نه شمعه څنګه راوړي

چې پرې را یادې شي د سرو وختونو سرې لښکرې
د رقیبانو ککرۍ به له سالنګه راوړي

د تېرې تورې هر ګوزار یې دی په ژوند منلی
نه چې ددوی غوندې خیالونه له پالنګه راوړي

د انقلاب د سیند څپو نه به ساحل ته رسي
دا لامبوزن د توپانو خوی له نهنګه راوړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سعدالله سعید

ښاغلی سعدالله سعید زابلی د الحاج ملاعبدالقیوم اخند زوی د 1358 ل کال په شاوخوا کې د زابل ولایت، شملزو ولسوالۍ د "کښته ژیغ" سیمې په "غبرګي" کلي کې زوکړی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د جنوبي پښتونخوا د ضلع قلعه سیف الله مسلم باغ په مالګګۍ کمپ کې ترسره کړې دي، ددې ترڅنګ یې ځانګړې(دیني) زده کړې هم کړي او پر 1378ل کال د جلال اباد ښکار له ننګرهار عالي لېسې څخه فارغه شو او بیا دکانکور تر ازموینې وروسته د ننګرهار انستیتوت منځني طب ته بریالی شو، چې اوس هم په دې پوهنځي کې خپلې لوړې زده کړې پرمخ بیایي. له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي ددې ترڅنګ یې په نثر لیکلو کې هم ښه قلم چلولی دی.تر دې مهاله یې لاندېني اثار کښلي دي:

یوه شعر ټولګه.(ناچاپ)

دفولکلوریکو کیسو یوه ټولګه.(ناچاپ)

د لنډېو کیسو یوه ټولګه.(ناچاپ)

د زابل ولایت د "ساوڅ غره" په زرغونه لمن کې د تاندو شاعرانو دې مین لاروي(سعید) هم په خپل شاعرانه مزاج سره دفکر و خیال پانګه غوښنه او شتمنه ساتلې او د راتلونکي لپاره ډېره هیله ترې کېدی شي، دشعر څرنګوالي ته یې په پام سره دا ویلای شو چې سعید به د راتلونکي ښو شاعرانو په ډله کې هغه ښېلګه وي چې د هنر ډېر مینان به یې د شعر په ورمو دخپل ذوق تنده ماته کړي.

که یې مطالعه او خپلې هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو دی به هم دهنر په ډګر کې خپل لوی ارمان ته ورسېږي.

شینکی چنار

تر شنه چنار لاندې په ترپ نازُکې پښې ووهي

پر ګودر تاوې شي، راتاوې شي چمبې ووهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تنکو ولیو چې ژی واخلي او کږه وږه شي

لکه هیلۍ د سیند په منځ کې څپڅپې ووهي

که مې په ورینه ټنډه ولمانځې سلام به وکړم

ما دي د شېخ په سپینو لاسو کې تسپې ووهي

تندی دي ولې وي مدام وما ته تروش نیولی؟

رقیب چې راشي ستا له څنگ سره گونډې ووهي

ستا په کتو کې زړگی یخ شي اشنا دومره خوښ شم

لکه کوچۍ چې په سره دوبي کې شلومبې ووهي

سعیده! هر چا چې سوځلي، بې ازاره یو موږ

رب دي همداسې د هغوی پر کور لمبې ووهي.

تورخنجر

دا خو گناه ده په تا څه شوی اثر جانانه

قبله دي چپه کړه ولاړ یې مخ پر لمر جانانه

صبر او زغم یې رانه وړي دي ارام نه راځي

دا ستا د مینې اثر زیات دی له منتر جانانه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېل ستا بچو زما بچو ته د بند ځلی جوړ کړ

پرون شمشاد ګیله کوله له خیبر جانانه

که ستا په خیال کې له ملنګه لاهم کم راځمه

ما ته خو ګران یې په ولاړ د زړه له سر جانانه

لاس ورکړه مړ به شي ظالمه څه کافر خو نه دی

سعید ته ننبه بېلتانه کړ تور خنجر جانانه.

ګواښ

تندی دساقي تریو دی، چې وچاته کوي ګواښ

رقیب ته په غوسه دی که وما ته کوي ګواښ

دا چا به مقاومت وي د خمار وربانديې کړی

د مینې لېوني ګوره صهبا ته کوي ګواښ

ملګرو! لږ خبر خو زما هم واخلئ له یاره

دا ولې همېشه ما بېنوا ته کوي ګواښ؟

زړګیه! زه خوتل ورته په عجز کړمه سوال

رقیب خو زورور دی چې اشنا ته کوي ګواښ

بس مه پوښته سعیده! ددې خلکو زړونه کاڼي

ترس نه شته له ازاره بېګناه ته کوي ګواښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼه چينه

سرونه اخلو په ورغوي ناوې چنګه راوړو

د خيال ګودر ته به بدرۍ، لاچي، لونګه راوړو

چې په کې وګوري د شپې سپوږمۍ تصوير دسينې

رڼه چينه د غرو له سره ړنګه بنګه راوړو

چې ښاپېرۍ مو درته ستړې کړې خوله خوله شوې

بيا به دې هله موږ په تاب د رباب ترنګه راوړو

دا په جرګو مرکو نه شي په قيام به ورځو

دا سوبه خدای خبر ملګرو! بې له ننګه راوړو

دا د حسينو قاتلان موږه ښښلی نه شو

والله چې غچ يې هم له روس، هم له پيرنګه راوړو

د حريت ټيك پر تندي ږدو د پتمنې ناوې

سعيده! رنګ بې د سپوږمۍ له سپينه رنګه راوړو.

پيغام

دا مسوليت به وي د چا پر غاړه

چې مو ځواني شوه په دردو کې تېره

حق د ګيلې لري راتلونکی عصر

خو په موږ هم شوه په دردو کې تېره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالله سعیدي

سید عبدالله سعیدي پر 1312ل کال د کندهار دربیمې ناحیې د افغانپورو په کوڅه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شالېمار(مشرقي) ښوونځي کې پیل کړې او له احمدشاه بابا لېسې څخه یې د دوولسم ټولګي بری لیك ترلاسه کړی دی. وروسته د لوړو زده کړو لپاره کابل ته لاړ او هلته یې د ادبیاتو پوهنځي په انګرېزي څانګه کې لوړې زده کړې وکړې، وروسته یې د کندهار په بېلابېلو ښوونځیو کې د انګرېزي، پښتو او دري ژبو د ادبیاتو پر تدریس پیل وکړ.

د ښوونځي له اووم ټولګې څخه یې له شعر و شاعرۍ سره مینه لرله، وخت پر وخت یې نثري لیکنې او شعرونه په خپرونو کې راخرګندېدل. په شعر کې یې د ټولنې او طبیعت ځینې داسې انځورګرۍ ترسترګو کېږي، چې زموږ د وګړو ذهني او رواني غوښتنې او هیلې څرګندوي او انځوروي، د لرغونو شاعرانو د ډېرې ژورې او هر اړخیزې مطالعې له کبله د هغوی له شعري ځواك څخه اغېزمن ښکاري، د شعر ترڅنګ یې د نورو خورو ورو مقالو شمېر هم ډېر دی، چې ځینې یې د هېواد په بېلا بېلو مهالنیو خپرونو کې خوندي دي.

نوموړي ښاغلي پر 1379ل کال د ورپېښې ناروغۍ له کبله له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې او پاتې ژوند یې موږ ته راوباښه.

دا هم دنوموړي اروابناد یوه شعري بېلګه:

ګل

د عبدالقادرخان پر ځمکه

شګفته په باغ و راغ شول د بهار ګل

هم پر بام هم په کوڅه، هم پر دېوار ګل

نه یوازې ګل د ګلو بوټي ونیو

بادام ګل، شفتالوګل، ونیو انار ګل

هر اشیا د ځمکې ګل، پروردګار کړ)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمادات گل، نباتات گل،کُل ابشار گل

کاڼي بوټي خاورو خس په گلو پټ شول

دهمه واړو عیبونو شو ستار گل

چې د سترگو نظر لگي واړه گل دی

وړاندې گل دی،وروسته گل یمین یسارگل

هیڅ یو ځای خالي له گلو پاتې نه شو

په بازار گل، پر سارا گل، پر کوهسار گل

که اسمان په شپه په ستورو ښایسته دی

لا ترې ځمکه ښایسته کړه په بهار گل

عندلیب نارې وهي چې سیل کاندي

بهار درومي رژېدون کا په وار وار گل

لا تر کوره کور دید پروت په گور کې ښه دی

چې به نه گوري سرِکال ددې گلزار گل

دبهار په سیل جونه زلمي کښېږدي

په وربل گل، پر پټکي گل، پر دستار گل

د دلبر صورت تمام لکه گل روغ دی

پښې یې گل، لاسونه گل ځېره رخسار گل

مې گلگون، ساغر گلگون، ښیښه گلگونه

ساقي گل، حریفان گل، گل نگار گل

دبهار په سیل وخوځه له کوره

دراتلو دې هر کور ډېر کا انتظار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګلونه بویوي احتیاط بویه

چې پر شونډو دې ونه کاندي پرهار ګل

چې د ګلو هار پر غاړه نازنین کا

پر سینه باندې یې څرخي لکه خار ګل

خاص و عام یې بهره من په ننداره شول

منتونه پر هر چا باندې کړه بار ګل

چې د یار له وصله ښاد وي ګل به ګوري

د مهجورو به هرګز نه وي په کار ګل

چې بې یاره دبهار په سیل دروړم

په خاطر باندې مې لګي لکه نار ګل

په هزار رنګه ګلونه شګفته شول

ښکاره نه شولو په څېر زما د یار ګل

چې دا هسې یې په ډکه خوله خندا کړه

مګر نه و له خزانه خبردار ګل

په هوس، په خوشحالۍ یې اموخته وي

ګل پروره، مه کړه ژر له ژره خوار ګل

بلبل هېڅ نه و خبر دعشق له تاوه

په فریاد کړ، په نارو کړ په چغار ګل

چې د سرای په ځمکه وا دپسرلي شي

شرمنده کا د کشمیر د بل دیار ګل

دا رنګ ګل چې په سرکال د غواص وا شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچا ياد نه شي پخوا هسې بسيار گل

چې ښبان دخپل اشنا ورځنې مومي

ځکه ياد عبدالقادر کړ په تکرار گل

په بياض کې مې دشعر ډول ډول

شگفته دي ترداښه هزار هزار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

ښاغلی عبدالاحمد محمدیار د ارواښاد محمد حسین زوی پر 1356ل کال د شنه ارغنداو په چارباغ سیمه کې زېږېدلی دی، یو کلن و چې د ګوزڼ(فلج) کرغېړنې ناروغۍ یې له سترګو څخه رڼا او له تنکیو پښو څخه د خوځښت زور واخیست.

محمدیار د ژوندانه تر دې شېبې پورې یوازې پر خپلو دوو ژمنو ملګرو(لکړو)د خپل ژوند درانه پېټې لېږدولي او له هغوی سره یې د تلپاتي یووالي ژمنه کړې ده.

څه له پاسه اووه کلنه شاعري یې دې حد ته رسولې ده، چې په کندهار ادبي ټولنه کې یې د ادبي بنډار ټول ملګري تر بلې میاشتنۍ مشاعرې پورې د شعر اورېدو ته په تمه وي. ځینې خواره واره نثرونه او شعرونه یې په طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت، هیلې، ګندهارا، کندهار او نورو مجلو کې خپاره شوي دي.

د محمدیار د ذهن یوه برخه حماسې او یو ډول جوش ته ځانګړې شوې چې ځېره ژبه یې بیا ددې اغېز نور هم ډېروي، تغزل یې ښایسته او له بغاوت څخه ډك دی، هېڅوخت یې د خپل شعر(واعظ او زاهد) ته ددوستۍ لاس نه دی ورکړی، بلکې دی ورته هره شېبه ګواښېږي او نادودې یې په زغرده غندي.هېڅوخت له ژونده نهیلی شوی نه دی، هغه د صبر لوی غر دی چې یوازې دیوې ورکې رڼا په تمه شپې سبا کوي او هر څه زغمي. کله چې قلم اوچتوي نو د الهام په مست سمندرکې ډوبېږي او خیال یې دومره اوچت الوت کوي چې"د اسمان لور"(سپوږمۍ) یې پر لمن باندې را رغړي

غزل

هر یاد دې په لاسو د غزلونو شي رااوړ

غزل له ځوانو ځوانو الهامونو شي رااوړ

راتشه مې لمن له تشو تشو ثوابوشي

دروند پېټی پر اوږو د ګناهونو شي رااوړ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري مې شي لمر، د ورځې ټوله خرابات

د شپې هم د سپوږمۍ په تنابونو شي رااوږد

دعاوې د روغتيا به راته نه کوئ خواخوږو!

يو کيف جهان جهان مې له دردونو شي رااوږد

توبه به راته نه وايې ډېر ډېر د توبې زويه

قسم که لږ تاثير دې له وعظونو شي رااوږد.

غرونه مانا

سترګې چې کږې په ادا واړوي

درد باندې د زړونو دنيا واړوي

بويه چې اسمان به يې راځي پښو ته

روس چې تر امو په ځغستا واړوي

وزانګې راوزانګې نشه نشه

وار چې دخمار پر سوما واړوي

څومره ورته ګرانه پښتونواله ده

مخ باندې پلو له حيا واړوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا خومره درنه شي پښتنه پېغله

ننګ ټپه ټپه پر غزا واړوي

ته وا کوم غازي د سوبې ویاړ ګټي

شور چې د بنګړو پر شرنګا واړوي

دا د ګل د راز لو مفسره ده

اوس به درته غرونه مانا واړوي.

1378/3/1ل. کال، کندهار

پښتانه ستوري

سر په خندا دي، پر اسمان د ګرېوانه دي ستوري

بیا دي پاشلي پر لمن، دانه دانه دي ستوري

شوخې! تر پښو یې لاندې نه کړې، لږ په پام خوځېږه

تنکي زلمي دي، ښایسته دي، نازدانه دي ستوري

سپوږمۍ رڼا په غېږو غېږو ده راوړې کور ته

ځکه چې نن یې په کاله کې مېلمانه دي ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سره شفق خوني منګولو کې خواشيني نه دي

لاهم ځلېږي، مېړني دي، پښتانه دي ستوري

د شپې اوښان يې مهار کړي، لېږدېدلي کاروان

ځي د سبا تر کېږدۍ پورې، اوښبانه دي ستوري

سپين سپين غمي دې دي، ټومبلي د ښکلا پرښتې!

څه پر لېمو، څه پر باړخو، څه پر بانه دي ستوري

محمديار د خيال پالنګ کې اوچت ځای ورکوم

وړ د درنښت او د عزت دي، ډېر درانه دي ستوري.

لاس

په غاړه کې چې مسته جوړه لاس راواچوي

و زړه ته مې دميني پوخ اساس راواچوي

رخصت چې ځنې غواړم زړه نا زړه اجازه راکړي

له سترګو نه د اوښکو روڼ الماس راواچوي

شهلا ملالو سترګو نه يې اوري الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ميوند ميوند تپې مې پر احساس راواچوي

ګاونډ کې مې مېشت شوی يو بدشکله تور شيطان دی

په کار کې مې د عشق شك و وسواس راواچوي

زه ناست ورته په ونه کې د خيال يم ښکلې کښته

د وصل بلنليك به هلته پاس راواچوي.

1378/3/10ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالجبار ترنگ

ځوان شاعر او لیکوال عبدالجبار ترنگ د ښاغلي عبدالاحد ترابي زوی پر 1360ل.کال په کندهار ښارکې زېږېدلی دی. پلرنی ټاټوبی يې ارزگان ولايت دی او له ډېرې مودې راپه دېخوا په کندهار کې استوگن دي. لومړنی زده کړې يې په البېروني لېسه کې پيل کړي، چې اوس هم د همدې ښوونځي د دوولسم ټولگي زده کوونکی دی، دوه درې کاله کېږي چې د ترنگ شعرونه په ځينو هېوادنيو او بهرنيو خپرونو کې تر سترگو کېږي، ددې تر څنگ ځينې لنډ هنري نثرونه يې هم کښلي، چې په هنري لحاظ ډېر اوچت او پاموړ دي.

ترنگ ايله په دې وروستيو کې وغوړېد او خدای شته ډېر ملگري ورته هيله من شول، وړاندې يې هم هغه د چا خبره(توري پېيل) او په ځينو خپرونو کې به راښکاره کېده، خو وروسته چې يې غوره شعري بېلگې ولوستې او د اوچتو شاعرانو تجربې يې وکتلې، نو تر ډېره وخته تم شو او څه موده غلی کېناست، چې ټول ملگري يې ځان ته هېښ کړل. اوس ډېر لولي، اوري خو لږ ليکي. په لږو بيتونو او لنډو قافيو کې ډېر هنري شته ځايوي،خو که يوازې د قافيه وال لمن يې ټينگه ونيوله او په دې فورم کې پر مخ لاړ غوره به وي، نوموړی دخپل ويښ ذهن او شعور په ملتيا د هرې ليکنې هنري او ادبي جاج اخلي او ټول شته يې ارزوي. له خپل هېواد او هېوادوالو سره ډېره مينه لري، د ملگرو تر منځ به يې په ځينو ناستو کې دهېواد پر روانو پېښو او چارو خبرې اترې کولې، کله چې يوه موضوع ورته ارزښتمنه وبرېښي نو تر ډېره وخته يې څاري او سم و نا سم اړخونه يې ځان ته معلوموي، په اصطلاح د کنجکاوۍ حس يې پياوړی دی. کېدی شي د خپل پلټونکي ذهن په ملتيا ډېرې برياوې ترلاسه کړي او د زمان هغو غوښتنو او پوښتنو ته ځواب ووايي چې گڼ شمېر خلك په کې پاتې راغلي دي.

جادو

د باڼخو د اوښکو ځل يې جادو گر دی

ته وا ستورى پر شفق باندې را بر دی

د څو حسنو لارويان به شايد ډېر وي

زما يو(اشنا) د مينې پيغمبر دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته لمر به شي هر سيوری راوژلای

خو د جنگ سيوری والله پرې زورور دی

دا دسپينو خلکو لاس دی چې دوی چوپ دي

نه بلا ده، نه پېری دی، نه اثر دی

دا غزل پښتون غزل دی جباريه!

تر هغو چې(دُراني)،(ستوری) او لمر دی.

رازونه

ټول رازونه نن د ستورو درته وايم

زه يې نه، ګوره! په نورو درته وايم

پردې قول ياره! ژوند غوندې ولاړ يم

چې منې په هغو تورو درته وايم

د ښيښو مخونه تور دي، ځېرې تورې

دا زموږ حالت چوپ، ورو ورو درته وايم

د ځوانۍ د کيف مريده اشنا ګوره

د ښکلا د نوم په تورو درته وايم

تر زړګي وي لاهم تېرې ځينې ښکلې

له خبرو په زړه پورو درته وايم.

1379ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېر شوی توری

دا یو زړه چې رانه دلته اشنا! هېر دی

د هغوی دکانړو شمېر مې هم بیا هېر دی

د جانان د پلونو خاورې چې شنم

دې کوڅه کې مې یو (توری) بېګا هېر دی

بس له دغو سپینو خلکو دومره واورئ

چې یې ذکر لا د لمر او سبا هېر دی

د شیطان قدم پر زړه تقدیر رد کړی

چې دا ولې ترې زړګی داسیا هېر دی

سپینې اوښکې اوسلګۍ، زارۍ، خبرې

ته وا ناز غوندې منتر ترې رښتیا هېر دی.

1379ل کال، کندهار

ستوري

د حسن پرمدار وي دوه خشنګ ستوري

اوسېږي دواړه یاره! ښنګ پر ښنګ ستوري

عشقونه چې نغمې شي او شرنګېږي پرې

دا ځو شي له دې ستورو هماهنګ ستوري

د زړه د شپې سباوي په راتګ ته وا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی مړي چې لړ پورته شي په درنګ ستوري

دا شپه چې شمعې غواړي او مفلسه ده

بايللي بې وي خدايه! بيا خپل دنګ ستوري

را اوري سر ته ناست"درويش" اسمان څخه

بېشمېره(په لمن کې) با اهنګ (ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقدیم پتیال

ځوان شاعر عبدالقدیم پتیال د حاجي سردار محمد الکوزي زوی پر 1361ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو ستونزو له کبله یې زده کړې نیمګړې پاتې شوې او د ژوند کړاوونو ته یې اوږه ورکړه، چې اوس هم د لوحه لیکنې دکان لري. د لیکګرۍ هنر ترڅنګ لیکوالي هم کوي، چې پر دواړو یې لاس بر دی او ښګګه پیاوړی او بریمن مټ لري، که څه هم ډېرتنکی دی، ښه استعداد او تاند ذهن یې دا په ډاګه کوي چې پتیال به په نږدې وخت کې د ښایسته کندهار پر هسك باندې د یو ځلاند ستوري په څېر وځلېږي او ډېرې سترګې به وبرېښوي.

څه له پاسه درې کاله وړاندې چې د ځینو په وینا لا یې د شعر پر ځمکه خاپوړې کولې، په یوه ادبي غونډه کې یې ځینوشعرونو یو شمېر مینه وال رامات کړل، وروسته چې له نورو ادبي ملګرو سره اشنا شو او نوې کتابونه یې ولوستل نو په لنډه موده کې یې شعر د مستۍ په هغه ځم کې رنګ شو، چې "جهاني" یې جهاني کړی او ډېر زړونه یې تسخیر کړي دي.

تر څه مودې وروسته یې دځینو سر لارو شاعرانو له اغېزو څخه هم د وتلو هڅګګه پیل کړه او تر یوه حده یې خپله لار په نښه کړه، اوس که یې څوك شعر لولي پرته له دې چې نوم یې واخلي نو شعریې پېژندل کېږي.

شعر یې په یوه ځانګړې مستۍ او شور کې ډوب دی. لنډې کیسې هم لیکي، چې یوه ټولګه ترې جوړېږي، کره کتنه هم کوي چې ښه په نره په کې پر مخ روان دی، ځینې فني نیمګړتیاوې به لري خو دا به وخت ته ګورو چې دی ترې څه مومي، نوروته څه ورپه برخه کوي او وخت ورسره څه کوي.

د سترګو مسجد

یو مست کافر احساس مې پر ثواب تاو او راتاو شي

له خروشه نا ارام شي، پر ګرداب تاو او راتاو شي

د مینې له چینې نه د وفا کټورې ډك کړې

د نور له مستو وړانګو بیا بېتاب تاو او راتاو شي

د اوښکو له محله مرغلینې پیغلې ورکې

د خیال نیلی یې اوس خو پر پنجاب تاو او راتاو شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانکار او یار ساقي مو د زاهد خلوت راګړوب کړ

وای ګونديې چې دا شېخ مو پر شراب تاو او راتاوشي

الهام ته د غزل مې حريفان بې ګټې ګواښ کړي

يو بيت به يې د دوی پر درست کتاب تا او راتاوشي.

/1379زمری/26ل. کال ـ کندهار

د غچ ژبه

د الهام شېخ، د مست غزل پر لوړ منبر غرېږي

خو د شپو شپول ورته تر مخ او تر اوتر غرېږي

د غه باټك د(زمري زوی)د(خره) له ترپه ژېړ شو

خو په خبرو کې هر چاته يو لښکر غرېږي

ستا د جام تور ځنګل کې ښکار شوه زما د شونډو هوسۍ

نو د غچ ژبه به ساقي اوس سر پر سر غرېږي

دا د(طور) لور ده، پردی ځوانه! بد ور ونه ګوري

که څه ددي ښامار ته، ستا ښامار منتر غرېږي

خير که د مرګ ګرېوان کې ښخې شوې دژوند سرې اوښکې

خو دلېمو پر راڼه عرش به په محشر غرېږي.

/1379لمريز، دويمه ناحيه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېره ژبه

دمستۍ يو مست سېتار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

داحساس دسپېدو څار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دتقوا دپښو له ترپه زما دزړه هر غوړ کوڼ شوی

د پايزېب خوږ شرنګهار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دسپېرې ژبې پر ځمکه د شرابو اتڼ سوړ شو

نو خود زوړ يار مست خمار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

زما د ښکلي د کور وره کې ځړول چې مې خيالونه

هغه ځای او هغه دار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

د لېمو د اسمان لمر کې د بڼو شپې شوې سرکښې

اوس د يار يو روڼ ديدار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دا غزل مې شېخه شوی چې ميدان ورته خالي دی

ها(ښاغلی ګناهکار) مې رانه ورك دی، وي به چېرې.

/1379وږی/2 ، کندهار

د احساس سرخانه

راځه ماتې دې توبې کړه، د شراب په جم شريکه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیالونو ایمان راوړه، پر سرکښ صنم شریکه

د احساس په سرخانه کې د غیرت چرسان تیار کړه

پر چیلم بیا شونډې کېږده، کش کړه درونډ خوږ دم شریکه

د مستۍ احد کې خرپ خروپ د مچکو تورې اورې

موږ په دې غزا بېلېږو، له یو تور تورتم شریکه

شېخه موږ خو ښکلي تل په غېږ کې ټینګې دي نیولي

راشه ته هم پر یو چټې ځان کړه سرېښ هر دم شریکه

د لېمو جام مو نن ګرو دی، په کعبه کې مو مستي ده

نړوو په نظرونو د رقیب حرم شریکه

د"غزل"په (ښکارپورۍ) کې سندریزې ببباکۍ دي

راتوېږي مست خیالونه تر(پایلوچ) قلم شریکه.

/1379غویی/12 ل.کال_کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقيوم مينه وال

ښاغلی عبدالقيوم مينه وال د حاجي عبدالرحيم زوی پر 1348 ل-کال د کندهار ميوند ولسوالۍ د پاشمول په وزيرانو سيمه کې زېږېدلی دی. خوږې ورې ديني زده کړې يې کړي، نوموړي هم د کډوالۍ او جلاوطنۍ ترخې ورځې تېرې کړې او پر دې ستونزو سربېره يې له شعر و شاعرۍ سره خپله مينه پاللې ده. کله چې د کندهار ادبي ټولنې مشري ورتر غاړې شوه نو ددې ټولنې د غونډو جوړولو او سمبالولو چارې يې په مينه پر مخ بېولې، د همدې هڅو په لړ کې يې له ډېرو سيمو څخه ځوان شاعران او ليکوال سره راغونډ کړل او سره معرفي کړل.

مينه وال صيب د پخو شاعرانو له تجربو څخه هم ګټه اخيسې او خپله هم هڅه کوي چې په شعر کې يې اخلاقي معياورنه ، ټولنيز او اسلامي ارزښتونه خونديي وساتل شي. شعرونه يې تر يوې ټولګې ډېر دي کوم خپور شوی مستقل اثر نه لري. د ډېرې اوسېلې خاوند دی، که په فرهنګي او ادبي ډګر کې يې خپله هڅه او مينه په عملي توګه ګرندۍ کړې نو پايله به يې ډېره ګټوره وخېژي، هيله ده د مينه وال صيب مينه يوازې په شعر کې رامحدوده نه شي او په نثر کې هم خپله قلم وچلوي، ځکه ځينې نثري ټوټې يې ښې وې. ورځنيو ستونزو په کراره نه دی پرې ايښی، کله په کابل کې وي، کله په خپل کلي کې او کله هم په کندهار اطلاعاتواو کلتور رياست کې، د خورو ورو شاعراوانو په راټولونه او يو له بل سره په معرفي کولو کې ډېره خواري ګالي. خو په دې کار کې د يو منظم پلان د نشت له کبله کوم پاموړ پرمختګ نه ترسترګو کېږي، له دې کبله د ډېرو سيمه ييزو ځوانو شاعرانو استعدادونه هماغسې پاتې دي او تر دې مهاله يې فرهنګي اړيکي کمزوري دي.

نو هيله ده چې د مينه وال صيب په مينه و هاند د کندهار مېشتو ځوانو شاعرانو اړيکي ټينګ شي او دا ځوان استعدادونه وغوړېږي.

دا هم د مينه وال صيب د زړه اواز چې د شعر په ژبه انځور شوی دی:

د ښکلا پېغله

د ښکلا پېغله مو له کلي نه بدرنګه وځي

په وينو سره لکه سور ګل غوندې همرنګه وځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موسکه خوله یې د سکوت دېوانو سوك وهلی

لکه پردېس له خپور پالنګه مو ملنګه وځي

د ناز پري يې دسره کلي سرو لېوانو یووړه

د وير په چم کې د ناسيال ټپوس له جنګه وځي

د څو دېوانو تور مخونه يې په خوب لیدلي

د خوب له حوله چې تورسر له "دهمزنګه" وځي

ویبلو پښو ته یې وزري د غزلو ږدمه

چا وې له کلي نه مو لاړه، له فرهنګه وځي.

خبر د پوهې او تدبير ده

زه یې له یاده لکه مړی د پرون ووتم

چې له کاروانه د ژونديو په ژوندون ووتم

دوی په موسکا موسکا یو بل ته سترګکونه وهل

زه په نیمګړي عشق د میو له وېشتون ووتم

دا چې ما ویشتی د نن فکر د پرون په کاڼو

څکه تش لاس نن له ډك ښار د تمدون ووتم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم چې د عقل پر منبر تل لېونۍ خبرې

ګوره انجام کې هم له پوهې، هم جنون ووتم

چا دزهرې، چا دمریخ پر کنارو ودانګل

زه دخپل ځان په غم اخته یم، له سمون ووتم

نور به لا څو سرونه نذر دې جونګړې ته ورم

چې نه مانۍ شوه، نه جونګړه ترې یو شپون ووتم

خبر دپوهې او تدبیر ده، څه بې ننګ خو نه یم

دا چې له دې رنګین جهانه خړ پښتون ووتم.

خپلواك

مورې خو د چا د قامت سیوري نه یو

چې ترقامته یې مهمل پاتي شو

نه هم له چانه د سوال هیله کوو

چې ترې پر لاره لکه پل پاتي شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ وجود هم ځان له سیوری لري

موږ په قامت به خپل افضل پاتې شو

زموږ قدم هم ځان له پل زېږوي

موږ به په يون سره مشعل پاتې شو

موږ خو د چا دښکلا وړي نه يو

نه به د چا د ښکلاغل پاتې شو

موږ د ښکلا له کلي دلته راځو

موږ به تيارو ته تل اجل پاتې شو.

کندهار

د زړه هنداره

والله چې بيا مې نن له سترګو نه پرې توی شوې اوښکې

چې د پيمخو مې لاسو کې مات بنګړي وليدل

خدای￼شته د کوم شهيد په وينو يې وو سره لاسونه

پر ګودر پاتې مې په وينو سره منګي وليدل

د زړه هنداره چې په کاڼو د نفرت ماتوي

په دغه ښار کې مې همداسې لېونې وليدل

و بې شعوره، خو زموږ د باشعورو په وير

لانده په اوښکو مې د ګل سره اننګې وليدل

يوه وزرمات بلبل سحر هم راته داسې ويل

څو وزرماتي مې همداسې بېګانې وليدل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهيد-شهيد ښکاري ملګرو! مينه وال د الفت

څو ښېنوا مې ترېنه پاتې اسويلي وليدل.

عبدالله هنرمل

ښاغلی عبدالله هنرمل پر 1356 لمريز کال د محمد کريم په کاله کې وزېږېد، خپلې لومړنۍ زده کړې يې همدلته په کندهار کې بشپړې کړې، وروسته يې په ځينو جوماتونو او ديني مدرسو کې هم زده کړې وکړې، خو په هېواد کې دناسمو حالاتو او دخپلې کورنۍ د اقتصادي ستونزو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي.

څه له پاسه لس کاله کېږي چې شاعري کوي چې ولسي رنګ يې په شعر کې جوت دی، همدا راز دده په شاعرۍ کې د ولس د زړه هغه اواز هم رااخيستل شوی چې تر ډېره وخته ددې ځورېدلي او کړېدلي ملت په ګوګل او خوله کې بند پاتې و. دوه دري کاله وړاندې به يې کله کله په طلوع افغان ورځپاڼه کې شعرونه خپرېدل، خو کله چې يې په کورنۍ کې د هنرچاپېريال نور هم تنګ کړای شو، نو ښاغلی هنرمل يې (په شعوري ډول) دې ته اړويست چې له کتاب او قلم څخه فاصله واخلي، ليکوالي پرېږدي او يوازې د روزګار درنو بارونوته ملا وتړي. له بده مرغه تر اوسه پورې يې نه بله ليکنه وکړه او نه هم شعر وليکه. سربېره پر دې ډېر مينه وال او هنر ته لېوال ذوقونه يې په خپلو ګوتو کښل شويو انځورونو او ليکګرۍ ته رامات کړي وو. له نېکه مرغه اوس هم دا هنر پرمخ بيايي، که په دې برخه کې يې درياضت او مينې لمن پرېښوده نو دا هنرونه به يې هم له لاسه ووځي.

د نوموړي د نويو شعري بېلګو د نه لوستو له کبله يې پر پخوانيو هغو هم چې د شاعر لومړنۍ تجربې دي څه ويل غوره نه بولو.

وريت خمار

لامبي لا اسمان په وينو، ماتې ارادې نه دي

وتي د وختونو له سينو نه هم کينې نه دي

هوښ کوه! يوبل مين پرون هم په کې ډوب شولو

مه درومه زړګيه! دا کوڅې هغه کوڅې نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته مینه نه شته، ورته غټ په سترګو مه ګوره

دا انګړ پردی دی، دغه سترګې د لیلې نه دي

ستوغه پردېسي ده، څوك دې حال راڅخه نه پوښتي

کلوپ د زړو هوجرې دي، د چا خلاصې دروازې نه دي

ته که ځنې لاړې، ښکلي هم ورځنې تللې دي

کلي کې لا مړې دخپلمنځي جګړو لمبې نه دي

وریت خمار دې ځار شم، زما سترګې یې شاهدې دي

تا شوګیرې کړې، څوك دې نه وایي چې شپې نه دي

نورڅه که مې نه شته خو یو ته راځنې مه درومه

ما پر زړه راوړې دلته بل چا ته اسرې نه دي.

سور غمی

زموږ نه یو قوي ښامار برى وړی

تخت نه یې د زړونو سور غمی وړی

اوس به موږ د زړه په بڼ کې څه کرو؟

چا رانه ګلونه چا سپرلی وړی

تېره مو روژه شوه لا اختر نه دی

لاس نه د هلال یې سپین وښی وړی

شته خو پر خپل ځای دی خنګې ولولو

زموږ د خدای له نومېږ غړوندی وړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه شته چې په لوړ غږ ليلا ووايي

وخت رانه دکلی لېونی وړی.

خمار دې یم

سترګو کې مې ونغاړه، خمار دې یم

زړه ته درننږدې به شم، پرهار دې یم

ښکلی یې په ناز باندې لوی شوی یې

ورك به شې، پر بله مه ځه لار دې یم

ته لکه تپه هسې شیرینه یې

راشه چې دې ولولمه، زار دې یم

شونې نه دې بیا چې دې سپرلي ګورم

سر کې مې ګل وتومبه، دستار دې یم

خدایج درته پیېلی د غزل په تار

غاړه کې مې وزنګوه، هار دې یم

تاو مې کړه له غاړې نه لاسونه خپل

هسې څه پـــــــــــــروا ده، ګرانـــــې یـــــــــــــار دې یم.

عبدالواسع هڅیال

عبدالواسع هڅیال د رحمت الله "چې خلك يې داغاجان په نامه هم پېژني" زوی پر 1356لمریز کال د کندهارښار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی، په البېروني لېسه کې يې خپلې لومړنۍ زده کړې تر اتم ټولګي پورې ورسولې، ورسره دیني زده کړه يې هم څه نا څه کړې ده، کله به چې له کابل یا پېښوره یوه نیمه نوې خپرونه کندهار ته رارسېدله او ټولو ملګرو به هڅه کوله چې لومړی يې وګوري، نو مازیګر به ورسره د هڅیال ضرور ناندرۍ وه او په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي هڅه کې به و چې د يوې شپې لپاره يې ورځخه تر لاسه کړي. نوموړی اوس د کندهار مجلې د ليکنې هيت غړی دی او ددې مجلې هنري برخه چلوي.

هڅيال هم د ډېرو نورو شاعرانو په څېر د شعارونو له اغزنې دښتې څخه رااوښتی او د هنري شعر شنه بڼ ته يې ځان ورلنډ کړی دی، که يې لومړني شعرونه له اوسنيو هغو سره پرتله کړو ډېر بدلون په کې ترسترګو کېږي، د پخوانيو شعرونو ډېره برخه يې هغه شعاري ډوله خبرې دي چې ځينو ورته د حماسې استر ورکړی او ددې ډول خبرو ناظم ته يې شاعر ويلی دی، د همدې مطالعې او ادبي ناستو ولاړو برکت و چې شاعرانه مزاج يې لا هنري او غزليز شو، که يې د همدې هنري او غزليزې شاعرۍ لار پرې نه ښوده نو تر څه زيار وروسته به ډېر ترې ذوقونه د خپل شعر پر چينې خړوب کړي.

ملنګې سترګې

زړه مې داستا غمونه ټول ونيسي

لکه سپوږمۍ چې ځان ته شپول ونيسي

واړه د بم لوګي کړې پانې پانې

څوک به مو پانې د غاټول ونيسي

څنګه لوګی شوه ړنګه بنګه ځواني

څوک اوس رباب او ښکلی ډول ونيسي

پېغله ملاله مو پرديو يووړه

څوک به د غاړې رنګين پسول ونيسي

نه شته په ټوله ميکده کې يو جام

تا ته به څوک خالي کنډول ونيسي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې چېرته کېنم له پیمخو سره

سترګې ملنګې شي کچکول ونیسي.

سیوری

ګران ملګري محمدیارته!

سیوری مې تا ته پر لو لار ولاړ دی

لکه یتیم ماشوم بې پلار ولاړ دی

هغه د ښکلي کابل ښکلی مې اوس

د بل مزدورهسې ناچار ولاړ دی

تش د یوې ګولې مړی لپاره

له کوره ورك دی خواروزار ولاړ دی

بس ټول وګړي مو له ژونده ستړي

سرِ وچکالي ده کاروبار ولاړ دی

تل د رنګینې ګناه هڅې کوي

دا خو"ښاغلی ګناهکار"ولاړ دی

هغه دی ښکلو ته اوس لاس اچوي

پاس پر ګودر"محمدیار" ولاړ دی

د اناالحق اناالحق چغې وهي

روح مې منصور پر سر د دار ولاړ دی

د میخانې باداره هېر یې نه کړې

هڅیال له وخته انتظار ولاړ دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379/6/14ل

کندهار

تور مرګونه

د ژوند په کرونده کې مو کرلي تور مرګونه

هرخوا مو و درشل ته دي راغلي تور مرګونه

ښښتن مو په برخليك کې د تور مرګ لاسليك راكړی

نو ځكه راته ګران او هم ښاغلي تور مرګونه

د ژوند پر اننګو مې د ماتم سېلۍ مېلمه شوې

اشنا! زه مېلمه پال يم، ما پاللي تور مرګونه

يو ځلې كه مو بيا د ژوندون فصل رازرغون شي

نو خدايږو له دې ځايه ترهېدلي تورمرګونه

منزل ته رسېدای نه شو قدم قدم مو مرګ دی

هڅياله! موږ له وخته دي ګاللي تور مرګونه.

1379/2/29ل كال، كندهار

سرونه

چېرې پيدا شول، چېرې لوی شول دا بدرنګ سرونه

د حق نظام دی، پيدا کېږي رنګ په رنګ سرونه

چې خپل كلتور او فرهنګ پرېږدي کړي پردوته مخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غورځي د بل ډول او اتڼ ته بې فرهنګ سرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي زاهد

ښاغلی عبدالولي زاهد د حاجي عبدالمجیدخان زوی پر1357ل کال د زابل ولایت د کلات ښار په "لککو" کلي کې زوکړی دی، دیني زده کړې یې کړي او له درېیو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي، نوموړی اوس هم په زابل کې استوګن دی، د هنري ښایست تر څنګ یې په شعر کې د حماسې یو څرك هم جوت دی، خو دا حماسه هغه شعاري ډوله خبرې نه دي چې کله کله د ځینو سیاسي اونظامي مقصدونو لپاره کارول کېږي، بلکې دا افاقي حماسه د هغه خپله ذاتي او فطري ځانګړنه ده، چې د ډېرو خپلواکۍ مینو افغانانو په خټه کې اخښل شوې ده. نوموړي هنریت او شعریت ته په درنه سترګه کتلي او هڅه یې کړې چې پوره خیال یې وساتي.

څرنګه چې په دې وروستیو څو کلونو کې په زابل ولایت کې د شعر

چرګۍ توده شوې او په ښپساري ډول په کې ژبور او سترګور شاعران او قلموال په کې راټوکېدلي دي، نو په دوی کې ځینې داسې څېرې هم شته چې د اوسمهالي شعري بهیر یوه رنګینه برخه جوړوي، زاهد به هم دخپلو او ادبي بنډارونو له یارانو څخه رنګ واخلي او د شعر وړانګې به یې نور هم په ذهن او خیال کې غزونې وکړي. که خپله جهان بیني(نړۍ لید) یې له خپلو ادبي او هنري تجربو سره یو کړ، نو فکر به یې ژور او خیال به یې نور هم اوچت شي.

سپینه توره

د معرکې ډګر نن بیا د وینو رنګ واخیسته

چې مې فاتح اشنا نن بیا لاس کې خدنګ واخیسته

د ځناورو په لښکر کې لاړې جوړې کړلې

نن چې په ننګ د افغانانو تورې شرنګ واخیسته

په سپینه توره یې کړل غوڅ څو فرعوني سرونه

له ډېره زوره یې نن بیا کهکشان زنګ واخیسته

چې ولولو یې بیا ویده احساسات وپارول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته په مينه د ادم مات رباب ترنگ واخيسته

بيا يې خوره کړه د ملالې ټپه هر مورچل کې

زاهده! گوره هر تاريخ چې مو نن ننگ واخيسته.

ښکلی اظهار

توره شپه چې د نړۍ پر اسمان راشي

مقابل کې بيا سپېڅلی سهار غواړي

دا قانون دی په مضمون د عاشقۍ کې

زړه په څنگ کې نازولی نگار غواړي

چې له يار سره کلام د مينې پټ وي

خلك وايي چې دا ښکلی اظهار غواړي

چې درياب کله په سترو څپو سرشي

اخر بېرته لکه مړی کرار غواړي

چې دعوه د اناالحق څوك په اعلان کړي

بيا يو تش د جرم پړی د دار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوك چې درومي و منزل د خپل هدف ته

زاهد وايي دا رښتينی سالار غواړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالبصیر عبرت

اروابناد عبدالبصير عبرت پر 1352ل کال د زابل ولايت، ناوې والسوالۍ په بلبلي کلي کې زېږېدلی دی. له اره د وردګو ولايت د سيداباد ولسوالۍ اوسېدونکی دی، چې پلار او نيکونه يې ډېر کلونه پخوا زابل ولايت ته راکډه شوي او همدلته يې استوګنه غوره کړې ده.

په څوارلس کلنۍ کې يې د پاکستان په يوه ديني مدرسه کې خپلې لومړنۍ زده کړې پيل کړې او بيا يې د همدې هېواد د بېلابېلو سيمو په ديني مدرسو کې درسونه ووېل.

تر څه مودې وروسته بېرته خپل هېواد ته راستون شو؛ يو کال يې تېر کړی نه و چې بېرته پاکستان ته لاړ او يو ځل بيا يې پر ديني زده کړو پيل وکړ، د يوه کال په بهير کې يې قران کريم په بشپړ ډول حفظ کړ.

نوموړي په خپل ژوند کې ګڼ شمېر فرهنګي او ادبي کارونه ترسره کړي، د هرات او کندهار ولايتونو په اطلاعاتو او کلتور رياستونو کې يې ډېره موده د يوه ژمن او هوډمن ليکوال او اديپال په توګه دنده ترسره کړې ده.

نوموړي پر دې بوختتياوو سربېره شاعري هم کوله چې د شعرونو ټولګه يې د ده تر شهادت وروسته د کندهار اطلاعاتو او کلتور رياست له خوا پر 1378ل کال خپره شوه، په دې ټولګه کې د عبرت هغه شعرونه راغلي چې له 1370_1371ل کال راوروسته شعرونه راغلي دي. کېدی شي دا ټولګه بشپړه نه وي او ډېر نور شعرونه يې له چاپه پاتې وي، ددې ټولګې ډېر شعرونه حماسي او رزمي بڼه لري، ورسره ځينې داسې بېلګې هم لولو چې د هنريت له مخې ډېر لوړ او ارزښتمن دي.

د عبرت شاعري دده د عمر په پرتله ډېره اوچته ښکاري که چېرې ژوند ورسره وفا کړې وای نو عبرت به خپلې ټولنې ته داسې هنري بېلګې وړاندې کړې وای چې په ښو او معياري بېلګو کې وشمېرل شي، له بده مرغه نوموړی پر 1376ل کال په بادغيس ولايت کې په شهادت ورسېد. او هنري ژوند يې هم نيمګړی شو.

ښکلا

ستا دښايست په بدرګه کې و يو لمر درسره

يوه سپوږمۍ وه بل د ستورو غټ لښکر درسره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا له راتلو سره د جهل تیاري شولې رڼا

چې د تیارو پر سینه ښخ شو ها خنجر درسره

رادي ورې مورې ته د حیا له میو ډکې پیالې

چې د حیا او حلم کان و هغه غر درسره

دا واړه ښکلي صفتونه دي په تا کې نغښتي

جام د جمشېد، بوی د ختن، غرِ د حیدر درسره

د حیرت ګوتې ورته غاښ باندې عقلونه نیسي

چې حکما ورته حیران دي ها هنر درسره

ستا په دربار کې څو وګړو ښې تحفې وړاندې کړې

زما عبرت دي په تحفه کې وي دا سره درسره).1(

1373ل کال، زیارت

اوږد کاروان

زما له وچو شونډو هسې خندا تښتي

لکه غېږ نه د وربځ چې برېښنا تښتي

سربه ستا په پښو کې تېټ نه کړم فلکه

د خودۍ له حماسو مې دنیا تښتي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای ناصحه! زما مینه پښتنه ده

پښتانه کله له جنګه په شا تښتي

چې زمری د محبت ور په کې پروت وي

له هغه زړه نه هوسۍ د تقوی تښتي

زما ژوبل احساس هسې دی ډارشوی

چې دعصر له دعا او دوا تښتي

دا د عمر اوږد کاروان دومره په منډه

ولې زغلي چېرته درومي، له چا تښتي؟

زه چې لرې ورته په ځیر شم هسې ښکاري

چې هرچانه مرور دی تنها تښتي

د عبرت پر قسمت کوم تندر لوېدلی

چې له څنګ نه یې رقیب او اشنا تښتي.

لرغونی کاروان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندي کندي کندهار مو راته قند شو

ژوبل ژوبل په زابل کې ژوبلول دي

د غیرت غزاوې وشوې په غزني کې

په وردګو کې وریت شوی وریتول دي

د غلیم ټبر لوګی شو په لوګر کې

د پکتیا زلمیان نن بیا په لوړ تکل دي

هر مکار تکه تکه شو پکتیکا کې

ننګيالي ورکوچېدلي په کابل دي

په هلمند کې هیله من زړونه نڅېږي

په روزګان کې ارزوګانې واړه حل دي

په فراه کې دفرحت وړمې چلېږي

د اغزیو دوران ټبر شو دري ګل دي

په نیمروز کې نیمه ورځ د دښمن ژوند و

په شنډنډ کې یې شنډ شوي شنډ مورچل دي

د خوښۍ هارونه راغللو هرات ته

چوپ په غور کې د ببغورو غورېدل دي

دا لرغونی کاروان درومي ټول جهان ته

که تاجك دي، که ازبك دي، که مغل دي

په غونډانو کې غنده غوندې خونسا شوې

بلبلې کې نغمې پیل د بلبل دي

په شمشاد کې دغه سپین بیرغ رپاند کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ښتنه! د عبرت دغه غوښتل دي.

وځي

چې يې له ژوند نه جنازه دارمانونو وځي
له هغه زړه نه کاروانونه د اهونو وځي

چې د رودونو قافلې ور په کې شپې تېروي
خاموشې څړيکې له زخمي زخمي زخمونو وځي

چې په نغمه يې غرغړې ته لا نڅاوې کېږي
هغه کړنګا خو د سرو ميو له جامونو وځي

سحره! تا به زموږ اسمان لره په زور راولي
د لوړ تکل زلميان نن بيا له زندانونو وځي

ګوره قاتله! انتقام نه چې بېغمه نه شې
د کسات غشي لا اوس هم له دې قبرونو وځي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالحمید ارغنداوی

ښاغلی عبدالحیمدارغنداوی دلال محمدزوی پر 1321ل کال دکندهار ارغنداو ولسوالۍ په لوی تابین کلي کې زیږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شاه اشرف ښوونځي کې پیل کړې او تر فراغت وروسته دکابل په ابن سینا منځني ښوونځي کې داخل او تر دریېو کلونو وروسته دکابل دارالمعلمین په لسم ټولګي کې شامل شو اوپر 1341ل کال یې د فراغت سند او بری لیك له ترلاسه کولو وروسته په کندهار دارالمعلمین او تجربوي ښوونځي کې د ښوونکي په توګه رسمي دندې پیل کړې، څه موده دارغنداو د غازي محمداکبرخان ښوونځي سرښوونکي او د محمدایوب خان منځني ښوونځي د ښوونکي د مرستیال په توګه هم پاتې شوی دی. پر 1358ل کال یې د ګنو هېوادمینو افغانانو په څېر د مجبوریت له مخې پاکستان ته د هجرت لار خپله کړه، دکمونستې ځواك تر ماتې وروسته بېرته هېواد ته راستون شو او په کندهار کې یې استوګنه غوره کړه.

پر اوس مهال د طلوع افغان ورځپاڼې دادب او هنر مدیر په توګه دنده ترسره کوي.

نوموړی له ډېر پخوا نه له شعر سره مینه لرله، خو د هغه په وینا کله چې روسانو پر هېواد یرغل وکړ، نو شعر یې نور هم ځواکمن او په زور کې شو او له شعر او هنر سره یې مینه نوره هم اورنۍ شوه. شعر یې دحالاتو تابع دی، هر مهال یې دټولني انځورونه دهغې اوسېدونکو ته وړاندې کړي او هڅه شوې چې هنریت هم په کې اوچت وساتل شي

فنا

دا جهان به لا ودان وي موږ به نه یو

کور او کلی به بل شان وي موږ به نه یو

زمانه یوه شېبه تم کېدی نه شي

موږ نه پاتې څه ارمان وي موږ به نه یو

ښه خدمت له هر افغان سره ښه ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا په ژوند کې امتحان وي موږ به نه يو

که مو ځان وپېژاند هله به نېکمرغ شو
که نه سم کار به مو وران وي موږ به نه يو

ټوله درومي له جهانه په دې پوه شئ
هر عمل مو د ځان وي موږ به نه يو.

وران يې نه کړئ

دا وطن د زرو کان دی وران يې نه کړئ
د بلبل پاتې ارمان دی وران يې نه کړئ
د خوږمنو زړو احوال ته نظر وکړه
د افغان شوکت او شان دی وران يې نه کړئ
هر خونه چې نړېږي زړه درزېږي
دا تر ځان راباندې ګران دی وران يې نه کړئ
هر يو کاڼی يې سور لال د بدخشان دی
دا زما دين او ايمان دی وران يې نه کړئ
دلته ښخ دي زموږ د پلار نيکه هډونه
دا مکان دور دوران دی وران يې نه کړئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسکېرلی پسرلی

هسکېرلی پسرلی دی

بې ثمره نوبهار دی

نه سنبل شته نه بلبل شته

باغ او راغ هم خوار و زار دی

نه وربځ پر اسمان ښکاري

د هرچا تر سترګو خار دی

ځمکه خړه پړه اېسي

د ویرونو لوی انبار دی

سور ګلاب راټوکېدلی

خو د مرګ په انتظار دی

پر بلبلو جوړ ماتم دی

ققنس هم په چغهار دی.

د وحدت توره

زما د سرو شونډو موسکا خوښه ده

د لېونیو بیا ژړا خوښه ده

څوك په تورتم کې رڼایي لټوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا د مینې مشغولا خوښه ده

د چا پر سرو شونډو موسکا نه ښکاري
دلته غمونه د بل چا خوښه ده

زه د نفاق له قیده و تښتېدم
نور مې تر دې توره بلا خوښه ده

راشئ راټول شو پر دې خپل نغري
د وحدت توره مې تر ملا خوښه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمجید بابی

ښاغلی عبدالمجیدبابی د غلام حیدر خان بابي زوی پر1337ل.کال د کندهار ښار د باميزو په کوڅه کې د خپل نيکه ارواښاد عبدالله بابي په کور کې زوکړی دی، خپلې زده کړې يې په مشرقي او احمدشاه بابا ښوونځيو کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولې دي.

د دوو کلونو لپاره يې د ښوونکو روزنې لوړې موسسې د ټوليزو زده کړو په څانګه کې هم لوړې زده کړې وکړې.

د غويي تر خونړي کودتا وروسته يې د ژوند ټولې هيلې او کارونه نابشپړ پاتې شول، له زياتو کلونو راپه دېخوا شعرونه او نثرونه ليکي.

په شعر کې يې ملي مسايل اوټولنيزې غوښتنې رابرسېره کړې دي، په خپل ځيره ژبه او شاعرانه دريځ سره يې د زورورو پر وړاندې دقلم سنګر ټينګ ساتلی، پر ملي او هېوادنيو مسايلو يې ډېر څه ليکلي او اوس هم لګيا دی. بابی صيب د شهرت او نوم تږی نه دی او د يو شمېر نوم خوشوونکو په څېر هم نه دی چې د هرې ورځې په تېرېدو سره يې فکري او عقيده يې لوري بدلون ومومي، غوڅ دريځ لري او خپله هره خبره په زغرده کوي. ګڼ شمېر نا چاپ اثار ورته پراته دي په دې برخه کې يې ځينې پروژې هم تر کار لاندې دي. خدایدې هغه ورځ راولي چې نوموړی دغه اثار خپلې درنې او پتمنې ټولنې ته وړاندې کړي. نوموړي د جغرافيې او تاريخ څانګې لوستي، چې په دې برخه کې دډېرې مطالعې او تجربې خاوند دی. سر بېره پر دې د هېواد پر سياسي او ټولنيزو مسايلو يې هم ډېرې ليکنې کړې چې پاموړ او ارزښتمن دي. د بابي صيب ټولو ورونو او دکورنۍ نورو مشرانو ځانونه فرهنګي او ادبي خدمتونو ته وقف کړي او فرهنګياله او فرهنګپاله کورنۍ ده. د خپلې ملي ژبې د ودې او پرمختګ لپاره يې هڅې د قدر وړ دي.

شك

دا له شوق نه لمر څرګند دی، که دشپې دروغجن سهار دی

دغه سپين باړخو شين شوی، که چاپېره ترې ښامار دی

دا ژوندون په کټ کټ خاندي، که مرګی رادرومي خوا ته

دامړه تن ته ساه ودېږي، که پر زړه دکانو وار دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داله تبې نه زګېروی دی او که څوږ دانالحق دی

د غه لاندې لمر ته څوږند او که لوی منصور په دار دی

دا دتورې شپې تور لاس دی، که پر شنه اسمان برېښنا ده

دغه سوی اور لړونی، که ځلانده ذوالفقار دی

دا مجنون ته ښه راغلاست دی، که لیلا ناړې پرې پاشي

دا دمینې مغزی هسك دی، که بری وړی اغیار دی

د اتدبیر ناتوانه ښکارې او که عقل مرور دی

دا ازل د واك ځښتن دی، که له بل سره اختیار دی

دا مېړانه نذرانه وه، که خیرات دی دمېړانې

دغه سر دی غرغره کې، که مست شوی یې دستار دی

د ابابی په خوب ویده دی، که له ویښو سره مل دی

دا خپل لوری ترپنه ورك دی، که دی ورکو کې ایسار دی.

نظر

ستا پښتون مخ د اغیارو نظر واخیست

دماښام غله له سهار څخه لمر واخیست

د خوښۍ پر درشل ویر ښه راغلاست وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه برات ستا له روژې نه اختر واخیست

ماویل ستا پر ځیګر به سجده وکړم
خو ابلیس رانه دمینې منبر واخیست

چا ویل چې د مین تلوسه مړه ده
د ویلاړ قاصد مې بیا ستا خبر واخیست
دمزار خوا کې رڼا له ورایه ښکاري
شمعې پېټۍ داورونو په سر واخیست
دجنون پاچا ته ستورو پیغام راوړ
چې بدنام ژوند دې د مړینې استر واخیست
د بابي غزل دلمر په شونډو وګرځي
لمر له ده او ده لمر نه اثر واخیست.
/1376وږی/27
کندهار

هوډ

د دوزخ تر خنګ مېشت شوي ثوابونه
و نفلونو ته نڅا کړي ګناهونه

ماښام غواړي ورته سپین لمر سجده وکړي
دشپې کټ باندې ویده کړي اسمانونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼو ستورو کاروان په ولجه یوسي

پر لمنه دسپوږمۍ کېږدي داغونه

کهکشان ورته په سرو سترګو کاته کړي

دارغند په اوبومینځي وزرونه

ډاډ د سره شفق سینه کې منصور ستایي

زنګوي ددار په غېږ کې سنګسارونه

د بریښناغشو پر سد شپه لېونۍ کړه

دتکبیر کانې یې ښاري منزلونه

دښکلا پښتنه اوښکه به نرګس شي

که بابې کړه ورته پرخه سوغاتونه.

1376/تله/4

کندهار

تارونه

راشه غاړه وګوره، ګرالبي تش تارونه شول

غږ د اناالحق راته پړي او دارونه شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړي د مجنون سترګې، مينه د ليلا ګوري

ځي دقافلو سپوږمۍ، مخکې يې مزلونه شول

وينم يې سر تورې شوې، ډېرې پښتنې پېغلې

وژړېد پتمن بانو، اوښکه پېغورونه شول

اوس به سوځوي دوزخ، هغه اورنی شيطان

تشې محرابې چغې، واړه ګناهونه شول

ستوري په جرګه تللي، لمر ورته پيغام ورکړ

شپې لکه چې خروش کوي، سره يې ماښامونه شول

راغی دژُهرې زېری، وايي سپېدې وچاودې

خوشې شو بندي سبا، مات يې زنځيرونه شول

سور شفق تېت سر راغی، ښکل يې کړ تېپې ځيګر

غواړې چې سجده وکړي، مره يې تکبيرونه کړل

مينه د بابې ښاري، دغه پښتني مورچل

دا دکهکشان ترې، يو مخ مورچلونه شول.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار1376/9/20

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي حلميار

ملا عبدالولي حلميار د حاجي محمد موسی زوی پر 1354ل کال د کندهار ښار د پنجوایي ولسوالۍ په پاشمول سیمه کې زوکړی دی. زده کړې یې په خصوصي ډول په بېلابېلو دیني مدرسو او جوماتونو کې له بېلابېلو ملایانو او دیني پوهانو څخه کړې دي، له شپږو کلونو را په دېخوا شعرونه لیکي، چې وخت پر وخت دکندهار ولایت په خپرونو کې خپاره شوي دي.

نوموړی اوس د ارغند جریدې مسول چلوونکی دی. داجریده د کندهار ادبي ټولنې له خوا هره میاشت یوځل په (16) مخونو کې په ښه څرنګوالي او ښومره والي خپرېږي، چې هنري او ادبي برخې یې ارزښتمنې دي. دحلمیار شعر یوازې په الفاظو سینګار شوی نه دی، بلکې د شعر د اوډون اوپیوستون ترڅنګ یې هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. دی هڅه کوي په خپل شعر کې له طبیعت څخه داسې توکي راواخلي او ټولنې ته یې وړاندې کړي چې ډېر ذوقونه ورته تږي دي او هر څوك ورڅخه خوند اخلي، ډېر ځل فکر ته هم د هنر پر ځای ترجیح نه ورکوي، د ځینو شعرپوهانو په اند دا د شعر ذاتي ارزښتونو ته په درنه سترګه کتل دي او څوك چې د شعرونو هنریت ارزوي، لومړی د شعر همدغو ارزښتونو ته د لومړیتوب حق ورکوي. د حلمیارصیب شاعري ډېره زړه راکښونکې او مسته ده، دی د کندهار د اوسنیو ځوانو شاعرانو په کتار کې ځان ته ځانګړی مقام لري.

اوده ګر

کچکول د زړه کې زړونه وړي د مینې وار غواړي

دغه ملنګ د زخمي زړه کلي ته لار غواړي

هر یو قدم په بسم الله ږدي چې ستوري ښندي

د شپو په غېږه کې یو سپین د رڼا ښار غواړي

په بل څه نه ځي د سپین مخ له خزانې نه رقیب

پوه شوم مارنګه اوده ګر داسې ښامار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلې به نه شي زما نارې په زولنو ملګرو!
په منصوري نارو کې ونغښتلی دار غواړي

په رنګ د ستورو کې ماښام معلومېده دا کیسه
چرې د نور اخلي تیارو باندې ګوزار غواړي.

چغاره

کله چې څرېکه له پرهاره واخلي
لېونی زړه د مینې لاره واخلي

لکه تسپه د عشق پستو ګوتو کې
ذکر د یار ته ځای له تاره واخلي

ساقي یو داسې جام به لاسته نه کړم
چې مې له غېږې د خماره واخلي

هلته شکمنې شېبې تېښته وکړي
څوک چې د یار حال له ربباره واخلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ماشوم خپګان ساتلای نه شي

زړه چې دیدن غواړي چغاره واخلي

د نور چړې ستورو له تېغه وکښې

شپه به زخمونه تر سهاره واخلي

نګاره! ستا سپېګڅلې مینه کې به

رقیب ازار له حلمیاره واخلي.

ګناه

زه له خوشیو خندا راوړمه ژړا وخېژي

چې هر ثواب مې ستا په سترګو کې ګنا و خېژي

شمعې! دا پاتې پتنګان هم قربانۍ ته راغلل

غواړي چې هسکه تر اسمانه دې رڼا وخېژي

ددې وطن د خلکو سترګو دا اثر راوړی

کاڼو د غرونو ته دې وګوري طلا وخېژي

نور به د عشق په مدرسه کې سرګردانه نه وي

تنکی طالب زړه که په مینه کې ملا وخېژي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما رقیبان لیدل په خوب یو د بل غوښې خوړې
غوارړم همدامې د لیدلي خوب مانا وخېژي

ګورو ښایست دی، ځان له خپل موقفه نه اړوي
زما عاجزي او ستا په برخه استغنا وخېژي

یو مسلمان یې په یقین د راتلو لار وڅاري
د بل له خولې نه چې وعده په ان شا الله وخېژي

روح بدرګه کړ حلمیاره لړ یې لوړ رخصت کړ
لکه منصور چې یې د دار په سر کې سا وخېژي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت الله حلیم

ښاغلی قدرت الله حلیم د حاجي امان الله زوی پر 1360 ل.کال د هلمندولایت په لښکر ګاه ولسوالۍ پورې اړوند(کاریزکلي) کې زېږېدلی دی، لایو کلن و چې د ځینو ستونزو له کبله پاکستان ته کډوال شول او په (ځنګل پیر علیزي کمپ) کې استوګن شول؛ خپلې لومړنۍ زده کړې یې په بېلابېلو ښوونځیو کې تر سره کړې او منځنۍ هغه یې هم د کوټې په ښوونځیو کې پایته رسولې دي. پر 1376 ل .کال یې کندهار پوهنتون ته د کانکور ازموینه ورکړه او اوس د همدې پوهنتون، کرنې پوهنځي د درېیم کال محصل دی، د استاد الفت، رحمن بابا او غني خان له شعرونو سره مینه لري او خپله د 1378لمریز کال له وږي(سنبلې) میاشتې څخه راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې یوه ټولګه یې برابره کړې ده.

د شعر پر لمن یې داسې ارزښتناك توکي هم موندلای شو، چې پرې ډاډه شو، سادګي، مینه او عاطفه یې د شعر سینګاروونکي توکي دي، که یې ډېره مطالعه او ریاضت وکړ نو امید شته چې شعر یې نور هم ښه شي. د نورو فرهنګي هڅو تر څنګ اوس د کندهار شریعت غږ راډیو نطاق هم دی، سربېره پر دې د پوهنتون له فرهنګي څانګې سره هم همکاري لري او ددې څانګې میاشتنیو غونډو ته ځینې ډرامې او نندارلیکونه هم لیکي، چې په هره غونډه کې مینه والو ته وړاندې کېږي. حلیم صیب لاځوان دی او د فرهنګي کاروزیار لپاره یې ډېره انرژي پر ځای پاتې ده، که له دې هڅو سره یې مینه همداسې اورنۍ وه نو امید شته چې ډېر غوره خدمتونه به وکړي.

یادونه

په زړه کې مې راګرځي څو یادونه د جانان

په سترګو سترګو وینم تصویرونه د جانان

رویبار هم په سرو سترګو داسې وایي کله کله

غماز خیرل په لاره کې خطونه د جانان

یو لاس به روایت د ټول جهان کړي راڅپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځي به ښه بېخاره بیا خیالونه د جانان

یو رود په خروش روان و، په کې څرك واهه سندرو

ښکاره وو ډکېدل تر ېنه لاسونه د جانان.

تنکۍ مینه

پاتې مې نیمگړې شوه تنکۍ مینه

ویې رڅوله زما سپېلۍ مینه

نه یې دي خندلي لاد گل په خوله

زړه کې یې ده پاتې د غوټۍ مینه

اور به شي، لمبه به شي، لوگۍ لوگۍ

زړه کې مې تودېږي لېونۍ مینه

ناست به تنها خوښ وي له رمې سره

نه لري شپانه بې له شپېلۍ مینه

خوښ مې په رښتیا روزگار د مینې دی

نــه لــــــــــري هېڅوك همېشنۍ مینه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرښته

تانده اوښکه چې ګرېوان باندې سپره وه

هغه زما د زړه په وينو باندې سره وه

بېلتانه دې شو انګار زما لپاره

ځکه جوړه راته لويه اندېښنه وه

څوك به نه و خو بس زه به ګرځېدمه

زما ملګرې يوه د مينې پرښته وه

هم سهار او هم ماښام وم لالهانده

چې پر ما کله راغلې دا څپه وه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلالی زهیر

دوست محمدګلالی زهیر د عیسی محمد زوی پر 1355ل کال دکندهار ښار په پنجوایي ولسوالۍ کې زوکړی دی. په پاکستان کې تر اووم ټولګي پورې زده کړې کړې، سربېره پردې یې په کندهار کې هم له ځینو جوماتونو او دیني مدرسو څخه دیني زده کړې کړې دي، له څو کلونو راهیسې په کندهار کې مېشت دی او اوس پر ورځنیو چارو بوخت دی، ځینو ترنم ویونکو ته یې هم ډېر شعرونه لیکلي، له همدې کبله یې د ډېرو شعرونو رنګ حماسي او سیاسي دی، ادبي او فرهنګي ډګر ته په دې وروستیو وختونو کې راګډ شوی او اوسنۍ پنځونې یې لومړنۍ تجربې ګڼلای شو.

د هېواد ډېرې دردوونکې پېښې یې لیدلي او په خپله هم ډېر ځورېدلی او کړېدلی ښکاري. نو ځکه یې په شعرونو کې داسې انځورونه پنځولي چې له همدې پېښو څخه خړوبېږي او سرچینه اخلي.

که یې نور کتابونه هم ولوستل او د نورو پخو شاعرانو له لارښوونو او تجربو نه یې ګټه اوچته کړه نو کېدی شي شعر یې نور هم ښکلی او زړه راکښونکی شي.

میوند

بیا یې میوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغلې ملالې له غلیم څخه میدان ګټلی

دسباوون قاصد ویل توري تروږمۍ شوې قتلې

چې سپین سبا له تورو شپو څخه افغان ګټلی

لا یو په بل پسې نړېږي د زاغانو ځالې

وخت د سپرلي شو بلبلانو ګلستان ګټلی

ځکه هوس کړم را اعطا شول د وصال څو شېبې

زه بریالی شم له اغزو نه مې جانان ګټلی

سبا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښامار د هجر مې عالمه نن سبا قتلوي

لکه مجنون چې قتلوي هغسې ما قتلوي

غمونه لاړل توپاني شول سمندر ترې جوړ شو

اوښکې دسترګو ځي ګرېوان ته چې خندا قتلوي

خزان په منډه منډه لاړو د ګلشن پر لوري

ګل يې تالا کړ اوس هغه ښکلې بورا قتلوي

تروږمۍ خو بيا سترګې ښکاره کړې ته يې خير کړې الله

خنجر په لاس کې ښايسته سپينه رڼا قتلوي.

هوس

د بلبل د وصل شپې دي د خزان کډې بارېږي

هره ځانګه دسرو ګلو په موسکا شوه هوسېږي

بوراګان يې و ديدن ته له هر ځايه دي راغلي

ګلغوټۍ ګرېوان خيرلی پټه خوله ورته خندېږي

ګل ګلاب سره بارخوګان کړل له سنبل سره سيالي کړي

چمبېلي زړه رانه وړی يو ګړی مې نه هېرېږي

جعفريانو ځان سينګار کړ عطر وپاشل ريحانو

انار ګل چې رنګينه دی د عشاقو ډېر خوښېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپرلي وږمې خپرې شوې په وطن او په سارا کې

بلبلان له ډېره شوقه په هوس هوس چغېږي.

/1377وری/27ل کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبر

ښاغلی محمد اکبر د حاجي محمدشریف زوی پر 1358 لمریز کال د هلمند ولایت د نادعلي ولسوالۍ په" لوی باغ کلي" کې زیږېدلی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې په لښکرګاه ښارکې ترسره کړې او اوس د کندهار طب پوهنځي دویم کال محصل دی، ښایسته ډېره موده یې پر شاعرۍ اوړې، خو د ډېرې مطالعې او کتاب موندلو لپاره یې ډېر وخت نه دی موندلی. دځینو ګوتو په شمارو شاعرانو شعرونه یې لوستي چې دده د مطالعې ساحه په همدې څو شعري ټولګو کې محدوده پاتې شوې ده، ددې دوو درېیو کلونو شاعرۍ یې څه له پاسه یوې ټولګې ته رسېدلې ده.

دی هڅه کوي چې د خپل شعر په ساده کلام کې د اند او خیال وړانګې وغزوي، له لرغونو شاعرانو څخه اغېزمن دی، خو دده ځانګړی ځاني نوښت ددې اغېز ځینې ځنډې پټوي،خو که له تکراري ترکیبونو او سولېدلو موضوعګانو څخه ځان خلاص او نور هم د نوښت پر لوري ګام واخلي غوره به وي. چې د نویو شاعرانو له کلام سره اشنا کېدل او دهغو ژوره مطالعه ورته ګټوره تمامېدی شي. ددې تر څنګ که رغوونکو او سموونکو کره کتنو ته هم په درنه سترګه وګوري، ډېره به ګټوره وخېژي، ځکه دا کار به ډېرې لارې ورته اوارې کړي همداراز په ادبي غونډو کې ګډون او د نورو شاعرانود تجربو ارزونه هم ورته ارزښتمنه ده.

غرور

زاهده! له مسجد نه مې سجدې راکوچېدلي

جنت مې پر کور راغی، میکدې راکوچېدلي

له هجر او غمازه به د قهر څه ګیله کړم

اسمانه! له غوسې دې کنارې راکوچېدلي

چنګېز په وینو سور دی او زېښېي د خلکو وینې

که سترګو مې د یار له غمه سرې راکوچېدلي؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما زړه و امانت دیار په پښو کې غورځولی

پرې خېژي، د غرور یې ولولې راکوچېدلي

دوی غاښ راته چیچي، ته وا چې پلار یې ما وژلی

خبر له ګناه نه یم، زولنې راکوچېدلي

په خپله ګمراهۍ کې به د مرګ کندې ته درومي

اکبر نه اوس د عقل پیمانې راکوچېدلي.

1379/3/2لمریز-کندهار

د اور ټال

ستا بېلتون مې ګناهونو ته مجبور کړي

لکه څوک چې د چا مال او هستي چور کړي

چې ښکلا ترېنه پیدا شوه هم ستا نور و

پر دنیاباندې ځلښت پېڅلی نورکړي

پرې پوهېږم دا زما د ویر اختر دی

چې رقیب خندان خوشحال دی او سرور کړي

د مقصود کعبه مې ته، قبله مې ته یې

ستا په هجر کې څوک څنګه ځان صبور کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به بیا د دوزخي اور پر ټال زانګم

که مې ستا له جنتي مخ ځنې دور کړي.

کندهار

زورور

یو چا توره په لاس د میو جام له موږ نه واخیست

په سرو وینو ګټلی یې انعام له موږ نه واخیست

په سترګو دې ړانده کړو او قیامت راباندې جوړ شو

اسمانه! دا دې څنګه انتقام له موږ نه واخیست؟

په سود و زیان خبر نه یو، ګړنګ دی ور روان یو

خودییه! زور دې ولې سوچ و پام له موږ نه واخیست

ستا خیال راته سکروټو نه دګل غوټۍ کړه جوړه

خندا دې زموږ د بد عمل انجام له موږ نه واخیست

جفا به دې تر مرګه هېره نه کړمه نامرده!

ځواني دې راته غم کړه، تا ارام له موږ نه واخیست

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د روح قاتله! پر لېمو مې قدم کېږده

له تاسره مې روح ځي، که دې پام له موږ نه واخيست

سېلاب د ترمو اوښکو د اکبر پر مخ راغلی

چې نن دې خوږ نظر د سترګو پام له موږ نه واخيست.

کندهار

چل

وخته څنګه دې له غم سره اشنا کړم

له خندا او خوشحالۍ نه دې جلا کړم

په ازل يې راليکلې همدا برخه

چې پر ورځ د اختر خامخا ژړا کړم

که څو ځلې مې خپل سر و مال بايللې

داقمار او جواري خو په بيا- بيا کړم

ما خپل عقل دی خوړلی ښاد به نه شم

چې له ياره سره چل کړم او جفا کړم

د اکبر د غملړلي ژوند په پای کې

خپل ټوټې ټوټې ملت خو به دوا کړم.

نذرانه

سر ببر او ګرېوان څيری، ټول ژوندون مې سوی سکور دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دا مات زړه به در وړمه په کچکول کې ستا کوڅې ته

خدايزده دا د ازل لار ده، که زما خپل بد عمل دی

پټې سترګې ور روان يم، ګړنګونو، سرې لمبې ته

نه اختر، نه مې سپرلی شته، نه باران او نه ځواني شته

پر موږ جوړه عاشورا ده، ټوله درومو هديرې ته

ددې خپل زړه په قبله کې، ستا د مينې په کوڅه کې

انتظار اکبر ولاړ دی، سر په لاس و نذرانې ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد سرور حُسنيار

ښاغلی محمد سرور حُسنيار د دين محمد زوی پر 1349ل.کال د کندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی، ده هم خورې ورې زده کړې کړې، خو له پوهې او هنرسره يې مينه دومره ډېره وه چې په لنډه موده کې يې ډېر مزلونه ووهل، دهمدې اورنۍ مينې برکت و چې تر ډېر ځنډ وروسته يې په دې وروستيو دوو کلونو کې د شعر رنګيني او ښکلا زيات او ځينې شعرونه يې د نوښت په اب ورنګول شي، حسنيار خو خپله هم دښو اخلاقو او صميميت غر دی، سره له دې چې د ځينو چارو بوختتيا يې ډېره ده خو بيا هم له کتاب و مطالعې سره ډېر شوق لري، هغه چې کله پر پېښور يا کوټې ښارونو ورپېښ شي نو تر هر څه يې کتابونو ته ډېره سودا وي، چې څنګه د خپلې خوښې کتابونه پيدا او کندهار ته يې يوسي.

حسنيار ايله ددې نږدې دوو کلونو په بهير کې پښتو نوی او زوړ شعر په ژوره توګه ولوست، چې تر همدې ژورې مطالعې وروسته يې په خپلو پنځونو کې هم لوی انقلاب راوست، په شعر کې يې هنري ښکلا او صميميت سره غاړه غړې شوې، دا خپله ددې څرګندوی دې چې نوموړی د ويلو لپار يو څه لري، خو غواړي خپلو دغو خبرو ته هنري بڼه ورکړي.

خو لاډېر مزلونه ورته پر لار پراته دي او که د ده مېړانه او مينه ورسره يارانه کوله نو دی به په دې ډګر کې بريالی او سرلوړی پاتې شي.

څلي

خيال مې طواف کوي همېش ستا د يادو پر څلي

احرام د اوښکو يې تړلی، د سلګو پر څلي

د بېلتانه د شپو تسبې به لا ترڅو اړوم

ترڅو به ذکر کړم د اوښکو د دانو پر څلي؟

ستا د وعدو کښت مې کرلی و د زړه پر ځمکه

ونه سپړېده، يوه وعده دپرهرو پر څلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې زهير لکه يتيم دخندېدلو نه دی

لکه غوټۍ خوله کړمه خلاصه د اغزو پر څلي

سپند که يې نه شوم چې تر سر مې يو ځل وګرځوي

کاشکې وای دود، مخته ورتللای د لمبو پر څلي.

کندهار

ورمه

بيا به ځمکه له ځيګره دچينو اوبه راپاشي

پر مايوسو وچو ځانګو، د اميد ګلان به واشي

سرې د کلي غونډۍ ګوره، لکه ګرمه ژړه پېغله

بيا به شين کميس په غاړه، لکه ناوې په خندا شي

باد به ناست پر تخت د وربځګو، د برېښنا غمچينه لاس کې

راشيندي به سپين سپين ځاځکي، لکه ستوري په نڅاشي

د ملا په شان به غر کړي، پر اوږو ځادر د واورو

لکه اوښکې د مين به ترې "ارغند" و "ترنك" راشي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د هیلو پر غوټۍ به، د خوښۍ ورمه چلېږي

دغه ستا مستې خندا ته، چې ملیار خوښ په ګډا شي.

1379/4/3ل کال، کندهار

زنځير

ښکلی سهار مو په تیارو کې شو بند

لمر مو د شپو په زولنو کې شو بند

سپوږمۍ اوس څکه قدم اخلي کرار

زنځیر د ستورو یې په پښو کې شو بند

ما له پردیو نه ډار کله کاوه

اوس مې ګرېوان خپلو لاسو کې شو بند

هیلې یې یووړلې د اوښکو توپان

لامبوزن خیال مې په څپو کې شو بند

د ژوند اغزنو لارو ستړی کړمه

مرګی د وخت په پنجرو کې شو بند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غماز نیولي د ګودر لارې دي

کتار د نجونو په کوڅو کې شو بند.

کندهار

د رڼا غرونه

ستوري يو شوله و شپې ته، نړوي تياره برجونه

لمر دوړانګو تبر راوړ، پرې کوي د شپې لاسونه

وخت مليار و بڼ ته راغی، دوحشت تخمونه کاږي

دعرفان ځولۍ ورځخه، پرې کري د رڼا غرونه

هيلې پېغلې ځي ګودر ته، د حاجت منګي پرسروړي

مازيګر پير يې راغلی، تړنه غواړي حاجتونه

خيال شپونکی درومي و غرو ته دخندا شپېلۍ په لاس کې

د خوښيو رمه ناځي، د زړه ورې وهي ټوپونه

د ارزو ژبه ايله شوه، د ارمان په ستر جهان کې

د اميد قاصد راغلی، نور به نه وي بنديزونه

زما د فکر زخمي غره کې بياګلان دي ټوکېدلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزلو پېغلو جوړکړل پر لمن يې اتڼونه.

1378/7/15ل. کال، کندهار

ميرزا محمد شکېب

ښاغلی ميرزا محمد شکېب د الحاج راز محمد زوی پر 1359ل کال د زابل ولايت د شاه جوی ولسوالۍ په خواجه نومي کلي کې زوکړی دی. د کوټې، کراچۍ، زابل او جلال اباد په بېلابېلو ديني او جهادي مدرسو کې يې زده کړې کړي او پر اوس مهال هم په کندهار جهادي مدرسه کې خپلې زده کړې پرمخ بيايي.

د ميرزا محمد شکېب په شاعرۍ کې رواني او له طبيعت سره دشاعرانه مينې پالل پاموړ دي، له هغه مهاله چې په کندهار کې مېشت شوی نو د "ارغند" مستو څپو يې ذهن ته ډېره سمسورتيا وربښلې او شعر يې هم د ځرنګوالي له پلوه بېل رنګ خپل کړی دی. له شکېب سره مې يو ځل ليدلي، تنکی او د ښې طبعې خاوند ځوان دی، د کندهار په اوسنيو خپرونو کې يې هم ځينې شعرونه ترسرګو کېږي، چې ورځ پر ورځ يې د هنري پرمختګ ځرګندونه کوي. د لرغوني اوسمهالې شاعرۍ مطالعه يې هم ښه ده او کله چې يې شعر لولو نو دده شاعري هم د اوسمهالې هغې په رنګ رنګول شوې شاعري ده.

د ارغـــــند لـــــه غـــاړې

مسته سندره شي ورمه شي څپه

چې له ارغند ځنې ستنه شي څپه

د ننګ ټپې مو په زلميو وېشي

او شي ملاله پښتنه شي څپه

زما احساس يې کړ د غرونو ملنګ

مستې نڅاوې کړي غرځه شي څپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایزده کوچۍ ده که له غرونو راغله
نرمه شپېلۍ وهي شپنه شي څپه

ورسره ملې وي سندریزې وږمې
ترنگ شي سپتار شي او نغمه شي څپه

ځان سره راوړي خاطرې د پرون
د شکیب سترگې او لېمه شي څپه.

1379ل کال. کندهار جهادي مدرسه

هجومه!

کله چې راشې د یادو هجومه
د تېرو تېرو خاطرو هجومه

ما چې به یار ته مخامخ ویلې
د هغو مستو ترانو هجومه

راشه د زړه په کور کې ځای درکوم
دتېرو غشو او بڼو هجومه

راځه زما د غېږ رباب شه را ځه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خود مې قبول يې په لېمو هجومه

ته وفادار شوې له جانانه ځنې

زموږ د وصل دشپېو هجومه

څومره دې ملې وې خاطرې خاطرې

د هغو هغو او هغو هجومه

1379ل کال، زابل

هله ژر شه

د سعدالله سعيد زابلي په اقتفا

نور مې ختمې دلته شپې دي هله ژر شه

رانه تللې قافلې دي هله ژر شه

دا څو کربښې مې په ياد درسره واخله

زما د مينې خاطرې دي هله ژر شه

د وصال دور مو تېر شو نور به نه وي

په نصيب مو شوګيرې دي هله ژر شه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا به خال د تصور په غېږ کې واخلم

د هجران یاغي ښپې دي هله ژر شه

نور يې وصل پر موږ کله پېرزو کېږي

د رقيب بیا سترګې سرې دي هله ژر شه

لږ په مینه راته وخانده له ورایه

د دیدن وروستۍ شېبې دي هله ژر شه

په ژړا منزل د هجر نه لنډېږي

دا د مینې سلسلې دي هله ژر شه

د شکېب خو درته نور څه پاتې نه دي

خړ وطن، خالي کوڅې دي هله ژر شه.

1378ل کال.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري شيون

ښاغلی نوري شيون دحاجي عبدالکريمخان زوی پر 1355ل کال دکندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د کندهار په زرغونه انا تجربوي ښوونځي کې ترسره کړي او وروستني دوه ټولګي يې په ابوريحان البېروني ښوونځي کې ولوستل، چې د ښوونځي د دوولسم ټولګي برى ليك يې پر 1375ل کال ترلاسه کړ، دکورنيو اقتصادي ستونزو او يو نيم نورو خنډونو له کبله ونه توانېد چې خپلې لوړې زده کړې پيل کړي. اوس يو تکړه ګنډونکی(خياط) دی او له دې لارې خپلې کورنۍ ته حلاله روزي برابروي.

له شعر سره يې د ښوونځي له مهاله مينه درلوده. د دوستانو او کورنۍ هڅونو يې هم د تشويق او هڅونې په برخه کې ډېر اغيز لرلی دی، که څه هم په ادبي غونډو او ناستو کې لږه برخه اخلي خو بيا يې هم شعر ليکل او لوستل نه دي پرې ايښي. شاعري يې ډېره تنکۍ او ځوانه ده، که د شيون مينه او لېوالتيا همداسې پاتې وو نو کېدی شي خپل ارمان ته ورسېږي، ترډېره حده دنورو ځوانو شاعرانو له شعرونو سره مينه لري او د طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت او کندهار مجلو ادبي او هنري برخې په ځير سره لولي، له همدې کبله يې له همدغو شاعرانو څخه ډېر څه زده کړي او لا يې هم خپله مطالعه روانه ساتلې ده.

دار

بربښنا يمه د ورېځو په تلوار در ښخه ځم

منصور غوندې ځارېږم سر په دار درڅخه ځم

ليلا چې خپه نه شي د مجنون په لېونتوب

سرې اوښکې تويومه پر دې لار درڅخه ځم

د هيلو مات وزر مې په ځکېدو ځکېدو کې ورمه

زړګی دې رامات کړی، په فرار درڅخه ځم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي جامونه راوړه د عمرو نو يمه تږی

بې برخې مې پرې نه ږدې چې خمار درڅخه ځم

د مينې لېونی يم ترې خپل ځان لوګی کومه

پتنګ يم د اورونو په انګار درڅخه ځم

نورې چې خطا نه وځې په وعده د خپل نګار

دا ځای درته پرېږدم په بل ديار درڅخه ځم.

1379/1/4ل کال. کندهار

خپلواکي

زموږ روح زموږ عزت دی

ترېنه ځار شم حريت دی

د نيکونو او پلرونو

راته پاتې دا ثروت دی

د افغان د قوم شهيده

دغه ستا ستر شهامت دی

کارنامې دې ستايل کيږي

ستا ميړانه حکايت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناتېن دې په غوخ کړ

د سرلوړي ژوند رفعت دی

د ایوب توره ځلېږي

دپرنګ پر سر افت دی

حماسې دي د ملالې

د هیواد نوم پرې اوچت دی

دغه خاوره د زمرو ده

دا ټاټوبی د عظمت دی

یرغلګر به هلاکېږي

دا هم مینه محبت دی.

تنده او بربادي

مینه هم تنده وه له ځانه وته

د سرابونو پر ناپایه لمن

هر جلوهلي ته يې لاس پړکاوه

خو هلته هیڅوك هم څه داسې نه و

چې وي ژوندی تر تندې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول په يوه ساه وو له منځه تللي

کلي کورونه په لمبو سوي وو.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخترمحمد د لسوخته

ښاغلی اختر محمد دلسوخته پر 1325ل کال دکندهار ښار په ارغنداو سیمه کې زېږېدلی دی، لومړی شعر یې پر 1350ل کال ویلی، تر اوسه یې شعر ویل او اورېدل نه دي پرې ایښي او په دې برخه کې یې د ریاضت "چې یوازې له نورو څخه اورېدل دي" لمن ټینګه ساتلې ده. ځکه دې ښاغلي هېڅ ډول زده کړې نه دي کړې، نه لوست کولای شي نه هم لیکل. خپل شعرونه په ټیپ ریکارډر ټیپوي، بیا یې په بل لوستي"باسواده" سړي لیکي. د نوموړي ګڼ شعرونه له منځه تللي او هغه څه چې یې په یاد دي ځینې ترې ګډوډ شوي او ځینې هېر شوي دي. له دې کبله پر دې نه دی بریالی شوی چې خپل شعرونه خوندي کړي.

دلسوخته صیب دژوند ډېرې سړې تودې لیدلي او ډېر کړاوونه یې ګاللي دي، په ځوانۍ کې یې د هېواد بېلابېلو ولایتونو ته سفرونه کړي او په ډېرو ولایتونو کې بلد دی، نوموړی د کندهار له ولسي شاعرانو څخه دی، له دې کبله، ډېر شعرونه یې ولسي رنګ او خرنګتیا لري، چې حماسي رنګ یې تر نورو زورور دی.

ښاغلی دلسوخته په زړه پاك او ساده سړی دی، د کندهار له ځوانو شاعرانو سره مینه لري او هڅه کوي چې د کندهار ادبي ټولنې په هره مشاعره کې ګډون وکړي، د ملګرو د خوشحالۍ لپاره د شعر په ژبه ټوکې ټکالې هم کوي چې ځینې ټوکې او طنزیه خبرې یې په سرو روسانو پسې هم نظم کړي، هغه تر انقلاب وروسته یو شعر لیکلی چې یو بیت یې داسې دی:

هواوې خړې پړې ، د تاریخ تورې دورې دي

ښادي چنداني نه شته، پر هر ځای دغم نارې دي

همدې شاعرۍ د ژوند ډېر کارونه ورځخه پاتې کړي، د دلسوخته صیب ریاضت او شعري مطالعه دا ده چې له راډیو یا د ملګرو له خولو څخه شعر واوري او خپل تنده پرې ماته کړي؛ دا یې هم شعري بېلګې، هیله ده له دې سره د دلسوخته صیب زړه روغ و زرغون او ذهن یې نورو شعرونه ته وهڅېږي

زغم

چې پر سر یې د غمونو باران وشي

هغه زړه چې د پښتون وي تنګ به نه شي

خپل بادار ته به په هسك مغزي ولاړ وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر دښمن ته به خنجر د لړمانه شي

افغانانو سبا کړي ترخې ورځې

تېر تاريخ ته که په غور نظر وشي

هر جابر يې دی په يو وار پرې ایستلی

سل کلونه که تېرېږي هېر يې نه شي

د خپل دين او د وطن ازادي غواړي

هر افغان به شين زمری دخپل ځنګله شي.

درياب

ماشروع کړ د ادب و شعر کتاب

دغمونو لوی درياب، شولم غرقاب

دا دحق او باطل وېش زما قلنګ شو

زه عاجز یمه او دا دی غټ حساب

ته بری دحق ويلو راکړې خدايه

د قيامت پر ورځ چې نه شم نا ځواب

د ظالم پر ضد به وايمه بيتونه

هر مظلوم ته ورکومه د زړه تاب

دلسوخته غريب چې وايم دا بيتونه

زه کچکول دروږم ستا در ته په هر باب.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جفا

هغه ورځ به راشي چې ستا غوټه به يو بل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني

هغه ستا محبوبه چې و تا ته ډېره ګرانه

تا به پرې خوابدي کړله ټوله قربانه

ته په عاجز پروت يې بيا هغه کاروان به بل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه د کاکل شني

مه پرې خطا وځه چې بهار نه تېرېږي

هر ګل چې بهار شي اخر بېرته خزانېږي

وګوره سپېرې ځمکې ته بهار و خزان تل شني

ډېر ستا قربان به دې خالونه دکاکل شني.

کندهار، ارغنداو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صديق الله مين

صديق الله مين د ښاغلي محمد نور زوی پر1357ل کال د کندهار ښار په شپږمه ناحيه (چونۍ) کې زوکړی دی، تر ځلورم ټولګي پورې يې زده کړه کړې او له 1375لمريز کاله را په دېخوا شعرونه ليکي، تر اوسه يې تر150 زيات قافيه وال، ازاد او نيمه ازاد شعرونه ليکلي، خپلې لومړنۍ شعري ټولګې ته يې "د ښکلا غبرګون"نوم ورکړی چې لا چاپ شوې نه ده.

په شعر کې يې د لرغونو شاعرانو اغېز جوت دی، خو دا اغېز ډېر هم نه دی چې دشاعر ځاني نوښت په ځان کې ورك کړي، بلکې شاعر د نوښت او د نوي بيان ځرګندولو لپاره هڅه کوي داسې توري او ترکيبونه وټاکي چې د موزونوالي تر څنګ نوي وي، غزليز او عشقي رنګ يې تر يوه حده پر اند زورور دی، چې پر شعري ځواك يې دلالت کوي، ځکه نومورۍ دا توکي د هنر په اب رنګوي او نورو ته يې وړاندې کوي. (مين) مين شاعر دی چې خپله مينه يې په خپلو شعرونو کې انځور کړې ده، که دشعر نورې هنري ښېګڼې يې په غور سره ولوستې او خپلې تجربې يې هم ورسره شريکې کړې، نو کېدی شي د ښکلا ډېر غبرګونونه يې له کلام څخه رااوچت شي او د ډېرو خلکو زړونه يې په شعرونو وتخنېږي.

مين اوس په کوټې ښار کې استوګن دی، له خپلې کورنۍ سره د اقتصادي لاسنيوي په موخه خياطي کوي، خو شاعري يې پرې اېښې نه ده. د کندهار او کوټې ښار په ځينو خپرونو کې يې شعرونه راځي. شاعري يې په خوند روانه ده او خدای دې وکړي چې تر پايه همداسې تانده وي.

راز

په خوله ويلای نه شم، په بڼو حال درته وايم

شرمېږمه اشنا! په اشارو حال درته وايم

زاهده! واوره - واوره ما شراب څښلي نه دي

قسم-قسم-قسم شم، په توبو حال درته وايم

زما او د هوس تر منځه ډېرې فاصلې شته

خو غم ته چې نږدې يم، په سلګو حال درته وايم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورې دواړه خو مطربه ځکه نه سره پوهېږو

ته واېې په نغمو، زه په شعرو حال درته وایم

دا پټ د زړګي راز چې مې له تا سره شریك دی

نو خود به په سجدو کې په پښتو حال درته وایم

د مینې افسانې مې درته ډېرې وویلې

خو نن به په غزلو، په ټپو حال درته وایم

ویلی درته هېڅ نه شم مین ښکلی بېدرېغه

په ډېرو وسوسو، په اندېښنو حال درته وایم.

کندهار

یون

د مستو ټپو غېږ کې تر دورانه پورې لاړم

و خیال راسره مل، تر خپل جانانه پورې لاړم

ارمان و، لېونتوب و، د ځوانۍ په تصور کې

بېباکه بې پروا چې تر زندانه پورې لاړم

د اوښکو د ځك غوندې زما ژوند هم مظلومیت و

هوس نه مې زړه بل و، تر خپګانه پورې لاړم

نه اور، نه اوبو مړ کړم، خپل ضمیر مړ کړم په خپله

چې بېل شوم زه له ځانه او تر ځانه پورې لاړم

د چا د خوښۍ واك به و، ضرور زما پرهیلو

امید سره مې ټیټ سر چې تر شانه پورې لاړم

فکرو کې لوبېدمه د شاعر ذهن پرغولي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلی شان غزل شوم، تر زبانه پورې لاړم

خواهش انځور- انځور و "مینه" د دیدن مې

د یار رخسار طبیب ته تر در مانه پورې لاړم.

رنګ

د فلك غېږکې د ستورو یو تربله سره جنګ دی

د شفق په وینو باندې د سپوږمۍ سپین رخسار رنګ دی

د بڼو حبشي پوځ دې کړ تیار یو مظلوم زړه ته

دا انصاف ستا د الفت دی او که دا پښتو او ننګ دی؟

چې فریاد وکړه حمله نن بیا دذهن پر وطن مې

اسوېلې کاندې هجرت اوس ترې رباط د شونډو تنګ دی

د نفرت لور کرکې خپل ځان په نکاح چې کړ د بغض

زېږوي به عنادونه، داټبر ټول د پیرنګ دی

د زړګي پر کندهار مې د وصال ابادي پیل شوه

جوړوي بیا ها تعمیر یار، د خورې مینې چې ړنګ دی

د مین د هیلو ناوې خدای خبر کله سینګار شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خیال په بستره کې لا اوس پروت پر سره پالنګ دی.

ګلاب

د ژوند په دې سترې سفر کې ځان ته لاره ګورم
حساس وګړی یم په کاڼو کې هنداره ګورم

زما تر خپل ځان، زما بخت راته بېبخته ښکاري
ځکه تر ځان چې همېشه دی ناکاره ګورم

څړیکي دردونه عبث مه کوه بېوسه یمه
نه شته دارو، ملهم، مایوس در ته پرهاره ګورم

خیر دی ساقي که نه وي جام په لپو راکړه شراب
زه خماري نه تر نوبت او نه تر واره ګورم

تیاره تقدیر د هجر شپې ته رسولی یمه
چې د همت په سترګو اوس درته سهاره! ګورم

بې قدره وخت دومره نا پوه کړمه مین ځوانیمرګ
چې د ګلاب ګل په ګلونو کې بې خاره ګورم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاپسته کندهار ډېر- ډېر یادومه

په پښتو کې سلیمان ماکو سابزي د تذکره لیکنې ډېره له نن څخه څه له پاسه اووه سوه کاله وړاندې د کندهار په ارغسان سیمه کې کېښوده او د پښتو " تذکرۍ الاولیاء" کتاب یې وکیښ، چې څو پاڼې یې ترلاسه شوې دي. تر ده وروسته څه کم درې سوه کاله وړاندې محمد هوتك د پټې خزانې په لیکلو سره تذکره لیکنې ته وده ورکړه.

په شلمه پېړۍ کې ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي د تذکرۍ الاولیاء او پټې خزانې پر موندلو سربېره د لومړي ټوك "پښتانه شعرا" په لیکلو سره د معاصرې تذکره لیکنې بنسټ کېښود.

نیمه پېړۍ وړاندې ښاغلي مراد شینواري د (خیبر ادب) د تذکرې په لیکلو سره د پښتو د سیمه ییزو تذکرو لړۍ را ونښلوله او بیا نو دومره تذکرې ولیکل شوې چې له لسګونو څخه د سلګونو خانې ته ورسېدې او دا زرینه لړۍ لا روانه ده.

د ګران صالح محمد صالح دا تذکره هم یوه سیمه ییزه تذکره ده، چې د لوی کندهار د ځوان ادبي نسل فکرونه او مخونه په موږ ګوري او د پنځوسو تنو په شاوخوا کې ځوان او ځوانفکره شاعران راپېژني.

لوی کندهار یوه ځانګړې ادبي حوزه ده، چې له پخوا نه تر اوسه پورې خپلې ځانګړنې لري او دا ځانګړنې ساتي او د ادبي ځانګړنو ترڅنګ یې ژبنۍ ځانګړنې هم د پام وړ دي.

دا تذکره موږ ته راښیي چې د هېواد په دې اغزنو او تاوجنو حالاتو کې هم ادبي ګلونه راټوکېږي او د فکر وړمې خوروي، خو ددوی ادبي ګلونه ددې اغزنو او تاوجنو حالاتو داغونه او زخمونه هم په خپلو پاڼو کې لري او راتلونکو نسلونو ته یې ورلېږدوي.

ګران صالح زیار ایستلی د خپل سلف "سلیمان ماکو" غوندې چې د پښتونخوا په لټو ګرځېدلی و، د لوی کندهار په لټو وګرځي، سیمه په سیمه او کلی په کلی له ځوانو او تاندو شاعرانو سره وګوري، ددوی ژوندلیك او ویناوې راغونډ کړې او دا دې اوس یې چې د پښو د سفر تناکې چاودلې دي، نو دا ادبي مرغلرې لړ کوي، پیيي یې او ستاسو مخې ته یې ږدي.

زه دده دا ښکلی او ګټور اثر د پښتو تذکره لیکنې په غېږ کې یوه ښه زیاتونه ګڼم او ذوق و زیار یې ستایم.

په مینه

حبیب الله رفیع

1380ل کال ــ پسرلی

پېښور ــ پښتونخوا

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library